Opłata pocztowa uiszczona ryczałtem
NAJER FOLKSBLAT

פרייז 20 גראשן

הײנט 12 זײטן

נײער פאלקסבלאט

№ 29 | Łódź, Niedziela, 3 lutego 1935 r. | דרײצענטער יאהרגאנג | לאדז, זונטאג, שבט ל׳ תרצ״ה | № 29

Adres Redakcji i Administracji: Łódź, Piotrkowska 21, tel. 224-71. — 224-71 אדרעס פון רעדאקציע און אדמיניסטראציע: לאדז, פעטריקאווער 21, טעל.

עקספאזע פון מיניסטער בעק
וועגן דער פוילישער אויסערן־פאליטיק

די סײם־קאמיסיע פאר אויסערן־ענינים האט זיך בעכטען פערזאמעלט אויסצוהערן די עקספאזע פון אויסערן־מיניסטער בעק. די זיצונג איז געמאכט געווארן אזוי פײערליך, אז דער גרעסטער זיצונגס־זאל פון די סײם־קאמיסיעס האט זיך ארויס געוויזען אלס צו ענג פאר׳ן גרויסען עולם דעפוטאטען און סענאטארען, וועלכע זענען געקומען הערען די רעדע פון אויסערן־מיניסטער. מ׳האט אריבערגעטראגען די זיצונג אין סענאט־זאל.

— ס׳קען — האט ער דערקלערט צום סוף פון זײן עקספאזע — וועמען יא געפעלען, וועמען נישט געפעלען. יעדער האט רעכט צו קוקען אויף אונזער אויסערן־פאליטיק, ווי ער וויל. מיר האבען פאר זיך א קלארע ליניע פון פאקטען.

אויפ׳ן ערשטען פלאן רוקט מיניסטער בעק ארויס די בעציהונגען מיט׳ן ראטען־פערבאנד. דער אפמאך פון יאהר 1933 מיט׳ן ראטענפערבאנד געהער צו די קלארסטע אפמאכען פון דער לעצטער צייט. אגב, האט מען דעם אפמאך שפעטער פערלענגערט ביז׳ן יאהר 1945 — אויף אזוי פיל יאהרען, מיינט דער מיניסטער, איז אונז אין דער היינטיגער צייט ארויס א זארג פון קאפ. מען האט אלץ געטוהן [illegible] געטראפען. אפילו קיין מאסקווע צו גאסט איז ער געפאהרען, דער מיניסטער בעק. בעת דער ראטענפערבאנד איז אריין אין דער פעלקער־ליגע האט עס פוילען ווארים בעגריסט.

— א בעדייטענדיגער טייל פון דער אייראפעאישער עפענטליכער מיינונג — האט ערקלערט דער מיניסטער בעק — האט דאן פון אונז געוואלט, אז מיר זאלען שטעלען דעם ראטענפערבאנד פאר פערשידענע בעדינגונגען. מען האט אונז פשוט צוגערעדט צו דעם. מיר האבען נישט געוואלט קאמפליצירען די לאגע און מיר האבען נישט געשטעלט קיין שום בעדינגונגען. מיר האבען נישט געוואלט פערטונקלען די קלארע ליניע פון אונזער פאליטיק.

דער מיניסטער מאכט א סך־הכל, אז ער האט געזעהען אויף דער זייט פון ראטענפערבאנד גוטען ווילען לגבי פוילען. ער איז זיכער, אז דער ראטענפערבאנד קען דאסזעלבע זאגען פערקעהרט....

דא גייט דער רעדנער אריבער צו דייטשלאנד.

— ס׳איז דאך גראד א יאהר, ווי מיר האבען געשלאסען דעם פאליטישען אפמאך מיט דער היטלער־רעגירונג.

קודם־כל — די ווירטשאפטליכע דערגרייכונגען; מען האט אפגעשאפט דעם צאל־קריג צווישען ביידע לענדער, די לאנדווירטשאפט און די אינדוסטריע בעקומען איינציגווייז א באטרעכטליכען אויסלענדישען האנדעלס־מארק, שיפען פאהרען אהין און צוריק א. א. וו.

דאן קומט די פסיכישע הערבעסערונג: קולטור, ספארט, וויסענשאפט, קונסט, פרעסע — ס׳גייט א לעבהאפטער אויסטויש פון גייסטיגע ווערטען, עס ווערט גרעסער פון טאג צו טאג די געגענזייטיגע [illegible] אט איז געבעלס געווען אין פוילען האלב אפיציעל, נאך איהם גערינג.

פערשטייט זיך, די ביידע פערבינדונגען קענען נישט קאליע מאכען די אלטע און אויסגעפרובטע אפמאכען מיט פראנקרייך און רומעניען. ער פערגעסט אויך נישט צו רעדען וועגען דייטשע אפיציעלע וויזיטען אין די באלטישע לענדער און נישט אפיציעלע — אין סקאנדינאוויע (שוועדען, דענעמארק). אפילו דארט אין סקאנדינאוויע אינטערעסירט מען זיך אלץ מעהר מיט פוילען.

זעהר ווארעם רעדט דער אויסערן־מיניסטער וועגען אונגארן.

נאך דעם ווי דער מיניסטער דריקט אויס זײן צופרידענהייט פון די געבעסערטע בעציהונגען מיט דאנציג, דערמאנט ער זיך אויך די אקציע פון פוילען אפצושאפען אדער צו פעראלגעמיינערען די אינטערנאציאנאלע טראקטאטען צו שיצען די מינדערהייטען, וועלכע זענען אנגעווארפען געווארען (די טראקטאטען) א רייהע ביי־ענטשטאנענע מלוכות און אויך פוילען.

— פון יענע צייטען — זאגט מין. בעק — האבען מיר שווערע דערציהונגען וועגען דער פעלקער־ליגע. איהר ווירקונג פלעגט צו אונז דערגרייך איז אזא פארם, אז דאס פלעגט טיף בעליידיגען אונזער עפענטליכע מיינונג, אונזערע אינטערעסען און אונזער ווירדע.

דער טשוואך פון עקספאזע איז געווען די דעקלאראציע פון מין. בעק וועגען מזרח־פאקט. הגם ער דערקלערט, אז די רעגירונג האלט נאך אין... שטודירען די פרטים פון מזרח־פאקט איז אבער גענוג קלאר פון זײנע רייד, אז פוילען וועט סוף־כל־סוף נישט געבען דערויף איהר הסכם.

ס׳איז פאראן אין דער היינטיגער צופיל פראגע־צייכענס.

דער אויסערן־מיניסטער בעריהרט אויך די פראיעקטען צו רעגולירען די בעציהונגען אינעם אזוי־גערופענעם דונאי־בעקן (עסטרייך, אונגארן, באלקאן), מיט גרויס סימפאטיע רעדט מיניסטער בעק וועגען די רוימישע געשפרעכען צווישען פראנצויזישען אויסערן־מיניסטער לאוואל מיט מוסאליני. פוילען האט פאר די אלע זאכען גרויס אינטערעס, ווייל דאס אלץ זענען לענדער, וואס גרעניצען זיך מיט פוילען.

— פון צייט צו צייט — זאגט דער מיניסטער — רעדט מען אין אויסלאנד, אז פוילען ווייזט לעצטענס ארויס ווייניגער אינטערעס פאר די קאלעקטיווע שלום־אנשטרענגונגען פון די מלוכות.

בעק איז הערמיט נישט מסכים.

— ווער — זאגט ער — ס׳האט רעאל און פאקטיש אויפגעטון מעהר פון אונז, דער זאל קומען מיט אונז דיסקוטירען...

דאן האט זיך אנגעהויבען די דיסקוסיע. ס׳האט גערעדט דער ענדעק סטראנסקי, וועלכער האט שארף קריטיקירט די פאליטיק בנוגע דייטשלאנד, און דאן האט אויך גערעדט דעפ. טשאפינסקי פ. פ. ס.

„ארישער פראנט“ געגען „יודעא־מארקסיזם“

פ ר א ג (יט״א) דער פאשיסטען פיהרער גאידא האט אויף א פערזאמלונג פון זײנע אנהענגער אנגעקינדיגט, דאס זײן פארטיי וועט אין סלאוואקיי ארגאניזירען אויך אנגעהעריגע צו דער דייטשער און אונגארישער מינדערהייטען אין די ראהמען פון „ארישען פראנט“.

גאידא האט ערקלערט, אז זײן ארגאניזאציע וועט קעמפען געגען פריימויערער און „יודעא מארקסיסטען“.

קרײז־קאנפערענץ פון „העובד“ אין ווארשע

ו א ר ש ע, 2 (יט״א טעלעפאניש)

דא האט זיך געעפענט די קרייז קאנפערענץ פון „העובד“. געקומען זענען 46 דעלעגאטען פון 24 שטעט.

די אקציע פאר דער „כלל ישראל ספר־תורה“
אויפן נאמען פון „חפץ חיים“

ו י ל נ ע (יט״א) דער קאמיטעט פאר דער „כלל ישראל ספר־תורה“ אויפן נאמען פון פער שטארבענעם גאון „חפץ חיים“ ז״ל האט בעשלאסען צו בעשטימען דעם חודש אדר א׳ אויף איינצאהלען די חובות פון די אותיות קויפער, וואס האבען נאך נישט אפגעצאהלט די גאנצע סומע, כדי זייערע נעמען זאלען אריינגעשריבען ווערען אין ספר הזכרון ביי דער ספר תורה.

בלוטיגע קאמפען אין מעקסיקא
צווישען אויפשטענדיגע און רעגירונגס־מיליטער

מ ע ק ס י ק ע, 2 (ספ. טעל.)

דער דעמיסיאנירטער גענעראל גצרערא איז געכטען בעת א קאמף צווישען די אויפשטענדיגע און רעגירונגס מיליטער דערהרגעט געווארען. די צייטונג „לא פרענסא“ איז מודיע, אז דער גענעראל איז דערשאסען געווארען, לויט׳ן אורטייל פון דער מיליטער מאכט.

לויט׳ן בעריכט פון קריגס מיניסטעריום האט דער אויפשטאנד ארומגעכאפט 10 פון די 27 מעקסיקאנישע שטאטען.

בעריכטס־פערזאמלונג וועגען דער לאגע פון די דייטשע פליטים
מיט׳ן אנטייל פון דזשעמס מאקדאנאלד

פ א ר י ז, 2 (יט״א טעלעגראפיש).

אויף בעריכט פערזאמלונג וועגען דער לאגע פון דייטשע פליטים, איז ארייגעטראגען געווארען א פארשלאג, אז דער פעלקערבונד דארף בעטראכטען די לאגע פון די דייטשע פליטים.

דער קאמיסאר פאר די פליטים ענינים, דזשעמס מאקדאנאלד, וועלכע איז אנוועזענד געווען אויף דער פערזאמלונג האט אנגעוויזען אויף די שוועריגקייטען, אז דער פעלקערבונד זאל איבער נעהמען דעם פראטעקטאראט איבער די דייטשע פליטים.

ל א נ ד א ן, 2 (יט״א טעלעגראפיש).

אונטער׳ן פארזיץ פון לאסקין איז פארגעקומען א בעראטונג פון אלע יודישע ארגאניזאציעס וועגען דער הילף אקציע פאר די פוילישע יודען און וועגען פעסטשטעלען דעם טערמין פון דער אקציע. אויף דער בעראטונג איז געקומען צו א הסכם און ס׳איז געשלאסען געווארען אן אפמאך.

יוד. וויצע־בירגערמייסטער אין ירושלים
שוין איבערגענומען דעם אמט

י ר ו ש ל י ם, 2 (יט״א טעלעגראפיש)

ווי יט״א דערוואוסט זיך, איז דער קאנפליקט צווישען דער יוד. רעפרעזענטאנץ אין ירושלימער שטאט ראט מיט׳ן אראבישען בירגערמייסטער ליק ווידירט געווארען. דער יודישער וויצע בירגער־מייסטער ד״ר אלתר, בעקומט א גרויסען איינפלוס אין דער ירושלימער שטאט פערוואלטונג.

ארטאדאקסישער רב בעשטימט אלס מעדיצין־פראפעסאר אין אמעריקא

נ י ו ־ י א ר ק (יט״א) דער רב פון דער ארטאדאקסישער קהלה אין דאלאס (טעקסאס) הרב ד״ר רפאל גאלד איז בעשטימט געווארען אלס מעדיצין פראפעסאר אויף דער בערלאר אוניווערזיטעט.

הרב ד״ר גאלד, וועלכער האט ערשט מיט א קורצער צייט צוריק בעקומען דעם טיטול פון מעדיצין דאקטאר האט שוין בעוויזען צו פערפאסען א רייהע וויכטיגע ארבייטען אויפן געביט פון נויראלאגיע.

געשטארבען באלעסלאוו לימאנאווסקי
דער עלטסטער סאציאליסט אין דער וועלט

נעכטען איז אין עלטער פון הונדערט יאהר געשטארבען דער וועטעראן פון פוילישען סאציאליזם, דער עלטסטער סאציאליסט אויף דער וועלט בכלל, ב א ל ע ס ל א ו ל י מ א נ א ו ס ק י.

באלעסלאוו לימאנאווסקי האט זיך שוין אין די סאמע פריסטע יאהרען אנגעשלאסען אין דער רעוואלוציאנערער בעוועגונג. אין דעם פוילישען אויפשטאנד פון 1863 האט ער שוין געשפילט אן אנפיהרענדע ראל. נאך דער מפלה פון די אויפשטענדיגע, איז ער אנטלאפען קיין פאריז, וואו זײן הויז איז געווארען דער זאמעלפונקט פאר אלע ראדיקאלע, דעמאקראטישע עלעמענטען פון דער פוילישער געזעלשאפט.

ער שטייט דאן אין שפיץ פון די צאהלרייכע סאציאליסטישע פאריינען, „גמינעס“, וואס ענטשטייען אין יענער צייט אין אויסלאנד, גלייכצייטיג גיט ער ארויס א גאנצע רייהע גרעסערע און קלענערע ווערק.

ער איז פארזיצער פון די ערשטע בעראטונגען פון די פוילישע סאציאליסטען ובייס אינטערנאציאנאלען קאנגרעס אין פאריז און אין דער שווייץ) און נעמט אן אקטיווען אנטייל אין דער גרינדונג פון פ.פ.ס.

באלעסלאוו לימאנאווסקי האט זיך ביז זײנע לעצטע לעבענסטעג אינטערעסירט מיט אלע פאליטישע געשעהענישען. זיינע סאציאליסטישע איבערצייגונגען זענען דורך די לעצטע געשעהענישען אין פוילען און אויסלאנד אבסאלוט נישט דערשיטערט געווארען.

היי־יאהר האט די פוילישע ארבייטער בעוועגונג געפייערט זײן 100 געבורטס טאג. אפילו דער ווארשעווער אוניווערזיטעט האט נישט געקאנט פערביייגיין שטילשווייגענד דעם דאזיגען יובילייאון האט לימאנאווסקין געגעבען דעם טיטול ערען דאקטאר. (לימאנאווסקי איז דער אויטאר פון א רייהע היסטארישע ווערק. פון וועלכע דאס וויכטיגסטע איז „די געשיכטע פון דער דעמאקראטיע אין פוילען“).

די לוי׳ וועט פארקומען דינסטאג.

דאנקזאגונג.

אלע, וואס האבען אפגעגעבען דעם לעצטען כבוד אונזער ליבען

נ"ע רעד. לאזאר פוקס

הויפטזעכליך דעם געזעלשאפטליכען לויה-קאמיטעט, די רעדאקציעס: „נייער פאלקסבלאט“, „רעפובליקא“, „גלאס פאראנני“, זשורנאליסטען-סינדיקאט, יודישע גמינע, רעד. י. אוגער, די פארשטעהער: פון צענטר. ארטיסטען-פעראיין — ה׳ יוסף סטרוגאטש. י. וו. א. — ה׳ לייזער לעווין, „טאז“ — ד"ר שוואלבע, „ארט“ — ד"ר ווישעוויאנסקי. טעאטער „ראזמאי-טאשטשי“ — אלעקסאנדער גראנאן“, יודישען טעאטער-קאמיטעט — ה׳ פעדער, פאר זייערע ווארימע ווערטער, דעם דיכטער משה בראדערזאן פאר זיין עלעגיע ביים אפענעם קבר. דעם בערעק יאסעלעוויטש-לעגיאן מיט׳ן קאמענדאנט צבי מיזולער בראש פאר דעם מוסטערהאפטען האלטען די ארדנונג, אלע דעלעגאציעס, קארפאראציעס און ארגאניזאציעס פאר זייער צאהלרייכען אנטייל אין דער לויה, ווי אויך אלע אינסטיטוציעס און פריוואטע פערזאנען, וועלכע האבען אויסגעדריקט זייער מיטגעפיהל, דריקט אויס א הארציגען דאנק.

די משפחה.

צוזאמען מיט דעם יודישען לאדז פעראייניגען מיר זיך אין דעם טיפען טרויער צוליב דעם פריה-צייטיגען טויט פון

רעדאקטאר לאזאר פוקס

און דריקען אויס דעם טיפסטען מיטגעפיהל דער פרוי מאטיאנא און פאמיליע, ווי אויך דער רעדאקציע „נייער פאלקסבלאט“.

די פערוואלטונג פון לאדזער יודישען מוזיק-פעראיין „שיר“

6062

צוזאמען מיט׳ן גאנצען יודישען קולטורעלען לאדז זענען מיר טיף דערשיטערט צוליבן פלוצלינגען טויט פון דעם אויפריכטיגען קולטור טוער

רעדאקטאר לאזאר פוקס

דער פעריתום׳טער פאמיליע ווי אויך דעם פערלאג „נייער פאלקסבלאט“ אונזער הארציגסטען מיטגעפיהל.

ארטיסטען: ס. און ר. בעזמאן, ל. ראזענבערג, ח. פאדערמאן, ר. ראזענצווייג, ה. באלבירסקי, ל. רייכענבערג, וו. פאלאנסקי, ה. אריעל.

דער לאדזער יודישער שרייבער-משפחה צוליב׳ן טויט פונ׳ם

רעד. לאזאר פוקס

שיקט איבער זיין טיפסטען מיטגעפיהל

דער יודישער ארטיסטען-פעראיין אין פוילען.

264

פריינד מאטיאנא פוקס צוליב׳ן טויט פון איהר ליבען

לאזאר

מיין טיפען מיטגעפיהל

יוסף טורקא.

מיר בעטייליגען זיך אין דעם גרויסען צער צוליב דעם פריהצייטיגען טויט פון דעם פערדינסטפולען חבר

רעד. לאזאר פוקס נ"ע

און דריקען אויס אונזער טיפסטען מיטגעפיהל די חברים פון דער רעדאקציע און פערלאג ווי אויך דער משפחה.

חבל אל דאברין ולא משתכחין!

משה פיינקינד
אברהם האמער

דער זעהר געעהרטער פרוי מאטיאנא צוליב דעם פריהצייטיגען טויט פון אונזער אומפערגעסליכען ה׳

רעד. לאזאר פוקס

דריקען מיר אויס אונזער טיפסטען בייליד.

שרה און יוסף זעלקאוויטש.

שטארק ערשיטערט צוליב דעם טויט פון רעדאקטאר

לאזאר פוקס

דריק איך אויס אין אייגענעם נאמען און אין נאמען פון לאדזער „וויזא“-פערוואלטונג דעם טיפסטען מיטגעפיהל אונזער פריינדין

פרוי טאטיאנא.

מלכה רעזניס.

262

Dr. Zygmunt
Henrykowski

ספעציאל-ארצט פאר ווענערישע הויט-קראנקהייטען און מענער-שוואכע האט זיך איבערגעצויגען אויף פיעטריקאווער 86 טעל. 143-63

נעהמט אן פון 8—11 און פון 6—9 אוענד. פאר פרויען א ספעציעלער ווארטע זאל.

נאך קורצע שווערע ליידען איז געכטען געשטארבען מיין ליבער מאן, אונזער הייסגעליבטער פאטער, גרויספאטער, שוויגערפאטער, ברודער, שוואגער און אנקעל

נ"ע שמעון ב"ר חיים ז"ל גאלדשטיין

אין עלטער פון 67 יאהר.

די לוי׳ קומט פאר היינט, זונטאג, דעם 3 פעברואר 1935, 12.30 בייטאג פון טרויער-הויז דרעווגאווסקא 30, וועגען וואס עס טיילען מיט אין גרויס צער

די טיפטרויערנדע פאמיליע.

הוי נפלה עטרת ראשנו!

הננו מודיעים על האסון הנורא שקרנו לנו בהלקח מאתנו אמנו היקרה, האשה החשובה והצנועה

נ"ע פייגה פרידע

אשת הרב החסיד ר׳ מנחם מענדעל הכהן ז"ל (מעיר פאביאניץ)

הלויתה היתה ביום ו׳ עש"ק, פ׳ משפטים בעיר לאדז.

המשפחה המתאבלת.

8909

פאר גאלד, ביזשוטעריע און לאמבארד-קווויטעס צאהלט די העכסטע פרייזען

איזידאר פיאלקא

פיעטריקאווער 7.

זונטאג, דעם 17/II—1935 פינקטל. 10 א זייגער פרי צום 1-טן טערמין און 12 א זייגער צום 2-טן טערמין קומט פאר

א — א — פערזאמלונג
אויסערגעוועהנליכע

פון די מיטגלידער פון דער „תלמוד תורה“ ע"ש הרהגה"צ רבנו אלי׳ חיים מייזל זצ"ל אין אייגענעם לאקאל יאקובא 6 מיט פאלגענדער טאג ארדנונג: 1) ערעפנונג, 2) וואהלען פון א פרעזידיום, 3) בעשטעטיגען דעם אקט פון 31/I—1935 געמאכט ביים רעיענט לעוויצקי Rep № 90 בנוגע היפאטעק № 307, רעפ. היפ. № 2480, IV טייל, № 6 און צום № 6

בעמ.: אין צווייטען טערמין איז די פערזאמלונג גילטיג ביי יעדער צאהל אנוועזענדע מיטגלידער.

די פערוואלטונג.

268

בעקאנטמאכונג.

דער שעכטער-הורטאווניקעס-פעראיין

פאדזשעטשנא 10

מאכט בעקאנט די אלע קצבים, וואס שעכטען אין באלוטער שחט-הויז, סיי קעלבער, סיי בהמות, און האבען איינגעצאהלט אויף דעם אפשפארונגס-אפצאהל און בעויצען די איינצאה-לונגס-צעטלען, צו קומען דינסטאג, דעם 5-טען פעברואר ד. י. 7 א זייגער אוונד אין פעראיין פאדזשעטשנא 10, און מיטברענגען די צעטלען. בכדי אפצונעמען דאס געלד פאר׳ן חודש יאנואר.

די פערוואלטונג.

274

וויכטיג פאר אפפאהרענדע נאך ארץ-ישראל

אין אנהויב פעברואר ד. י. ווערט ארגאני-זירט א צווייטע גרופע פון די שוין עקזיסטי-רענדע פאטאדעסקע-קורסען בי דער ארגאניזאציע „החלוץ הלאומי“. דער קורס ווערט געפיהרט דורך אינזשינערען-ספעציאליסטען און קוואלי-פיצירטע מייסטער. די לעהרע ווערט געפיהרט אויף א פראקטישען סיסטעם לויט די מעטאדען אין ארץ-ישראל און וועט דויערן 2 חדשים, נאכ׳ן ענדיגען דעם קורס וועל׳ן קאנען די צו-הערער צוטרעטען צו א זעלבסשטענדיגע אר-בייט, סיי אין פאראויסגעזעהען א בעצאהלטע פראקטיק. פאר די צוהערער פון דער פראקטיק איז ארגאניזירט געווארען א אינטערנאט צו מעסיגע פרייזען. גענויע אינפארמאציעס ערטהלט דער סעקרעטאריאט פון די קורסען: ווארשא, מיעדזיאנא 3, וו. 25.

אויערען, נאז און האלז קליניק

מיט בעטען פון Dr.

Z. Rakowski

פיעטריקאווער 67, טעל. 127-81

נעהמט אן שטענדיגע קראנקע (צוזע-אפעראציע א. ז. וו.), ווי אויך אמבולא-טארישעס פון 11-1 און פון 5-8 אוונט.

Dr. med.

Leon Familier

אינערליכע און קינדער-קראנקהייטען

שערפיעץ 37 (בענעדיקטא) 6.

נעהמט אן פון 5-7 נאכמ.

Dr. mep.

Haltrecht

ספעציאל-ארצט פאר הויט-און געשלעכטס-קראנקהייטען

פיעטריקאווער 10, טעל. 245-21

נעמט אן פון 8—11 פריה און פון 1³⁰—2³⁰ מיטאג און פון 5—9 אוו. זונטאג פון 10—1 בייטאג.

אלע ארט אנאליזען.

פאר אונבעמיטעלטע לעטשניצע-פרייזען!

פאר פרויען א ספעציעלער ווארטע-זאל

Dr.

J. Neuman

כירורג

(וועלכער ארדינירט אין שפיטאל אויף דרעווגאווסקא)

נעמט אן אין דערהיים פון 5-8 אוונד.

זאכאדניא 57, טעל. 281-95

Dr. H. Szumacher

הויט- און וועגערישע קראנקהייטען

פיעטריקאווער 56, טעל. 148-62

נעמט אן פון 9 ביז 12; פון 2 ביז 4 און פון 7 ביז 9 אוועגד; זונטאג און אנדערע חגאות פון 11 ביז 2.

לעטשניצע-פרייזען!

AMBULATORJUM
ZŁAMAN

(צובראכענע קנאכען)

מיט רענטגען-דורכלייכטונג אויפ׳ן ארט

לעטשניצע-פרייזען

Dr. J. Lubicz

Południowa 9, tel. 183-17.

די גלייכבערעכטיגונג פון די עסטרייכישע יודען איז געפאהר

וואס האט ווירקליך ערקלערט דער וויצע-קאנצלער פירשט שטאַרהעמבערג

וו י ע ן. (יט"א) לויט דעם בעריכט פון „נייעס ווינער זשורנאל" האט דער עסטרייכישער וויצע-קאנצלער שטאַרהעמבערג אין אן אינטערוויאו ערקלערט צוו. אנד.:

„זעלבסטפערשטענדליך עקזיסטירט אין עסטרייך א יודען-פראגע, עס וואלט געווען באַרייש דאס בישט צו בעדעכטיגען. דאס נייע עסטרייך וועט זיך שאפען אַזעלכע געזעצען, וועלכע זענען בוירטיג פאר'ן וואוילזיין פון דער בעפעלקערונג און פאר דער ענטוויקלונג פון דער מלוכה און וועלכע מוזען ענטשפרעכען דעם כאראַקטער פון דער בעפעלקערונג. אויב די יודען וועלען זיך אונטערוואַרפען די דאָזיגע געזעצען און אַזוי אַרום בעוויזען די עמפפינדונגען פון דער איבעריוויגענדער מעהרהייט פון פאָלק, דאַן איז פאר דעם טייל פון די יודען דאָס פראָבלעם געלעזט. די יעניגע יודען, וועלכע וועלען אַריין אין קאנפליקט מיט די געזעצען, וועלכע וועלען זיך בישט צופאַסען צו דער אינערליכער ענטוויקלונג פון לאַנד, מוזען טראָגען די קאָנסעקווענצען, אָדער זיי העהען אויף צו זיין מיטגלידער פון דער מלוכה'שע געמיינשאַפט."

די דאָזיגע גאַנץ קלאָהרע אנטי-יודישע ערקלערונג, די אַנקינדיגונג פון ספּעציעלע געזעצען, האט אין די יודישע קרייזען אַרויסגערופען א שטאַרקע בעאונרוהיגונג.

די יודישע קרייזען טרייסטען זיך נאָך דערמיט, דאָס עס וועט פיליכט קומען א בעריכטיגונג פון דעם פלומרשטען אינטערוויאו מיט דעם וויצע-קאנצלער. די דאָזיגע האָפנונג שטיצט זיך דערויף, וואס אין איצטיגען מאָמענט שטעהט די ערקלערונג פון פירשט שטאַרהעמבערג אין שאַרפען געגענזאַץ מיט אַלע ביז-איצטיגע ערקלערונגען פון דער עסטרייכישער רעגירונג וועגען דער רעכטס-גלייכהייט און מינדערהייטען-שוץ

געשלעג אין שפאנישן פאַרלאַמענט

מ א ד ר י ד, 2 (ספ. טעל.)

אויף דער נעכטיגער נאָכמיטאָג זיצונג פון פארלאמענט, ווען דער פּאָרזיצער האט אויפגעפאָדערט די אַנוועזענדיגע צו בעערען דעם אָנדענקען פון פערשטאָרבענעם געוועז. פּרעמיער, דעם קאָנסערוואטיסט גערא, איז געקומען צו א העפטיג געשלעג צווישען די דעפּוטאטען. דאָס געשלעג איז אַרויסגערופען געוואָרען צוליב דעם אַרויסטריט פון א דעפּוטאט פון לינקע קאטאלאָניער וועלכע האָט אָנגערופען דעם פערשטאָרבענעם „ארבייטער מערדער".

אָ וו י ע ד א, 2 (ספ. טעל.)

היינט איז אויסגעפיהרט געוואָרען דער טויט אורטייל איבער דעם סערזשאנט וואסקעס און דעם ארבייטער ארקעלעס, אנטיילנעמער פון אָקטאָבער אויפשטאנד.

740 חלוצים אפגעפאהרען קיין א"י אין משך פון איין טאג

אויפפאדערונג פון דער „הסתדרות", אז די חלוצים זאלען אפפאהרען ביז דעם 13-טען פעברואר

וו א ר ש אָ. (יט"א) היינט זענען אָפּגעפאָהרען פון טריעסט און קאָנסטאנצא, ווי עס טיילט מיט דער יודישער טעלעגראפען אגענטור דער לייטער פון דער עליה אָפּטיילונג ביי דער „הסתדרות העובדים" אליהו דאבקין — 740 חלוצים קיין א"י. פון דער צאָהל זענען אויף דער שיף „איטאליאַ" אָפּגעפאָהרען 365 חלוצים פון דייטשלאנד. אויפ'ן שיף „פילונא" — 85 חלוצים פון ליטאָ און אויפ'ן שיף „פּאלאָניא" 240 חלוצים פון קאָנגרעס פוילען און גאליציען. דאָס איז די גרעסטע צאָהל חלוצים, וואָס איז ווען עס איז אָפּגעפאָהרען אין איין טאָג קיין ארץ ישראל.

צוזאמען מיט די פריהערדיגע טראנספּאָרטען זענען אין משך פון חודש יאנואר אָפּגעפאָהרען קיין ארץ ישראל העכער 2000 חלוצים.

צוליב דעם פערשארפטען מאנגעל פון אַרבייטס הענד אין א"י בעזונדערס אין דער צייט פון קטיף, פאָדערט אויף די עליה אָפּטיילונג פון דער „הסתדרות העובדים", אז אלע איבריגע חלוצים, וועלכע דארפען אָפּפאָהרען אויפ'ן חשבון פון איצטיגען שעדיול זאָלען אָפּפאָהרען אמשפּעט סטעגס ביז דעם 13 פעברואר ה. י.

לאַנדעס-קאָנפערענץ פון „הפועל"

וו א ר ש ע, 2 (יט"א טעלעפאָניש)

אין אָוועגד האט זיך געעפענט די לאַנדעס קאָנפערענץ פון „הפועל". געקומען זענען 122 דע לעגאטען. געעפענט האטביאלאָפּאלסקי. עס זענען געהאלטען געוואָרען א רייהע בעגריסונגען.

Dr. REICHER
פּאָלודניאָווא 28, טעל. 201-93
ספּעציאַליסט
פאַר מענער-שוואַכע-בעהאנדלונג.
סעקסועלע בעראָטונגען און פּסיכאָ-אנאליזען
נעמט אָן פון 8—11 און פון 5—אָוועגד.

שפּאַלטונג אין דעם פויערן-קלוב

12 דעפּוטאטען געבילדעט א נייע פראַקציע

וו א ר ש אָ, 2 (טעלעפאָניש).

נעכטען האָט מען אין סיים אָפיציעל געמאָלדען, אז פון פויערים קלוב, וועלכער האָט לכתחילה געהאַט איבער 60 דעפּוטאָטען, זענען ענטגילטיג אוועק 12 מיטגלידער און אויסגעבילדעט א זעלבסטשטענדיגע פויערן פראַקציע (11 דעפּוטאטען און 1 סענאטאָר). צו דער נייער פראַקציע געהערן וואלעראַן, טשערניצקי, קריטא, סאוויצקי, מארגעל דאָבראָך, קאָטשארסקי, וואָיטשעך, פּאָק, שפּרינגע-ראָווא, מאָכניי און סענ. שאפּראנעק.

די דאָזיגע דעפּוטאטען געהערען צו דער גרופּע פון דעפּ. ווראָגא. אלע זענען זיי געווען מיטגלידער פון דער פויערן גרופּע. וועלכע האָט זיך מיט א צייט צוריק אָפּגעשפּאָלטען פון „וויזוואָלעניע". ס'איז זיכער, אז די נייע פויערן פּראַקציע איז דער ערשטער סיגנאל פון די קומענדיגע סיים וואַהלען. די פראַקציע האָפט זיך צו פערזיכערן מיט סיים מאנדאטען א דאנק דער סאנאציע, צו וועלכער זי רוקט זיך צו.

רעזאָלוציעס פון דער קאָנפערענץ פון יודישע קאָלאָניסטען איז ארץ-ישראל

משה סמילאנסקי ווידער געוועהלט אַלס פרעזידענט פון דער הסתדרות האכרים

ת ל א ב י ב, (יט"אָ) נעכטען איז געשלאָסען געוואָרען די יעהרליכע קאָנפערענץ פון דער הסתדרות האכרים אין א"י.

די קאָנפערענץ האָט אָנגענומען א רייהע רעזאָלוציעס איבער פערשידענע ווירטשאפטליכע און ארבייטס אַנגעלעגענהייטען.

אין איין רעזאָלוציע ווערט געפאָדערט, אז א"י זאָל איינגעשלאָסען ווערען אין בריטישען אימפּעריאלען פּרעפערענץ-סיסטעם (ד. ה. א"י פּראָדוקטען זאָלען אין בריטישע לענדער געניסען פון צאָל פרייהייט צוגלייך מיט די פּראָדוקטען פון ענגלישע קאָלאָניעס און דאָמיניעס לויט בעשלוס פון דער אָטאווער אימפּעריאל-קאָנפערענץ פון זומער 1933).

אין צווייטער רעזאָלוציע פאָדערט די קאָנפערענץ, אז אין א"י זאָלען איינגעפיהרט ווערען טאַריפען רעפאָרמען, וואָס זאָלען מאכען א סוף צו דער איצטיגער פּראַקטיק פון אומבעגרענעצטען אימפּאָרט פון אויסלענדישע סחורות קיין א"י און א דאַנק וועלכע עס וועט געשאַפען ווערען די מעגליכקייט פון פיהרען פערהאנדלונגען מיט לענדער, וואָס זענען פעראינטערעסירט אין זייער עקספּאָרט קיין א"י, אין דער ריכטונג פון אַרויס בעקומען אין די דאָזיגע לענדער א רעקאָמפּענסאטע אין דער פאָרם פון קאָנצעסיעס פאר'ן עקספּאָרט פון א"י פּראָדוקטען.

אין אַן אַנדער רעזאָלוציע פּראָטעסטירט די „הסתדרות האכרים" געגען דעם בעשלוס פון אגרי קולטור קאָמיטעט פון דער א"י רעגירונג, וועלכער האָט אָפּגעוואָרפען דעם פּראָיעקט וועגען אָננעמען מיטלען פון אויסגלייכען דעם עקספּאָרט מיטן אימפּאָרט אין א"י.

ווייטער פאָדערט די „הסתדרות האכרים" איינצופיהרען אויסבעסערונגען אין די פּאָרטען און וועגען אין א"י, כדי צו ערלייכטערן דעם פּראָדוקטען טראנספּאָרט.

די קאָנפערענץ האָט אפּראָבירט די שריט פון דער לייטונג פון „הסתדרות האכרים" אין דער פראגע פון קאָנטראַקטירען דורך די פּלאַנטאַטאָרען ערפאהרענע יודישע לאנדארבייטער פאר דער עליה. (ווי בעקאנט, איז פון לעצטען „שעדיול" בעשטימט געוואָרען אויף דעם צוועק א ספּעציעלער סערטיפיקאטען טייל).

לסוף האָט די קאָנפערענץ אָנגענומען א פּראָטעסט רעזאָלוציע געגען דער באָדען שפּעקולאציע אין א"י.

משה סמילאנסקי איז ווידערגעוועהלט געוואָרען אלס פּרעזידענט פון דער „הסתדרות האכרים".

מיר פערטיגען אויס
אַפּציִמאַרקען
פיר מאַנופאַקטור, שטרימף
לעדער
טריקאָטאַזשען און זיידען בראַנדזשע
גרויסער אויסוואַהל
פון פערטיגע אַפּציִמאַרקען
פאר שטרימף- מאנופאקטור
געפּרעסטע
עטיקעטען
פיר וועש, שאָקאָלאַד,
קראַוואַטען און פּערפומעריע בראַנזשע
FABRYKA SUKNA BIELSKO
FABRYKA SUKNA EMES BIELSKO
FABRYKA WYR. WEŁNIANY ŁÓDŹ
FABRYKA WYR. SUKIENNICH EBT TOMASZÓW
FABRYKA GARBARSKA W WARSZAWIE
Czysta Wełna
BIELSKO
WYTWÓRNIA ODBIJANEK
DRUKARNIA I. M. STRYKOWSKI PIOTRKOWSKA 35
TEL. 236-25.

ליטאָגראַפישע
דרוק-זאכען
קלישעס
צייכנונגען
מאַטריצען
ליפערט די דרוקעריי פ. דיאַמענט, לאָדז
50 קילינסקיעגאָ 50
טעל. 188-76.

צולב'ן קריזיס!
ביליג און גוט! ● רעיעל און פּינקטליך!
די בעוואוסטע יודישע כעמישע
וועשעריי און פאַרבעריי
„עריקא"
מלינאַרסקאָ 2, (ביים רוג בזשעזשינער)
וואַשט כעמיש, פאַרבט און פּוצט אַהן שעדליכע מיטלען צו קאָנקורענץ-פּרייזען
אַלערליי דאַמען- און מענער-גאַרדעראָבען, אַנצוגען, קליידער, מאַנטלען, פוטער, ציהט גאַרדינען אויף ראַהמען, פּאַסאָנירט קאַפּעלושען ווי אויך שטייפּע און ווייכע וועש.
ביליגער ווי איבעראל: פון 4 זל. אַן'אַנצוג, פון 1,50 זל. אַ קלייד, פון 75 גר. אַ סוועטער, פון 1.75 פּאַסאָנירען אַ קאַפּעלוש, 50 גר. אַן'אויבער-העמד, 15 גר. אַ קראַגען.

שייטלען
מיט פּאַריזער שרינדען
ווי אויך פערטיגע שייטלען ווערען ערשטקלאַסיג און רעיעל אויסגעאַרבייט
צו ביליגע פּרייזען
ביי קערש, סקווערא 15

פאר שאכטעל-מאכער,
ליגירער, בוכבינדער און
דרוקערייען!
רעפּעראַטורען פון מעסערלעך
פערשידענע מאשינען - טיילען
און שווייסונגען
פיהרט אויס ביליג
J. REDER Łódź,
11/13 קאָנסטאַנטינער 11/13
(רוג זאַבאַרניאַ)

צו אַלע מיינע געעהרטע קונדען!
דרוקעריי
בראַמבערג
לאָדז, צעגעלניאַנאַ 8
איז ערעפענט
אַלע-אַרט דרוק-אַרבייט
ווערט שוין אָנגענומען
כיעסטע שריפטען
מאָדערנע אָרנאַמענטען

Dr
Wajnberg
ספּעצ. פון לונגען- און האַרץ-קראַנקה.
וואוינט יעצט פּיעטריקאָווער 145
טעל. 126-02.
נעמט אָן פון 9—10 פריה, 3—5, 8—9 אָוו.

לעכער אויף דער מאַשין
ווערען אָנגענומען אויסצונייען ביי
ג. נאָרדמאַן, שרודמיעסקאָ 8

ערשטע יודישע שלייפעריי
„ZGODA" א. פ.
לאָדז, ציגעל-גאַס 2, טעל. 134-51
(רוג פּיעטריקאָווער)
מאַכט בעקאַנט, אַז זי נעמט אָן צו שלייפען און שאַרפען אַלערליי מכשירים פאַר פליישערס, שניידער, איינבינדער, פריזיערס זאָווי גלעטשערס אז"וו
ערשטקלאַסיגע אויספיהרונג! סאָלידע בעהאַנדלונג!
ביליגע פּרייזען!

צווישען אמעריקא און רוסלאנד

וועט נישט געשלאסען ווערען קיין אפמאך וועגען די פאר-מלחמה חובות

וואשינגטאן, 2 (ספ. טעל.)
דער מלוכה-סעקרעטאר האל האט דערקלערט, אז די איצטיגע שטעלונג פון דער ראטען-רעגירונג דערלויבט נישט צו האפען, אז ס'זאל געשלאסען ווערען א וועלכער עס איז אפמאך וועגען די חובות. האל האט צוגעגעבען, אז די רעגירונג פון די פאראייניגטע שטאטען איז שטארק ענטוישט, וואס די ראטען-רעגירונג האט אפגעווארפען דעם לעצטען אמעריקאנער פארשלאג. די אונטערהאנדלונגען, וואס האבען זיך אזוי שיין אנגעהויבען דארף מען דעריבער בעטראכטען פאר פערענדיגט. דער סאוויעטישער אמבאסאדאר טראיאנאווסקי איז געקומען אין אויסערן-דעפארטאמענט, כדי ארומצורעדען די פראגע וועגען די חובות, וועלכע בעטרעפען 500 מיליאן דאלאר. דער אמבאסאדאר האט דארט פערבראכט 4 און א האלבע מינוט. דאס איז מסתמא — האט געזאגט האל — א רעקארד פון קורצקייט פון דיפלאמאטישע וויזיטען...

גליקוואונשען פארן מלוכה-פרעזידענט

ווארשא (י. ט. א.) צום נאמענסטאג פון רעפובליק פרעזידענט פראפ. איגנאצי מאשטשיצקי האט א דעלעגאציע פון פערבאנד פון רבנים מיט העכער בילדונג אין די פערזאנען פון פראפ. טויבער און פראפ. ווייס בעלעגט אויפ'ן קעניגליכען שלאס גליקוואונשען דעם מלוכה-פרעזידענט.

פייערליכער תפילה אין דער גרויסער סינאגאגע

צום נאמענס-טאג פון מלוכה-פרעזידענט

ווארשא, (י. ט. א.) צום נאמענס טאג פון רעפובליק פרעזידענט פראפ. איגנאצי מאשטשיצקי איז פרייטאג פריה אין דער גרויסער סינאגאגע אויף טלאמאצקע פארגעקומען א פייערליכער גאטעסדינסט פאר דער צאהלרייכער יוגענד פון די מיטעל שולען און העכערע קלאסען פון די עלעמענטאר שולען.

אין דער העל בעלויכטענער סינאגאגע האט אויבער קאנטאר מ. קוסעוויצקי אין בעגלייטונג פון כאר אבגעריכט א פייערליכע תפילה.

נאכדעם האט דער דירעקטאר פון מלוכה'שען סעמינאר פראפ. טויבער אין פערטרעטונג פון ראבינער פראפ. שאר, וועלכער ווײַלט אין אויסלאנד — געהאלטען א רעדע, אין וועלכער ער האט ארומגערעדט די גרויסע פערדינסטען פון הויכען סאלעניזאנט פאר דער וויסענשאפט, די בעדייטונג פון זיינע פארשונגען פאר דעם ווירטשאפטליכען לעבען פון לאנד און אונטערגעשטראכען, אז א דאנק זיינע בעזונדערע גייסטיגע מעלות האט דער ערשטער בירגער פון דער רעפובליק פאר זיך געוואונען נישט בלויז די העכסטע אכטונג, נאר אויך די סימפאטיע און ליבע פון אלע אהן אויסנאהם בירגער פון דער רעפובליק.

נאך דער תפילה פאר'ן וואויל פון דער רעפובליק, איהר פרעזידענט און דעם ערשטען מארשאל פון פוילען, איז דער גאטעס-דינסט פערענדיגט געווארען מיט'ן נאציאנאלען הימן, וועלכען עס האט אפגעזונגען דער סינאגאגע-כאר.

הסכם וועגען דער בשותפות'דיגער טעטיגקייט צווישען „החלוץ" און „החלוץ-הכלל-ציוני"

ווארשא. (יט"א) אין רעזולטאט פון אונטערהאנדלונגען, וועלכע זענען געפירט געווארען אין דער לעצטער צייט, איז דעם 31־טען יאנואר ה. י. פארגעקומען א געמיינזאמע זיצונג פון די צענטראל־קאמיטעטען פון „החלוץ" און „החלוץ-הכלל־ציוני" מיט דער בעטייליגונג פון ה' אליהו דאבקין, לייטער פון דער עליה־אבטיילונג פון דער „הסתדרות", וועגען געמיינזאמער ארבייט פון ביידע חלוציש־ע ארגאניזאציעס. אויף דער זיצונג איז געקומען צו א הסכם וועגען געמיינזאמער ארבייט אויף פאלגענדע געביטען:

1) געמיינזאמע ארבייטס־ביורא'ען אין די ערטער, וואו עס עקזיסטירען קיבוצים פון ביידע ארגאניזאציעס. 2) געמיינזאמע סאנאטאריומס.. 3) געמיינזאמע קורסען: פאר ראציאנעלער ערנעהרונג, קראנקען־שוועסטער פאר די קיבוצים א. א. 4) שאפען געמיינזאמע פרא־קיבוץ־קאמיטעטען. 5) בשותפות'דיגע טעטיגקייט אויפ'ן געביט פון הילף פאר די קבוצי־הכשרה. 6) קאמף פאר רעכט פון דער חלוצישער עליה.

צום סוף איז געוועהלט געווארען א צענטראלע פאר טעטע־קאמיסיע פאר בשותפות'דיגער ארבייט, וועלכע דארף אויסארבייטען דעם גענויעם פלאן פון דער געמיינזאמער ארבייט.

אין דער צענטראלער קאמיסיע זענען אויסגעוועהלט געווארען די ה"ה: בראגינסקי, בליך, וואשטשינא, סלוצקי, פירשבערג, קליגער.

ליקווידירט אנטיסעמיטישע טעראר-ארגאניזאציע אין בולגאריע

לאנדאן, (יט"א) „דיילי עקספרעס" מעלדט מיט פון סאפיא, אז די בולגארישע רעגירונג איז צוגעטרעטען צו ליקווידירען די אנטיסעמיטיש-טעראריסטישע ארגאניזאציע „ראדנא זאשטיטא".

ערשטער יודישער כעמיקער-צוזאמענפאהר

געווידמעט דער ענטוויקלונג פון א"י

ווארשא, 2 (יט"א טעלעגראפיש)
היינט אווענט איז געעפענט געווארען דער ערשטער יודישער כעמיקער צוזאמענפאהר. דער צוזאמענפאהר איז געווידמעט די כעמישע ענטוויקלונג אין ארץ ישראל. די ערשטע רעפעראטען האבען געהאלטען ד"ר הינדעס און ד"ר העפנער.

קאנפערענץ פון אלגעמיין-ציוניסטישע לאנדפערבאנדען און לאנד-גרופען

פון עסטרייך, טשעכאסלאוואקיי און אונגארן

ווין (יט"א) אין לאקאל פון וויענער ציוניסטען לאנד קאמיטעט איז פארגעקומען א קאנפערענץ פון אלגעמיין ציוניסטישע לאנד פערבאנדען און לאנד גרופען, וואס איז צונויפגערופען געווארען דורך דעם פארזיצער פון וועלטפערבאנד פון די אלגעמיינע ציוניסטען ד"ר י. שווארצבארט.

אויסער דעם פארזיצער פון דער עסטרייכישער ציוניסטישער לאנד ארגאניזאציע ד"ר אסקאר גרינבוים און די שטענדיגע דעלעגאטען פון לאנד פערבאנד האבען זיך אין דער קאנפערענץ בעטייליגט ד"ר גאלדשטיין און ד"ר צאדאר פון טשעכאסלאוואקיי און ד"ר לאנטאס פון אונגארן.

לויט דעם אפיציעלען קאמוניקאט איז די קאנפערענץ געווען געווידמעט ארגאניזאטארישע פראגען.

רעוומאטיזם איז א געזעלשאפטליכע פלאג

מענשען, וועלכע ליידען אויף רעומאטיזם, ווערען אפט כראניש קראנק, טיילמאל אפילו אינוואלידען, הויפטזעכליך איז פאלען אוּנאויסהיילבארע, אהער ווען מען בעמערקט נישט די קראנקהייט ביי צייטענס. איז אונזער קלימאט, וועלכער איז פייכט און מיט ווייניג זון, זענען די סימנים פון רעומאטיזם לייכט צו בעמערקען און מען קאן פארהיטען, אז די קראנקהייט זאל זיך ווייטער נישט ענטוויקלען. ביי רעומאטיזם בעהמט מען 2—3 טאבלעטקעס טאגאל 3—4 מאל טעגליך. טאגאל ווערט אויך געברויכט בעת די קראנקהייט איז שוין מעהר ענטוויקעלט: ביי רעומאטיזם, ארטריטיזם, פאדאגרא, נערווען־ליידען, קאפ־שמערצען, גריפע און ביי פערקיהלונגען. טאגאל איז א גוט מיטעל געגען שמערצען און היץ.

ציהונג פון דער בוי-הלואה

ווארשא 2 (טעלעפאניש)
פרייטאג איז פארגעקומען די ציהונג פון דער בוי הלואה.

250,000 זל. אויף נ"ר 766667
50,000 זל. אויף נ"ר 798037.
10.000 זל. אויף נ"ר 72,720, 228,014
885,927, 52,857, 12,198, 402,125, 31,257
852,225, 148,831, 460,642.
1000 זל. אויף נר. נר. 24.0641, 13,273,
471981, 738264, 742818, 11710, 643806,
713066, 47754, 794623, 991305, 919291,
297407, 239370, 908667, 420453, 506616,
59770, 159979, 341,152, 529870, 157,239,
299473, 27185, 200,821, 279483, 881,521,
712535, 667444, 892811, 443870, 710314,
183490, 949103, 221240, 381,346, 44,401,
428579, 428630, 816695, 14,874, 958,475,
676,909, 42,060, 292811, 323925, 393,809,
445100, 851667, 295363, 166368, 204390.
108220, 149601, 521655, 173429, 848217,
368889, 994296, 690172, 62,990, 394,766,
178760, 173671, 549175, 850,320, 926175,
490001, 198417, 494949, 951318, 840210,
913322, 616642. 69342, 776.591, 211,043,
189994, 917195, 539908, 443269, 860790,
711,034, 83.917, 80,706. 990,732, 754705,
959997, 863218, 773722, 131594, 849940
826793, 421910, 426375.

13000 דייטשע עולים אין יאהר 1935

ד"ר געארג לאנדויער וועגען דער קאלאניזירונג פון דייטשע יודען קיין ארץ-ישראל

בערלין. (יט"א) דער לייטער פון דעם אמט פאר דער קאלאניזירונג פון דייטשע יודען אין א"י ד"ר געארג לאנדויער האט אויף א פרעסע־קאנפערענץ ערטיילט א רייהע אינפארמאציעס וועגען דעם פערלויף און ענטוויקלונג פון דער קאלאניזאציע פון דייטשע יודען.

אין משך פון לעצטען אנדערטהאלבען יאהר זענען קיין א"י אנגעקומען אנ'ערך 20,000 דייטשע עולים, א העלפט פון די עולים האט נישט בעזעסען קיין געלד־מיטלען. די נאכפראגע פון סערטיפיקאטען און קאפיטאליסטען־וויזעס האט זיך אין דער לעצטער צייט סטאביליזירט אויף א געוויסער הויך. אין דער נאהענטסטער צייט וועלען אויף דעם האלב־יאהר ארויסגעגעבען ווערען אין דייטשלאנד 2000 סערטיפיקאטען, אויף וועלכע עס וועלען אריינקומען קיין א"י 3500 פערזאן.

ווייטער וועלען וואהרשיינליך יעהרליך אויסגעשטעלט ווערען 2000 קאפיטאליסטען־וויזעס (די דאזיגע צאהל איז אפהענגיג פון דער דעוויזען־צוטיילונג) און אזוי ארום וועלען הער־עך 7.000 פערזאן בעקומען איינוואנדערונגס־מעגליכקייטען. סך הכל וועט די צאהל עולים בעטרעפען אין דעם יאהר קרוב 15,000.

זייט אפריל 1933 ווערען לויט דער אויסדריקליכער בעשטימונג פון דער א"י־רעגירונג 33 פראצ. פון אלע סערטיפיקאטען, נישט קוקענדיג אויף דעם שטארקען אויסוואנדערונגס־דראנג אין אנדערע לענדער, בעזונדערס אין פוילען, געשיקט קיין דייטשלאנד. די לעצטענס עטוואס קלענערע צוטיילונג וועט וואהרשיינליך ווידער שטייגען, ווייל פיל חלוצים האבען שוין בעקומען זייער הכשרה.

פון די 5 מיליאן דאלאר, וועלכע זענען ביז סוף אקטאבער 1934 געזאמעלט געווארען אין אויסלאנד פאר די דייטשע יודען, זענען 20 פראצ. בעשטימט געווארען פאר דער ארבייט אין א"י. דער דעפארטאמענט פאר דער קאלאניזאציע פון די דייטשע יודען האבען אבער ביז־איצט ערהאלטען באר 125,000 פונט, די פערוועגדונג פון מעהר ווי א העלפט פון דער סומע איז בעשטימט געווארען דורך די שפענדער, אזוי דאס דער קאלאניזאציע־דעפארטאמענט האט ביז סוף סעפטעמבער 1934 געהאט אין זיין פרייען רשות באר 65,000 פונט, דערפון אבער איז ביז־איצט ערהאלטען געווארען ערשט 30,000 פונט און 2. עטאפ־יאר וועלן וואהרשיינליך פון די אמעריקאנער פאנדען שטעהן צו פרייער פערוועגדונג 100.000 פונט.

פון די ביז־איצט איינגעוואנדערטע 20,000 דייטשע יודען האבען זיך 8,000 בעזעצט אין דארף און קרוב 12,000 אין די שטעט, וואס עס ווערט בעטראכט פאר א זעהר גינסטיגע פראפארץ. בעמערקענסווערט איז אבער, דאס די דייטשע עולים בעזיצען נישט די נויטיגע לאנדווירטשאפטליכע ערפאהרונג, האט מען זיך ענטזאגט פון געדאנק צו גרינדען בעזונדערע קאלאניעס פון דייטשע עולים. 1000 דייטשע עולים זענען איינגעארדענט געווארען אין די שוין עקזיסטירענדע קאלאניעס, וועלכע האבען בעקומען סובווענציעס אויף צו איינטענסיפיצירען זייער ווירטשאפט. אויף דעם זעלבען אופן וועלען אויך איינגעארדענט ווערען ביזע 1000 דייטשע עולים. פון די איינוואנדערער מיט קאפיטאל זענען ביז־איצט אויף דעם באדען פון קרן־קימת פון פ.י.ק.א. געשאפען געווארען 8 קבוצים, וועלכע בעשטעהען הויפטזעכליך פון דייטשע אקאדעמיקער. דערביי איז דער קאלאניזאציע־דעפארטאמענט געקומען צו הילף דורך ארויסשיקען אינסטרוקטארען ביים איינארדענען די בויטיגע סאציאלע און טעכנישע איינריכטונגען און דורך גרינדען די קאלאניזאציע־געזעלשאפט „ראסקא".

די פאך־בילדונג האט איז לויפענדען ווינטער ארומגענומען 4000 פערזאן. אין א רייהע פאלען זענען ערטיילט געווארען סטיפענדיעס פאר בעזונדערס בעדייטענדע גייסטיגע ארבייטער, כדי זיי זאלען קענען פערבלייבען אין זייער פאך. די יוגענד עליה ווערט אין א"י בעזונדערס מיט פרייד בעגריסט. פאר יוגענדליכע ביז 18 יאהר זענען ביז־איצט פערזאלטען געווארען 800 צוגאב־סערטיפיקאטען.

ענטפערענדיג אויף א רייהע געשטעלטע פראגען, האט ד"ר לאנדויער ערקלערט דיינע מיטטיילונגען, פעסטשטעלענדיג, אז מעהרסטענטיילס געהט די דייטשע יודען אין א"י נישט שלעכט. די צוריקוואנדערונג איז פערשווינדענד קליין, דאגעגען ליגען שוין איצט מעהר ווי 2000 ביטעס וועגען אריינלאזען עלטערען און קרובים פון דייטשלאנד. די פראבלעמען, וועלכע זענען ענטשטאנען דורך דער בעריהרונג פון די דייטשע יודען מיט די מזרח־אייראפעאישע יודען ווערען מיט דער צייט גינסטיג געלעזט. החונות צווישען פריהערע איינגעוואנדערטע מזרח־אייראפעאישע יודען און לעצטענס איינגעוואנדערטע מערב־יודען ווערען אנ'אלץ אפטערע ערשיינונג. די אינדוסטריעלע ערפאהרונגען פון די דייטשע יודען זענען זעהר צונוץ געקומען אין א"י. פון די זייט 1933 ענטשטאנענע נייע אונטערנעמונגען זענען 45 פראצ. געגרינדעט געווארען דורך דייטשע יודען, הגם דער אנטייל פון דייטשע יודען אין דער איינוואנדערונג בעטרעפט נאר 25 פראצ.

ראטעוועט אייער געזונד

קראנקע אויף רופטורע (ברוך-קראנקהייטען)

ספעציעלע ארטאפעדישע הייל-גומי-באנדאזשען פון מיין מעטאדע העלפען ראדיקאל אונטער גאראנטיע אהן אפעראציעס פון אלע מינים ברוך-קראנקהייטען (רופטורען) אפילו די עלטעסטע און געפעהרליכסטע ביי מענער, פרויען און קינדער.

דאס אראפלאזען זיך פון מאגען און קישקעס בעזייטיג איך דורך פערלעגען ספעציעלע אינדיווידועל צוגעפאסטע בויך-באנדאזשען. אויף אויסגעקרימטע רוקען-ביין (הויקערס) ארטאפעדישע הייל-גארסעטן אויף ביינער-שווינדזוכט און אלע אנדערע פעהלערן ארטאפעדישע הייל-אפאראטען אויף פלאטפוס.

ספעציעלע איינלאגען לויט גיפס-מאדעלען, אויף זשילאקעם. — גומי-זאקן לויט מאס. קינסטליכע הענד און פיס

ספעציעלער אנשטאלט פאר הייל-ארטאפעדיע

Spec. Ortop. O. PETRYKIEWICZ אוים לעמבערג

לאדז, פיראמאוויטשא 9 (אלגינסקא)

(פראנט פארטער), טעל. 177-09 נאהנט פון לאדזער פאבריקס-באהנהויף

בעמערקונג: דאס ערשיינען פון די קראנקע איזאויבעדינגט נויטיג.

צאהלרייכע דאנקזאגונגען און דאנק-בריף.

(אין זגערוש אויף טלאמאצקע № 2 און № 4 אייגענע הייזער)

„נייער פאָלקסבלאַט“

לאדז, 3 פעברואר 1935

„וואס ווייניגער מען קאן די יודען אלץ מעהר האט מען זיי פיינד“

א מיטאַרבייטער פון א יודישער צייטונג האָט געהאַט אַן אינטערוויו מיט דעם עסטרייכישן מיניסטער לודוויג וועגן דער לאַגע פון די יודען אין עסטרייך און וועגן דער אויסזיכט אויף דער צוקונפט. מיניסטער לודוויג האָט אויפגענומען דעם זשורנאַליסט אין בנין פון דעם עסטרייכישן „בונדעס־קאַנצלער־אַמט“, אין דעמזעלבען בנין, וואו עס איז ערמאָרדעט געוואָרן דער עסטרייכישער פרעמיער דאָלפוס. איצט ווערט דער בנין טויזענטפאַך געהיטען. נאָך פאַרן בנין ווערט יעדער דורכגעהער שטרענג אָבסערווירט און קאָנטראָלירט. איבעראַל זעהט מען שטאהל־העלמען און באַגנעטן. אין בנין אַליין געפינט זיך שטאַרקע אָפּטיילונגען מיליטער און היימווער, פּאָליציאַנטן און דעטעקטיוון. יעדער אינטערעסאַנט ווערט גענוי אויסגעפאָרשט נאָך וואָס ער איז געקומען. ווען דער „בונדעס־קאַנצלער־אַמט“ וואָלט גענוי אָפּגעהיטען געוואָרן אין יולי פון פאַרגאַנגענעם יאָהר, וואָלט דאָלפוס ביזאיצט נאָך רעגירט אין עסטרייך.

דער מיניסטער לודוויג האָט דעם זשורנאַליסט זעהר פריינדליך אויפגענומען, אויסדריקענדיג די צופרידענהייט פון בעזוך פון א פאָרשטעהער פון דער יודישער פרעסע, מיט וועלכען, ווי ער האָט געזאָגט, ער זאָל האָבען די מעגליכקייט אָפען און אויפריכטיג זיך אדורכצושמועסען וועגען געוויסע פראַגען.

דער זשורנאַליסט האָט דעם מיניסטער אינפאָרמירט וועגען די שטימונגען וואָס הערשען ביי די עסטרייכישע יודען, אין שייכות מיט די קלאַגען וועגען צונעמען ביי די יודען די בירגער־רעכט. די לעצטע פעראָרדנונגען וואָס זענען דירעקט געווענדעט געגען דער עקזיסטענץ פון טויזענטער יודען, וואָס לעבען פון די קליינע הכנסות פון די האַנדעלס־אַגענטן, דאָס נישט בעניי׳ען די קאָנטראַקטען מיט די יודישע דאָקטוירים אין די קראַנקען־קאַסעס אָדער געזעלשאַפטליכע שפּיטאָלען, האָבען ביי דער יודישער בעפעלקערונג אַרויסגערופען א גרויסע פאַרביטערונג און א געהעריגער אָפּקלאַנג אין דער גאַנצער אויסלענדישער יודישער פרעסע.

מיניסטער לודוויג האָט דערויף געענטפערט מיט א וויץ. ער האָט דערצעהלט, אַז בעת די צייטען פון קאַנצלער זייפעל, ווען עס זענען פאָרגעקומען וואַהלען צום פּאַרלאַמענט, האָט ער געזאָגט צום קאַנצלער, אַז דער בעסטער אופן צו דעראָבערן די עפענטליכע מיינונג פון עסטרייך וואָלט געווען ווען מען וואָלט געקענט דעראָבערן די... ווינער קאַפעען. פון דאָרט נעהמען זיך כמעט אַלע פּליאַטקעס און פּליאַטקעלעך, וואָס ווערען פאַרשפּרייט צווישען עולם.

מיניסטער לודוויג האָט דאַן ווייטער פאַרזיכערט, אַז די עסטרייכישע רעגירונג האָט אין קיין פאַל נישט בדעה צוצונעהמען ביי די עסטרייכישע יודען די בירגער־רעכט. וואָס שייך ווידער די פעראָרדנונגען, אין וועלכע עס געפינען זיך געוויסע פּונקטען, וואָס גיבען א גרונד צו אָנקלאַגעס מצד דער יודישער בעפעלקערונג, וועלען די אַלע פעראָרדנונגען זיכער גענוי אדורכשטודירט ווערען און אַלץ, וואָס קען נאָר האָבען עפּעס א שפּור פון א שלעכטער אינטענץ געגען יודען, וועט בעזייטיגט ווערען. דער מיניסטער האָט אויך פאַרזיכערט, אַז די אָפּמאַכען מיט די יודישע דאָקטוירים, וועלען נאָכאַמאָל אדורכגעקוקט ווערען דורך דעם מיניסטער נוישטעטער־שטירמער און אויב ס׳וועט זיך געפינען אַן אונגערעכטיגקייט וועט עס בעזייטיגט ווערען.

דער מיניסטער האָט דאַן ווייטער פאַרזיכערט, אַז „נישט קוקענדיג אויף די אַלע פּלאַטקעס, וועט דער אַנטיסעמיטישער ווינד, וואָס בלאָזט פון א געוויסער מלוכה, דאָ נישט האָבען קיין ערפאָלג“. איבריגענס איז דאָך א בעוואוסטער פאַקט, אַז יודען פאַרנעמען איצט הויכע רעגירונגס־אַמטן. „איהר האָט דאָך מסתמא געקענט — האָט דער מיניסטער געזאָגט — דעם פאַרשטאָרבענעם מיניסטעריאַל־ראַט בערנאַרד פוקס, וועלכער זייענדיג א אויפריכטיגער נאַציאָנאַלער יוד און ציוניסט, האָט גלייכצייטיג געלעבט אין די פריינדליכסטע און הארציגסטע בעציהונגען מיט׳ן קאַנצלער און מיינע חברים, שוין נישט רעדענדיג וועגען מיר. דעם קאַנצלער און מיינע חברים, האָט דער דאָזיגער אויסערגעוועהנליכער מענש, וואָס ד׳האָט געזאָלט ווערן א ראַבינער און איז געוואָרן א בעדייטענדער כּוח אין בונדעס־קאַנצלעראַמט, געלערנט צו פאַרשטעהן דאָס יודענטום. איך זאָג עס אָפען, אַז דאָס אומגליק פון די יודען, איז דאָס וואָס מען קען זיי נישט. און וואָס ווייניגער מען קען זיי, אַלץ מעהר האָט מען זיי פיינד. מיט א פּאָר יאָהר צוריק האָב איך געוואוינט אין באָסניען ביי א יודיש־שפּאַניאָלישער פאַמיליע, און דאָרט האָב איך אָנגעהויבען צו שעצען די יודישע מעלות. וואָס ערשט דעמאָלט האָב איך זיי דערקענט“.

דער מיניסטער האָט אויך בעריהרט די פראַגע פון די עסטרייכישע ציוניסטען. לויט זיין מיינונג זענען די ציוניסטען אַליין שולדיג, וואָס די אָפיציעלע ספערען אינטערעסירען זיך אין איצטיגען מאָמענט ווייניג מיט׳ן ציוניזם. די גאַנצע אקציע פון עסטרייכישען פּראָ־פּאַלעסטינאַ קאָמיטעט איז בעשטאַנען אין א... פריהשטיק אין פּאַלאַץ פון באַראָן ראָטשילד.

וועגען דער אַלגעמיינער פּאָליטישער לאַגע אין עסטרייך האָט דער מיניסטער ערקלערט פאָלגענדעס: עסטרייך געפינט זיך אין א דעפענסיווע און זי וועט אדורכהאַלטען. מיין אָפּטימיזם איז א רעזולטאַט נישט נאָר פון די רוימישע אָפּמאַכען, נאָר דערפון, וואָס כמעט די גאַנצע יוגענד געפינט זיך אין אונזערע רייהען. פאַרשטעהט זיך אונזערע געגנער זאָגען: בעווייזט אייער כּוח מיט דער הילף פון וואַהל־צעטלען! אָבער אין די היינטיגע צייטען זענען וואַהלען גיכער א פּרוב פון די פינאַנציעלע כּוחות, היינט שטעלט איך פאַר אונזערע פינאַנציעלע כּוחות און די פינאַנציעלע כּוחות פון א 60 מיליאָנענדיגע מלוכה. מיר וועלען אָבער אדורכהאַלטען געגען אַלע אָנגריפען“.

צוליב דער נאאיוויטעט פון די אייראפעאישע רעגירונגען ווערט אמאל די וועלט טייער בעצאהלען

אין שייכות מיט דער נייער פּראָפּאַגאַנדע, וואָס דאָס דריטע רייך האָט, נאָך דעם נצחון אין סאַאַר־פּלעביסציט, אָנגעהויבען צו פיהרען אין א רייהע שכנות׳דיגע לענדער, א פּראָפּאַגאַנדע, וועלכע האָט צום טייל אויך ערפאָלג, שרייבט דער בעקאַנטער דייטשער פּובליציסט געאָרג בערנהאַרד אין פּאַריזער „טאַגעבלאַט“ פאָלגענדעס:

מען קען זיך נישט גענוג אָפּוואונדערן איבער דער נאַאיוויטעט פון דער וועלט. מיט גרויליגער קאָנסעקווענץ פאַרפאָלגט דאָס היטלער־סיסטעם זיין ראַסענפּאָליטישע פּרינציפּען. אין דער אדורכפיהרונג פון אַלע אַנדערע פּונקטען פון זיין פּראָגראַם האָט דער נאַציאָנאַל סאָציאַליזם פאַרפעהלט, אָבער איין אידעאַל פון דער מינדערווערטיגקייט פון געוויסע ראַסען, דער אויסגעוועהלטקייט פון דער נאָרדישער ראַסע און דער צוזאַמענגעהעריגקייט פון אַלע דייטשען בעווייזט ער נישט קיין שום וואַקלעניש. דעריבער איז אויך די אויסערליכע פּאָליטיק פון דריטען רייך פּראָגראַמאַטיש געווענדעט אין דער ריכטונג, איינצוגעווינען צו פאַראייניגען צו דייטשלאַנד אַלע טיילען פון אייראָפּא אין וועלכע עס געפינען זיך גאָר שטאַרקע דייטשע מינדערהייטען.

די דאָזיגע אידעע איז נישט נאָר פאַר דייטשלאַנד, דער נאַציאָנאַל־סאָציאַליזם האָט בכלל קיין שום נייעס נישט אויפגעטאָן. אין גרונד גענומען האַנדעלט עס זיך נאָר אין דעם צוריקקעהרען צו דער אידעע פון אַלדייטשלאַנד פון פאַר דער מלחמה. נאָר דורך דער נאַציאָנאַל סאָציאַליסטישער אידעאָלאָגיע איז זי געוואָרן אויף א פאַרפיהרערישען אופן פּסיכאָ וויסענשאַפטליך בעגרינדעט און פּאָפּאַלירט. ווען דער דייטש האָט א סיסטעם, וואָס אַז עס דוכט זיך איהם, דאָס עס איז וויסענשאַפטליך בעגרינדעט, איז ער גרייט פאַר דער הונדערט פּראָצענטיגע אדורכפיהרונג פון דאָזיגען סיסטעם דאָס לעבען מקריב צו זיין. דעריבער איז די אידעע פון אַלדייטשלאַנד, מיט וועלכער מען האָט זיך פאַר דער מלחמה ווייניג געכעכט, איצט אין דער נייער נאַציאָנאַל־סאָציאַליסטישער געשטאַלט, געוואָרען א רעאַלע סכנה פאַר גאַנץ אייראָפּא:

פאַר די פיהרער פון נאַציאָנאַל־סאָציאַליזם שטעהט דער אַלדייטשער ציל פעלזענפעסט. די בעגייסטערונג פאַר דעם דאָזיגען ציל ווערט דורך דער ראַסען תּורה שוין איצט אין דייטשלאַנד די קינדער אַריינגעהאַקט. בכדי דאָס דאָזיגע ציל צו דערגרייכען ווערט אַנגעווענדעט א עלאַסטישע טאַקטיק, וואָס בעשטעהט אין דעם דאָס די געפעהרליכע געגנער, וועלכע שטעלען נאָך מיט זיך פאַר א סכנה פאַר די נאָך נישט איינגאַנצען פאַרפעסטיגטע כּוחות פון דריטען רייך ווערען געמאַכט אויף א געוויסע צייט פאַר פאַרבינדעטע. עס ווערען געהאַלטען רעדעס וועגען שלום, מען זאָגט אַלץ צו און קודם־כּל ווערט אַלץ אַפּגעלייקענט, וואָס איז נאָר אין אויסלאַנד מסוגל אַרויסצורופען אַ פאַרדאַכט.

און די דאָזיגע טאַקטיק האָט ערפאָלג. א בעווייז דערצו גיט זייט א געוויסע צייט בעזונדער די ענגלישע פרעסע.

אין א לייט־אַרטיקעל פון דער לאָנדאָנער „טיימס“ אין שייכות מיט דעם צווייטען יאָהרטאָג פון היטלערס קומען צו דער מאַכט, ווערט דאָס אַלדייטשע ציל פון דריטען רייך בעטרעכטעט דורך א געוויסען צוזאַמענהאַנג מיט דעם נאַציאָנאַליסטישען פּרינציפּ, אויפ׳ן יסוד פון וועלכען עס, זענען דאָך פעסטגעזעצט געוואָרן די גרענעצען פון דעם נאָך מלחמה׳דיגען אייראָפּא. אָבער נאָך בעדייטענדער איז דער פאַקט, וואָס אין דעמזעלבען נומער פון דער „טיימס“ באַגאַטעליזירט איהר בערלינער קאָרעספּאָנדענט די סיסטעמאַטישע העצע, וואָס דאָס דריטע רייך האָט איצט אָנגעהויבען געגען ליטע אין שייכות מיט דער מעמעל־פראַגע. אין דער קאָרעספּאָנדענץ ווערט די פראַגע אַזוי אָפּגעשטעלט, אַז נאָר א פּאָר נאַראָנים אין דייטשלאַנד, האָבען אַלס רעזולטאַט פון דעם נצחון אין סאַאַר פּלעביסציט בעשלאָסען צו פאָדערען, אַז אויך אין אַנדערע לענדער זאָלען אַרויסגעפיהרט ווערען אָפּשטימונגען. אָבער די ווילהעלם־שטראַסע ווי אויך די אַנדערע איינפלוסרייכע קרייזען טראַכטען גאָרנישט וועגען אַזעלכע נאַרישע פּלענער און לייקענען זיי ענטשיידען אָפּ.

ניין, אין היינטיגען דייטשלאַנד איז די זאַך גאַנץ אַנדערש אפשר וואָלטען די רעאַקציע מיטגלידער פון דער „טיימס“ און פון די ענגלישער רעגירונג זיך גענומען אַביסעל צייט און אָוועקגעזעצט זיך צו הערען אַביסעל דעם דייטשען ראַדיאָ, דאָרט ווערט כמעט פון אַלע סטאַנציעס, טאָג איין טאָג אויס, געגען ליטע, געגען עסטרייך דירעקט און געגען פראַנקרייך אומדירעקט אויף אַזאַ אומגעהערטען אופן געהעצט, אַז מען מוז זיך שטעלען די פראַגע, ווי אַזוי איז עס בכלל אין אינטערנאַציאָנאַלען זין, מעגליך צו דערלאָזען. און דער דייטשער ראַדיאָ איז נישט עפּיס א פּריוואַטע אינסטיטוציע, נאָר איז אַן אָפיציעלער אָרגאַן פון דער דייטשער רעגירונג, אונטער דער אויפזיכט און פיהרונג פון דעם פּראָפּאַגאַנדע־מיניסטער געבבעלס. עס איז אונפאַרשטענדליך, דאָס אין דער „טיימס“ ווי אויך אין דער איבעריגער וועלט־פּרעסע לעגט מען דערויף נישט קיין אַכט און מען גלויבט די אָפּלייקענען פון בערלין.

פאַר אונז איז נישט פאַרהאַן קיין שום ספק, אַז די סיסטעמאַטישע אונטערגראָבונג פון דעם פאַרטרויען פון אַלע קאָנטינענטאַלע פעלקער צו זייערע רעגירונגען און די טוילאַזע צוגרייטונג צו מלחמות וועט אַמאָל אייראָפּא זעהר טייער קאָסטען. די פולשטענדיגע אונפאַרשטענדניש פון די אייראָפּעאישע רעגירונגען פאַר די כסדר׳דיגע שלום שטערער דערמאָהנט, אין דעם קרוליק, וואָס ווערט פריהער היפּנאָטיזירט, אידער די שלאַנג עסט איהם אויף.

רוזוועלטס ריזיגע פלענער פון עפענטליכע ארבייטען

3 און א האלבער מיליאן ארבייטסלאזע וועלען זיין בעשעפטיגט 25 יאהר

אין די לעצטע טעג האָט דער טעלעגראַף געמעלדעט, אַז דער קאָנגרעס פון די פאַראייניגטע שטאַטען האָט בעשטימט איבער 4 מיליאַרד דאָלאַר צו פיהרען עפענטליכע אַרבייטען. עס וועלען אַזוי אַרום בעשעפטיגט ווערען 3 און א האַלבען מיליאָן אַרבייטסלאָזע, וועלכע האָבען ביז איצט געלעבט פון נדבות. דער דאָזיגער בעשלוס, ווי אויך א צווייטער וועגען אַרויסלאָזען א 9־מיליאַרדיגע אינערליכע הלוואָה, ביי דער גלייכצייטיגער אָפּוואַרפונג די אינפלאַציע־פּראָיעקטען, בעווייזען, אַז דער קאָנגרעס פון די פאַראייניגטע שטאַטען האַלט זיך גענוי אין רוזוועלט׳ס פּראָגראַם, וועגען וועלכען ער האָט געריידט דעם 4 יאַנואַר פון לויפענדען יאָהר.

וואָס שייך דעם פּלאַן פון עפענטליכע אַרבייטען, וואָס איז דער יסוד פון רוזוועלט׳ס ווירטשאַפטליכע פּאָליטיק, איז ער צוגעגרייט געוואָרען רוזוועלט׳ן צו עקצעפּטירען דורך דעם אַזוי־גערופענעם „פּערוואַלטער פון די נאַציאָנאַלע גיטער.

דער פּלאַן ענטהאַלט 9 פּונקטען אין וועלכע ס׳ווערט רעקאָמענדירט: 1) די סיסטעמאַטישע ענטוויקלונג און אויסנוצונג אין א גרעסערן מאַסשטאַב ווי ביז איצט די וואַסער־כּוחות פאַר די צוועקען פון געזונדהייט, אינדוסטריעלע, קאָמוניקאַציע, טראַנספּאָרט און הויזליכען געברויך א.א.וו. 2) פולשטענדיג בעזייטיגען די דראָהונגען פון גרויסע מער פלייצונגען דורכ׳ן אויסגוס פון טייכען, וואָס איז שטענדיג פאַרבונדען מיט ריזיגע היזקות אין מענשען און פאַרמעגען. 3) פאַרהיטען, אַז דער באָדען זאָל נישט רואינירט ווערען דורך א נישט־קאָנטראָלירטער אויסנוצונג. 4) עלימינירן פון בעאַרבייטען דעם באָדען, וואָס איז נישט מסוגל צו דערנעהרען דעם אייגענטימער און דערהאַלטען זיין לעבענס־שטייגער אויף א געוויסער הויך, און ענטוויקלען די לאַנדווירטשאַפט נאָר אויף אַזאַ באָדען, וואָס איז דערצו פּאַסיג, בכדי צו הויבען דעם לעבענס־שטייגער אין א סך לאַנדווירטשאַפטליכע געגענדען פון לאַנד. 5) אָפּהיטען פון א פאַרשוואונדערישער ווירטשאַפט מיט די מינעראַלע רייכטימער פון לאַנד און שאַפען א שוץ פון די דאָזיגע רייכטימער. 6) צוגרייטען גרויסע שטחים פאַר געזונדהייטס, אָפּרוה און ספּאָרט־צוועקען פאַר די ברייטע מאַסען. 7) זאַמלען גענויע מאַטעריאַלען, וואָס זענען נויטיג אויסצואַרבייטען פּלענער אויף דער צוקונפט. 8) אויסמיידען פאַרשווענדערישקייט ביים קאָאָרדינירען די פעדעראַל, שטאַטען און לאָקאַלע אַרבייטען. 9) כּסדר אויסאַרבייטען פּלענער, בכדי ציל־בעוווסט אויסנוצען די ערד, וואַסער־כּוחות און מינעראַלע רייכטימער.

דאָס אדורכפיהרען דעם דאָזיגען פּלאַן פאָדערט א הוצאָה פון 105 מיליאַרד דאָלאַר אין משך פון 20 ביז 30 יאָהר ד. ה. פון $3\frac{1}{2}$—5 מיליאַרד דאָלאַר יעהרליך און עפענטליכע אַרבייטען צו בעשעפטיגען אַרבייטסלאָזע, וועלכע וועלען אַזוי אַרום זיין געזיכערט מיט אַרבייט אין משך פון 25 יאָהר. עס פאַרשטעהט זיך, אַז די גאַנצע נאַציאָנאַלע ווירטשאַפט וואָלט איבערגעענדערט געוואָרען.

אין זיין ווענדונג צום פּלאַן זאָגט רוזוועלט וועגען די דאָזיגע גרויסע פּלענער פאָלגענדעס: די אַרבייט נעהמט אַרום א גרויס פעלד, איינשליסענדיג דאָס אויסרייניגען די שמוציגע שטעטישע קוואַרטאַלען, וואָס קען נישט צוליב פאַרשטענדליכע סיבּות אויסגעפיהרט ווערען דורך פּריוואַטען קאַפּיטאַל. דאָס אויסבויען פון אייניגע טיפּען דאָרפישע הייזער, וואו עס קען אויך נישט פונקציאָנירען דער פּריוואַטער קאַפּיטאַל. די עלעקטריפיצירונג פון דאָרף, פאַרפלאַנצונגען מיט וועלדער, נאַציאָנאַלע שטחים, אויסבעסערען די שוין עקזיסטירענדע וועגען און אויסבויען א קאָמוניקאַציע סיסטעם, וואָס זאָל ענטשפּרעכען די מאָדערנע פאַרקעהרס־בעדינגונגען, מיט איין וואָרט אונטערנעהמען די אַלע אַרבייטען, וואָס זענען נוצליך פאַר די לאָקאַלע רעגירונגס־בעדערפענישען און א סך אַנדערע, אין וועלכע דאָס פאָלק נויטיגט זיך און וועלכע מען קען נישט פאַרנאַכלעסיגען.

ווי עס ווייזען די לעצטע ידיעות, געהט דער קאָנגרעס אין דער ריכטונג פון רוזוועלט׳ס פּלענער. דאָס געשעהט ערשטענס צוליב דעם, וואָס עס איז נישט פאַרהאַן קיין דייטליכער אַנדערער פּראָגראַם, וואָס זאָל האָבען אויסזיכטען אויף ערפאָלג און פון דער אַנדערער זייט איז רוזוועלט׳ס פּראָגראַם זעהר פּאָפּולער ביי די ברייטע מאַסען פון פאָלק, און ער גיט דעם קאָנגרעס די מעגליכקייט אדורכצופיהרען א ברייטע און פרוכטבאַרע פּאָפּולערע אַרבייט. בעשעפטיגען די אַרבייטסלאָזע, פאַרזיכערן געגען אַרבייטסלאָזיגקייט, קראַנקהייט און אויף דער עלטער, פּענסיעס פאַר אַלמנות א.אז.וו.

עס פאַרשטעהט זיך, אַז דאָס אַלץ איז פאַרבונדען מיט ריזיגע הוצאות, קאָלאָסאַלע קאַפּיטאַ־

(ווייטער זעה 11־טע זייט)

א שפּאַציר איבער קיעוו

פון ב. צ. גאָלדבערג.

בײַ די רוסען איז אָנגענומען, אַז די שענסטע שטאָט אין ראַטען־פאַרבאַנד און לעניגראַד און דערנאָך קומט אָדעס. פון מאָסקווע האַלטען זײ גאָר נישט. מאָסקווע איז אַ גרויסער דאָרף.. לעניגראַד און אָדעס זענען שטעט: לאַנגע, גלײַכע, ברײטע גאַסען, מיט פײַנע טראָטואַרען, פּערזײַט מיט בײמער. מיט גערטענדלעך — ווי די שעהנע אײראָפּעאישע שטעט.

די רוסען זוכען אײראָפּעאישע שענקײט אין זײערע שטעט. די אויסלענדער אין רוסלאַנד זוכען רוסישע שעהנקײט, עפּעס וואָס איז כאַראַקטעריסטיש רוסיש און — שעהן. פון דעם שטאַנדפּונקט איז די שעהנסטע שטאָט אין רוסלאַנד מאָסקווע, און נאָך מאָסקווע, — קיעוו. אַז איהר זענט אין לעניגראַד, צי אין אָדעס, און איהר ווייסט נישט וואו איהר זענט, וואָלט איהר זיך גלײַך געכאַפּט, אַז איהר זענט אין רוסלאַנד. ווען איהר זענט אין קיעוו, וואָלט איהר באַלד דערפיהלט, אַז איהר זענט אין רוסלאַנד. איהר וואָלט דאָס געזעהען, געהערט, אָנגעטאַפּט מיט די הענט.

איך בין געקומען קיין קיעוו אין אַ צײַט ווען די שטאָט איז אויפגעריכט געוואָרען — זי איז געוואָרען די הויפּטשטאָט פון אוקראַינע. און אַזוי ווי אוקראַינע איז אַ ציטריג קינד בײַם ראַטען־פאַרבאַנד, האָט מען זיך גענומען צו קיעוו טאַקע ווי צו אַ בת יחידה: מען האָט איהר געהאַלטען אין אײן קאַרמענען, קלײַדען, פוצען. מען בויט נײַע הײַזער אין קיעוו, מען בויט אַרויף נײַע שטאָקען אויף אַלטע הײַזער, אָבער נישט סתם אַרויפגעבויט, נאָר געבויט אין זעלבען סטיל. אויף דער קיעווער באַנק, למשל, האָט מען אַרויפגעבויט צוויי נײַע עטאַזשען, — דאָרטען איז די גאָס־באַנק די רעגירונגס־באַנק פון אוקראַינע. האָט מען אויסגעזוכט דעם אַרכיטעקט, וואָס האָט די געבײַדע געבויט אַמאָל, מיט עטליכע און צוואַנציג יאָהר צוריק, און ער האָט געפּלאַנט דעם צובוי פון די צוויי עטאַזשען. מען בויט פאַבריקען און מען בויט קוואַרטאַלען פאַר אַרבייטער. דאָס בויט מען אָבער אַלץ הײַנט — פריהער האָט מען אַפּנים נישט געבויט. פריהער, ווי עס ווײַזט אויס. איז מען געווען פאַרנומען מיט כאַרקאָוו.

די אַלטע הײַזער ווערען איבערגעאַרבייט און פּעריכט. די שטאָט זעהט נישט אויס אַזוי אָפּגעלאָזט, ווי אַנדערע שטעט אויף אוקראַינע. און דער קרעשטשאַטיק, וואָס הײַנט הייסט עס וואָלאָדאַרסקי גאַס, איז אַ פּאַראַדנע גאַס, איבערגעפּאַקט מיט מענשען. פון בײַדע זײַטען גאַס שטעהען קראָמען מיט גרויסע שויפענסטער, אויסגעפוצט אין עסיג און האָניג.

ווען איהר געהט אויף קרעשטשאַטיק, וואָלט איהר אָס'ר געמיינט, אַז עס איז געווען א רעוואָלוציע אין רוסלאַנד, אַזעלכע מענשן זענען אײם

אין לייהען נויט. דאָרטען געפינט איהר אַלץ, וואָס איהר דאַרפט, אַז איהר קומט אַרונטער אויף פּאָדאָל, אויף דער דעמיעווקאַ, צי אין סלאָבאָדקע, וואָלט איהר ווידער נישט געוואוסט, אַז עפּעס אַזוינס ווי אַן איבערקעהרעניש איז פאָרגעקומען אין קיעוו. דיזעלבע אָרימע געסלעך, שמאַלע, אײַנגעהויקערטע, מיט לונשעס וואַסער. דיזעלבע שמוציגע הויפען. איך זאָג די זעלבע — איך האָב זײ פריהער נישט געזעהען, נאָר מען זאָגט מיר, אַז פּאָדאָל איז אַלעמאָל געווען פּאָדאָל, מען זאָגט מיר, אַז אַמאָל איז געווען נאָך ערגער, דער עיקר שמוציגער. דאָס לאָזט זיך גלויבען: וואָרום לויט דער אָרימקייט פון דעם געגענט, זענען אי די גאַסען אי די הויפען גאַנץ ריין. עס שטעהען גוקעס און קערען מיט בעזימער. נאָך עפּעס איז ריינער אין די געגענטען, דער מענש, — נישט אַזוי ריינער אויסערליך ווי אינערליך. מען האָט אויסגערוימט דעם מענשליכען אָפּפאַל פון יענע געגענטען. נישטאָ מעהר קיין שפּגרים, גבאים און פּראָסטיטוטקעס.

קיעוו איז אַ יידישע שטאָט אַזוי זאָגען יודען, ווען די קיעווער יודען וואָלטען זיך געהאַלטען יידיש, וואָלט די שטאָט געשטעמט מיט יודישקייט. דער אמת איז אָבער, אַז פונקט ווי איהר וואָלט פון קרעשטשאַטיק און פון פּאָדאָל נישט געקאָנט זאָגען, אַז עפּעס איז געשעהען אין קיעוו, אַזוי וואָלט איהר פון די קיעווער יודען אויך נישט געקאָנט זאָגען, אַז עפּעס אַן איבערקעהרעניש האָט פּאַסירט אין קיעוו. זיי זענען דיזעלבע אַסימילאַטאָרישע יודען, יודען וואָס ווילען נאָכמאַכען די גוים, אַבי וועלכע גוים.

וואָס האָב איך צו די קיעווער יודען? צוויי קלייניגקייטען: דרייפערטעל פון די יודישע קינדער אין קיעוו געהען אין נישט־יודישע שולען, און צוויי דריטעל פון די קינדער אין די דייטשע שולען אין קיעוו זענען יודישע קינדער. פון וואַנען האָבען זיך גענומען אַזוי פיל דייטשע יודען אין קיעוו? דאָס זענען די קיעווער „קאַלוואַריער דאַטשען". דייער חשבון איז אַזאַ: רוסיש צי אוקראַאיניש. וועלען דאָך זייערע קינדער במילא קאָנען טאַ זאָלען זיי קאָנען דייטש אויך. אַי, וואָס? וואָס עפּעס דייטש? וואָס איז דער יחוס מיט דייטש? איז דער תירוץ: איהר געדענקט נישט? דער דאָקטאָר האָט אַמאָל גערעדט דייטש, יודישע גבירים האָבען גערעדט דייטש, — דייטש איז נישט קיין יודיש, דייטש איז אַ וואַזשנע שפּראַך!

עס זענען דאַ יודישע שולען אין קיעוו, גוטע פײַנע שולען, דאָס לערנען איז אין זיי דאָסזעלבע. וואָס אין די אַנדערע שולען, אַזוי מוז עס זײַן, מען נוצט דעם זעלבען מאַטעריאַל און די טעקסט־ביכער. די געבײַדעס, די שול־מאַטעריאַלען, אַלץ נישט ערגער, און אַנדערע אַפילו בעסער ווי אין די נישט־יודישע שולען. און פון „פּראַוועס" איז דאָך נישט שייך. און זיך פון רעכט איז דאָך נישטאָ קאָן שום אונטערשייד צווישען די שולען פון איין שפּראַך און די שולען פון אַן'אַנדערער שפּראַך. עס איז נישטאָ, אַלזאָ, קיין שום אורזאַך, פאַר־וואָס די יודען אין קיעוו זאָלען נישט שיקען זייערע קינדער אין יודישע שולען, און פונדעסטוועגען שיקען זיי נישט. זיי האָבען מורא, טאָמער וועלען זייערע קינדער בלייבען יודען.

עס איז אַמאָל געווען אַ זעהר גרויסער יודישער גביר אין קיעוו, האָט ער פערמאָגט אַ פּאַלאַץ, האָט מען זיין דירה, פערשטעהט זיך, בײַ איהם צוגענומען, נאָר ווייל ס'איז געווען אַזאַ פּאַלאַץ, וואָס איז צו־גוט, פאַר וואוינונגען, האָט מען פון זיין דירה געמאַכט אַ מוזעאום. און אַזוי ווי אַ געוועזענער בורזשוי דאַרף אויך האָבען אַ דאַך איבער'ן קאָפּ, און מחמת דער געוועזענער בורזשוי האָט זיך געוואוסט ווי צו האַלטען, האָט מען איין צימער פון יענעם הויז איבערגעלאָזט פאַר'ן באַלעבאָס. וואוינט אין צימער די אַלטע גביר'טע מיט איהר זוהן און זיין פאַמיליע, אַ פרוי און דריי־פיר קינדער — אַלע אין איין צימער. אין דאָס קאָרג דעם יודען צרות, קריגט ער נאָך „טשאַכאַטקע" דערצו. האָט ער נישט וואוהין צו געהען.

ער האָט ערגעץ וואו געזינט אויף אַ „סלוזשבע", אָבער די „סלוזשבע" האָט נישט קיין אייגענעם סאַנאַטאָריום, און אין אַנדערע סאַנאַטאָריומס איז ענג, שווער זיך צו דערשלאָגען ווייס איך נישט וואוהין אַט דער מענש וועט זיך אהינטון. ער וויל כאָטש ראַטעווען די קינדער, זיי זאָלען זיך נישט אָננעמען די קראַנקהייט...

ביין, נישט אַלע יודען אין קיעוו לעבען אָרים און אין דחקות. קיין דירות זענען טאַקע נישטאָ. איצט איז נאָך ענגער ווי פריהער, מחמת צוליב דעם וואָס די רעגירונג פון דער רעפּובליק האָט זיך אַריבערגעקליבען קיין קיעוו, זענען צוגעקומען אַ סך מענשען, טשינאָווניקעס, וואָס מוזען האָבען דירות און דאַרפען האָבען דירות.

די גרעסטע רייכקייט אין קיעוו איז, — די יוגענט. יונגע, שטאַרקע, פרעהליכע חברה, האָב איך געזעהען, — גיסענדיג דעם אַספאַלט איבער'ן קרעשטשאַטיק. מען אַספאַלטירט איצט די הויפּט־גאַסען פון קיעוו און מען מוז עס טון אין אײלעניש. איבערהויפּט האָט מען דאָס געדאַרפט טון מיט דעם קרעשטשאַטיק סוף סעפּטעמבער, אײדער די רעגירונג איז אַריבער. זענען געקומען די קאָמסאָמאָלצעס, בחורים און מיידלעך, און זיך אַ נעם געטון צום ברוק, איז אַ רויך געגאַנגען. זיי איז גוט — די יונגע בחורים און מיידלעך. זיי האָבען גאָר נישט פערלוירען און זיי בענקען נישט נאָכ'ן אַלטען.

וואָס איז קיעוו הײַנט? אַ גרויסע אוקראַאינישע שטאָט, וואָס קאָכט און זידט מיט לעבען. דערווייל מעהר מיט געשעפט־לעבען, ווי מיט אינדוסטריעלעבען, הגם די שטאָט ווערט אינדוסטריאַליזירט. אין זי רודערט מיט קולטור — גרויסע אוקראַאינישע פערלאַגען, גרויסע אוקראַאינישע צייטונגען, אַ גרויסער אוניווערזיטעט, אַ גרויסע אוקראַאינישע אַקאַדעמיע און אַ גרויסער יודישען אינסטיטוט. און מיר דוכט, אַז קיעוו איז נאָך הײַנט — בורזשואַ. עפּעס שמעקט דאָרטען מיט רחבות, מיט באַלעבאַטישקייט, צי בעל־הגופיג'קייט, אין מאַטעריעלען זיך נוי איז גייסטיגען. ס'איז דאָ אַ ווערטעל, אַז וואָס בײַ אַ נגיד פערוואַלגערט זיך... קיעוו איז אַמאָל געווען אַ נגיד.

קלאַנג-קינא-טעאַטער
Zachęta
זגערזשער 26
הײנט און פאָלג. טעג!
פילם פון דער פוילישער פּראָדוקציע
מעכטיגע דראַמע א. נ.
„לעבענס-אורטייל"
אין די הויפּט-ראָלען:
J. Andrzejewska
I. Ejchnerówna
Domięcki
אויסער'ן פּראָגראַם:
„Nie damy Ziemi"
דער זאַל איז גוט בעהייצט.

צום קאַרנאַוואַל
עמפּפעהלט
די בײַסטע פּאַריזער
פּערפומען
די אײנציגע
קאָנקורענץ-פּערפומעריע
J. DRUKIER
5 ZAWADZKA 5
TEL. 175-99.
די פײנסטע
טואַלעט-זײפען,
פּודערן,
ווי אויך אַלערליי
קאָסמעטיק
אין און אויסלענדישע
בעמערקונג: ענגראָסיסטען בעקומען א ספּעציעלען ראַבאַט.

Dr. med. L. Berman
צעגלעבליאַנא 15, טעל. 149-07.
ספּעציאַל-אַרצט פאַר מענער-שוואַכע-בעהאַנדלונג
און סעקסועלע בעראַטונג.
נעמט אָן פון 8–11 און פון 4–8 אָוונט.
זונטאָג פון 9–1 פאַרמיטאָג.
פאַר אומבעמיטעלטע—לעמשניצע-פּרייזען!

גאָלד און טויט

מערקווירדיגע געשיכטע פון אַ מערדעריז און איהר בלוטיגער סוף

5)

פון י. עסטערזאָן

בעלאַ גאַנעס האָט געקראָגען אַ משוגענעם פערלאַנג צו ווערען אַליין אַ מיליאָנערשע. געלט און געלט אין איהר שטענדיג געווען אין קאָפּ. אין איהר אײנגעפאַלען אַ טייוולישער פּלאַן. זי האָט אַרײַנגעגעבען אַן'אַנאָנס אין די שיקאַגער צײַטונגען, אין וועלכען זי האָט זיך ערקלערט פאַר אַ שעהנער אלמנה, וואָס אין עלענד אויף אַ גרויסער רײַכער פאַרם, און אַז זי וויל זיך בעקענען מיט אַן'אָנשטענדיגען דזשענטעלמאַן, וועלכער האָט אָבער אַליין געלט און דער צוועק איז חתונה האָבען.

פון פערשידענע טיילען פון לאַנד האָט מען אָנגעהויבען שרייבען בריף צו איהר. ווען זי האָט געקראָגען אַן'עך צוואַנציג בריף פון מענער, וואָס האָבען זיך געוואָלט פאָרשטעלען פאַר איהר, האָט זי געוויפּען אַ סטאַליע און אַ מאַלער און זי האָט אויסגעבויט אַ ספּעציעלען צימער לעבען איהר קיך. אין דעם צימער איז געווען אַ גרויסער אויווען, אין וועלכען, אַזוי האָט זי געזאָגט, זי וויל בראָטען חזירים און פערקויפען זיי אין שטאָט. זי האָט דאָרט אויך געהאַט גרויסע מעסערס פאַר דאָם צוועק און אַפילו אַ ברעק־מאַשין צו צעברעכען ביינער. געזאָגט האָט זי, אַז זי דאַרף די צעבראָכענע חזיר־ביינער, כדי זיי צו צעמאָלען פאַר די הינער איהרע, כדי זיי זאָלען לייגען גרעסערע און בעסערע אייער. זי האָט טאַקע אָראָפּגעבראַכט אַ קצב, וועלכער האָט צעשניטען אַ פּאָר חזירים, און זי האָט זיך פערזיכטיג צוגעקוקט ווי ער צעשנײַדט זיי און ווי אַזוי ער צעברעכט די ביינער.

הינטער'ן הויז האָט זי אָפּגעצוימט אַ גרויס שטיק לאַנד און געבויט אַ פּאַרקאַן אַרום דעם. זי האָט געזאָגט, אַז דאָרטען וועט זי פערפלאַנצען אַ בלומען־גאָרטען. באַלד ווען זי האָט סאַרטירט די בריף וואָס זי האָט בעקומען, און אויס ע־קליבען באַר אַזעלכע, וואָס זענען איהר געפעלען געוואָרען. צו זיי האָט זי אָוועקגעשיקט בריף, אין וועלכע זי האָט אויף אַ זעהר קלוגען, כישרון'דיגען אופן זיי געלאָזט וויסען, אַז זיי דאַרפען קומען צו איהר און איינלייגען טויזענט דאָלאַר אלס בעווייז, אַז זיי מיינען ערנסט מיט איהר חתונה צו האָבען. דאָס וועט איהר, די צאַרטע, אײדעלע פרוי, בעשיצען פון שווינדלער. זי האָט זיי אויך געשריבען, אַז זיי זאָלען קיינעם נישט דערצעהלען וועגען זייער פאָהרען צו איהר, כדי עס זאָל נישט זיין קיין שום סקאַנדאַל און בייזע ציינגער זאָלען נישט קאָנען רעדען, אויב דער שידוך זאָל נישט געשלאָסען ווערען.

דער ערשטער וואָס איז איהר געקומען בעזוכען איז געווען ד״קא אַ שוועד, אַ רייכער פאַרמער מיט'ן נאָמען אַלאַף ליגדבאָר. ער האָט געוואוינט לעבען מעיסאָן, וויסקאָנסין. געבראַכט האָט ער זיך פופצעהן הונדערט דאָלאַר און אַ שעהנעם דימענטענעם רינג. בעלאַ האָט איהם אויפגענומען מיט אָפענע אָרעמס, כאָטש ער איז געווען אַ סך עלטער פון איהר, און צו די אָרימע פאַרמערס האָט זי דערצעהלט, אַז אַלאַף איז אַן'אַרבייטער בײַ איהר. דריי וואָכען נאָכדעם איז אַלאַף פּלוצלינג פערשוואונדען געוואָרען. ווען אַ שכנה האָט איהר געפרעגט, וואו עס איז אַהינגעקומען איהר אַרבייטער, האָט בעלאַ איהר געענטפערט: „איך האָב קיינמאָל נישט געוואוסט, אַז איך, וועל האָבען אַזוי פיעל צרות מיט די פאַרם־אַרבייטער. זיי וויליען זייו גאַנצע פרינצען. איך האָב מיט איהם נישט געקאָנט אויסקומען. איז ער דערפאַר אַוועקגעפאָהרען."

דער צווייטער איז געווען העני בורהאַלט, פון מישיגען. ער האָט געהאַט מיט זיך צוויי טויזענט דאָלאַר. ער איז אָבער געווען אַ זעהר הויך געוויקסיגער און שטאַרקער מאַן. און בעלאַ אַוועקגעפאָהרען אין אַ דערביי־איגען שטעדטעל און דערצעהלט דעם אַפּטייקער אַ טרויעריגע געשיכטע וועגען די גרויסע ראַטען אויף איהר פאַרם, וואָס שטעלען אין געפאַהר איהרע קינדער. האָט ער איהר געגעבען אַ סלוי מיט סטריכנין. „אַט דער גיפט וועט זיי שוין פערטרייבען" — האָט דער אַפּטייקער געזאָגט. אויך העני בורהאַלט איז פערשוואונדען אין עטליכע וואָכען שפּעטער. בעלאַ האָט אָבער געמאַכט אַ שטיקעל טעות מיט איהם, ווייל זי האָט בעערדיגט זיין קערפּער צוזאַמען מיט זיין זייגער, וועלכען זי האָט פערגעסען אַרויסצונעמען.

דערווייל האָט זי דאָס געלט אַרײַנגעלייגט אין בענק אויף פערשידענע נעמען און פערשידענע שטעדט. פון פילאַדעלפיע איז געקומען צו פאָהרען צו איהר אַ רייכער געשעפטסמאַן. פון ניו־יאָרק איז געקומען אַ טערקישער טאַפּעטען־סוחר. פון מינעאַפּאָליס — אַ רייכער אינזשיניער. פון קאַליפאָרניע — פּראָפעסאָר דזשיימס הערצאָג. און פון וועסט ענד עוועניו, ניו־יאָרק, איז געקומען אַ רייכער יוד, וועלכער האָט געשטאַמט פון אַ קריסטליכער מוטער, זיין נאָמען איז געווען דזשיימס וואַלזין. זיי האָבען אין פערלויף פון אַ יאָהר צייט אויך געהאַט דעמזעלבען סוף וואָס די אַנדערע מענער. זיי האָבען פּלומרשט געאַרבייט אַ געוויסע צייט אויף בעלאַ גאַנעס'עס גרויסער פאַרם, און — זיי זענען נישט געוואָרען. בעלאַ האָט אַלעמאָל זיך בעקלאָגט אויף די אַרבייטער און געזאָגט, אַז אויב זי וועט דאַרפען אויסשטעהן אַזויפיל צרות פון די פאַרם־אַנגעשטעלטע איהרע, וועט זי בעסער אײַנגאַנצען פערקויפען איהר פאַרם.

אַט אַזוי איז בעלאַ אָנגעגאַנגען מיט איהר שרעקליכער אַרבייט. קיינמאָל וועט מען נישט וויסען די גענויע צאָהל מענער, וועלכע זי האָט ערמאָרדעט אויף אַזאַ ברוטאַלען אופן — פיל ברוטאַלער, ווי וועלכער עס איז מאָן אין דער געשיכטע פון פיראַטען אָדער רויבער־הויפּטלינגען אין סיציליע, מעקסיקאָ און אַנדערע מדינות. גאַנץ געוויס שטעלט זיך די פראַגע, ווי אַזוי בעלאַ האָט געקאָנט אָנגעהען מיט איהרע פערברעכענס כמעט אונטער דער נאָז פון די אַנדערע פאַרמערס, וואָס זענען געווען איהרע שכנים, און דאָך נישט אויסגעפונען ווערען. דער ענטפער איז, אַז עס זענען דאַ אַ סך ביטערע פערברעכער וועלכע געהען אַן מיט זייערע קרימינעלע טעטיגקייטען יאָהרען און יאָהרען לאַנג, און אַפילו זייערע נאָהענטסטע ווייסען פון דעם נישט. אין בעלאַ'ס פאַל איז די זאַך געווען נאָך קונציגער. זי האָט שוין געזאָרגט דערפאַר, אַז די מענער, וואָס זי האָט פערנאַרט צו זיך אויף דער מאָרד־פאַרם, זאָלען קומען פון פערשידענע טיילען פון לאַנד. מעהר ווי אַ פּאָר פון איין גרויסער שטאָט האָט זי נישט גענומען, דערפאַר טאַקע האָט זיך עס נישט געוואָרפען אין די אויגען.

פון צייט צו צייט האָט בעלאַ געהאַט אומאַנגענעהמליכקייטען. נאָהענטע קרובים פון די מענער וועלכע זי האָט אָפּגערוימט פון וועג, האָבען געשיקט בריף, כדי צו דערגעהען וואָס מיט זייערע נאָהענטע איז געוואָרען, ווי אַזוי זיי לעבען, וואָסערע געשעפטען זיי פיהרען אַ.אַז.וו. בעלאַ האָט זיך אָבער געגעבען אַן'עצה. זי האָט זיי דערצעהלט, אַז מאַנכע האָט זי גאָרנישט געזעהען, ווייל זיי האָבען נישט געהאַלטען זייער אָפּמאַך און נישט געקומען צו איהר אין הויז. אַנדערע, ווידער האָט זי מיט טרעהרען אין די אויגען פערזיכערט, אַז זי לעבט איבער אַ גרויסע טראַגעדיע. זיי זענען געווען בײַ איהר אַ געוויסע צייט און דערנאָך זיך צעקריגט מיט איהר, נישט געוואָלט אַרבייטען אויף איהר פאַרם און אַוועק אַפילו אָהן אַ זײַ־געזונט. זי האָט געמאַכט דעם אָנשטעל, אַז זי איז די אומגליקליכע, דערשלאָגענע אלמנה, וואָס וויינט אַזוי ביטער גראָד דערפאַר, ווייל די מענער, וועלכע ווערען איהרע פאַרם־אַנגעשטעלטע, האָבען פאַר איהר קיין דרך־ארץ נישט, ד״קא דערפאַר ווייל זי איז אַן עלענדע, אַן'אלמנה.

(ווייטער מאָרגען)

דאס יודישע לעבען אונטער די פאלמען-בוימער פון קאליפארניען

(איינדרוקען פון א רייזע)

פון א. גלאנץ

קאן זיך פארגינען ארויסצושיסן א בלום און א פרוכט, וואס איז אפט גאנץ בעטעמט צום עסן.

איהר האט געדארפט הערען מיט וואס פאר א שטאלץ דער פריינד מיינער האט דערצעהלט וועגען אט די משונה'דיגע שטעכעדיגע קינדער פון מדבר. ער האט זיי גוט געקענט, און ער האט זיי אויך ליב געהאט.

דער פריינד מיינער איז א יוד פון דער ליטע. יאהרען געזעסען אין ניו-יארק, דערנאך אוועק קיין קאליפארניען, וואו ער וואוינט שוין א יאהר 10 צי מעהר. און איז עס נישט מערקווירדיג, וויפיל פאטריאטיזם די נייע לאנדשאפט האט בעוויזען ביי איהם איינצופלאנצען און זיך צוגליהען. ווער האט עס אויסגעטראכט, אז יודען פיהלען נישט קיין צובונד צו דער ערד, אז זיי איז פרעמד די ליבשאפט צו דער נאטור? די יודישע ליבשאפט צו קאליפארניער ערד און נאטור האט באמת גאר קיין גרעניץ נישט, און אפט האב איך געטראכט, אז די קאליפארניער לופט פערוואנדעלט אלע יודען אין בעגייסטערטע דעקלאמאטארען, און די איינציגע טעמע פון זייער דעקלאמאציע-רעפערטואר איז — באטאניק, ביימער גראזען און אלע אנדערע מיטגלידער פון דעם פלאנצען-קעניגרייך.

„ווי קאן איך פון דאנען אוועקפאהרען? ווי קאן איך פערלאזען אט דעם פלאץ?" — קלאגט זיך פאר מיר א יוד, וואס חלומט צעהנדליגער יאהרען וועגען פארמעריי, האט שוין געמאכט אהן א שיעור פרובען, מיט אלע דורכפאלען, און האט ענדליך אנגעזאמעלט עטליכע טויזענד דאלאר און זיך געקויפט אן אראנזש- און ציטרין-סאד. גיט א קוק, איהר זעהט וואס דא טוט זיך?"

איך זעה, אז עס „טוט זיך" טאקע עפעס אזוינס, וואס מען קאן עס נישט פארגעסען, און וואס מען קאן ליב קריגען מיט א פיזישער ליבע ממש.

מאלט אייך אויס:

א שטיק זאפטיג-גרין, ראלענדיג לאנד, בעדעקט מיט אראנדזש און לימענע-ביימער, ווי ווייט דאס אויג קאן כאפען. עפעס א יונגע זון קוקט אראפ, און שפילט אויף די מאראנצען א הארציג, שטיפעריש שפיל. די מאראנצען גליהען מיט פערשעמטקייט און פרייד אין א נעץ גלאנצענדיגער פרישער גרינקייט. ווייט אוועק זעהען זיך עטליכע שפיצען פון די קאליפארניער בארג-קייט, הארט ביים ברעג פאסיפישען אקעאן.

„אזוי שעהן?" — זאגט מיר דער יוד, און זיין שטים איז טרויעריג, גארנישט אין איינקלאנג מיט זיין פראגע.

„וואס הייסט שעהן", ענטפער איך אנ'אמת בעגייסטערטער. „עס איז פראכטפול".

מיין מאס שילדערונג פון דער פערליבטקייט אין קאליפארניע, וואס מען טרעפט ביי דארטיגע יודען, וועט בלויז זיין האלב, ווען איך זאל נישט דערמאנען דעם נאוועליסט ש. מילער און זיין גארטען.

מילער וואוינט אין לאס אנדזשעלאס שוין א יאהר עלף. די ביימער און גראזען האט ער גלייך ליב געקריגען. נאר עס איז געווען א מין פלאטאנישע ליבע. דאס הייסט: די ביימער און די גראזען זענען זיך געוואקסען און ער האט געקוקט אויף זיי און בעוואונדערט. ער האט געוואוסט זייערע נעמען. ער האט געוואוסט, ווען זיי בליהען און וואס פאר בלומען און פרוכט זיי ברענגען ארויס. ער האט אפילו געקאנט דעם טעם פון די פרוכט. נאר קיין דירעקטע שייכות צו דעם אלעם האט ער נישט געהאט.

העלפט איהם גאט און ער קלייבט זיך אריין אין א דירה, וואס האט א גאנץ שעהנעם גארטען אין פראנט און פון הינטען. נו. פרעגט שוין נישט. עס איז הימעל און ערד און „מיין גארטען".

„קומט" זאגט ער מיר. „וועל איך אייך ווייזען מיין פייגענבוים... און דאס איז א פערסימאן-בוים, — איהר ווייסט דאך, דאס איז עפעס אזוינס, וואס זעהט אויס ווי א טאמייטא. נאר עס איז א סך געשמאקער און קומען קומט די גאנצע פרי פון יאפאן. און אט איז"...

דער מענש קוועלט און איז שטאלץ מיט זיין אוצר. עס איז נישט מעהר קיין פלאטאנישע ליבע, ער ארבייט ביי די אלע גרינעכצען און רויטעכצען און האט ווילד הנאה.

ווען איך האב בעטראכט און געהערט די קאליפארניער יודען, האב איך געהאט דעם איינדרוק, אז קיין גרעסערע לאקאלע פאטריאטן פון א געגנט האט קיינער נישט געקענט אויסקלערן.

דאס סאמע איבעראשענדיגסטע איז, — פאר מיר יעדנפאלס, — געווען די נאטירליכקייט מיט וועלכער אונזערע יודען, — אין פוילען, ליטע, אוקראינע, גאליציען אדער פון שיקאגא, קליוולאנד האבען זיך צוגעוואוינט צו די פאלמען, צו די מאראנצען אדער אוואקאדא-ביימער, צו די הויכע בערג, וואס קוקען אויף זיי פון אלע זייטען לאס-אנדזשעלעס.

אלע יודען זענען דאך פערליבט אין דער בליקייט פון דער לופט, אין דעם כמעט שטענדיגען זומער, וואס קיינעם האט. יעדער איינער איז גרייט אייך צו פיהרען ווייזען די וואונדער פון לאנד. דערביי העדט ער וועגען א פארק אדער אנ'אלייע פון פעפער-ביימער, אדער וועגען א נייעם וועג אויף דעם בארג ווילסאן (וואס אויף איהם געפינען זיך די בעריהמטע אבסערוואטאריע, וואו פראפעסאר איינשטיין און פראפעסאר מיליקאן האבען געכאפט א שמועס וועגען דעם בילד פון דעם אוניווערז), גלייך דאס וואלט געווען זיין טאטנ'ס ירושה אדער ער האט אין דעם עפעס פערזענליך אריינגעלייגט.

אט האט איינער א יוד, אנ'אינטעליגענטער און ליבער מענש, — „שרעקליך בעדויערט", וואס ער האט נישט געקאנט כאפען ביי מיר א פרייען אוונט צו ווייזען מיר ווי די בערג זעהען אויס ביינאכט און דער עיקר, — די פערשידענע קאקטוסען אין לבנה-שיין, — „וואס קיין שעהנערס איז אונטער דער לבנה בכלל נישטא". עס איז נאך גוט, וואס איך האב יא געהאט צייט צו פאהרען מיט איהם אין דעם פריוואטען פארק הינטער לאס-אנדזשעלעס, וואו עס געפינט זיך איינע פון די רייכסטע קאלעקציעס פון קאקטוס-ביימער און פלאנצען. עס איז טאקע געווען וואס צו זעהן. קאקטוס'ן וואקסען, פערשטעהט זיך, בעגוג אין דער מדבר. נאר דא, אין אט דעם פריוואטען פארק ווערען זיי ספעציעל אפגעהיט, און איהר זעהט פאר זיך געוואקסען, וואס אייער עלטער-באבע האט זיך נישט געקאנט חלומען. נישט געקענט, — ווייל די קאקטוסען זענען אין יעדען פאל נישט קיין חלום, נאר עפיס א קאשמאר. ביימער, וואס קריכען אויף דער ערד, און ביימער, ווי ריזיגע מענשליכע הענד מיט די פינף פינגער ארויף, — צעשפרייט און אביסעל צוקאליעטשעט. דאן משוגע-ווילדע געפלאכטען, געשלענגעלט און געדרעהט אויף די סאמע אומהעוואהסטע זייטען און ריכטונגען. היינט זייער בליהונג! קאקטוס האבען א טבע צו בליהען דאהט, וואו קיין שום אנדער בוים אדער פלאנץ קאן קיינמאל נישט איינפאלען צו בעדעקען זיך מיט צוויט. עפעס נאר אויף א שפיץ אויבען, אדער אין מיטען נאז, צי סתם אין א ווינקעל פון דער פלייצע, — אט וואו א קאקטוס

די טראגעדיע מנחם מענדעל

פון אלי בארוכין

מנחם - מענדעל באנקראטירט, מנחם-מענדעל שטארבט, ער איז שוין טויט — העמדאזיגע אמת קען מען אין ערגיץ נישט אזוי דערקענען ווי אין לאדז,

געדענקט איהר, ווי שלום-עליכם האט אונז אויסגעמאהלען די יודעלעך מיט די שטעקעלעך, די מענשען פון די לופט-פרנסות, וואס בינדען צונויף מיט שפינוועבס אייך עק מיט'ן אנהערען? זיי געהען אונטער, זיי זענען מעהר נישטא, זייערע שטעקעלעך געפינען זיך שוין אין ארכיוו.

נישטא נאך קיין שטאט אין דער וועלט, וואו מנחם-מענדעל זאל זיך האבען אזוי גוט געפילט ווי אין לאדז. דא האט ער געהאט זיין מעטראפאליע, זיין רעזידענץ. פון דאנען איז ער געפלויגען ווי רוחות קיין מאסקווא, קיין סיביר און קיין קאווקאז; פון דאנען האט ער געדרייט ווינד-מיהלען וואס האבען געמאהלען נישט קיין מעהל, נאר שוואריאט אויף קאמגארן און ווייסווארג און וואס איהר ווילט; דא האט ער געשמייעט און געהאוועט, דא האט ער געטארארא-אמעוועט. פלעגט איהר אריינקומען אין די סוחר'ישע קאווארניעס אויף דער פיעטריקאווער גאס, פלעגט זיך אייך דער קאפ פערדרעהען פון תוהו-ובוהו, וואס עס האט אנגעמאכט דער בעל-מוצלח מנחם-מענדעל. דא איז געווען זיין קאמפס-באזע, זיין לופט-פראנט. אבער וואו איז ער איצט

מנחם-מענדעל, וואו האט זיך אהינגעטון זיין ריי-רעוודיגקייט, זיין בטחון, זיין אפטימיסטישער עט און זיין ביטולדיגער בע-מע? ווען איהר געהט היינט ארויס אויף פיעטרקאווער גאס זעהט איהר וואס אנ'אמת נאך מנחם-מענדלען, ער לעבט דאכט זיך נאך, נאר אך און וויי צו אזא לעבען. נישטא מעהר זיין קורזש. עס איז פערשוואונדען זיין ברייטליך חסיד'יש-נגידישער פיקוח'דיגער שמייכעל, ער דרייט נישט מעהר מיט'ן פינגער מעשה-חריף, ער איז געוואקסען אויס יודע-הכל, ער געהט ארום ווי א שאטען.

און מאמער ווילט איהר אויף טשיקאוועס צוגעהען צו איהם אין גאס און מעשה אלטער בעקאנטער איהם אפשטעלען און מיט א שמייכעל איהם א פרעג טון: הא, מנחם-מענדעל, וואס מאכט איהר, ווי געהט עס, וואס הערט זיך? וועט ער אויף אייך אנהענגען א פאר אויסגעלאשענע אויגען, א שאקעל טון מיט'ן קאפ און צום סוף ארויסלאזען א טיפען קרעכץ, ווי ער וואלט געזאגט: מ'קאן קיין חכם נישט זיין, אז מ'לאזט נישט פערדינען.. מ'רייסט דעם ביסען פון מויל..

אך, מנחם-מענדעל, מנחם-מענדעל וואס איז פון דיר געווארן?

הונדערט מנחם - מענדעלס, טויזענט מנחם-מענדעלס, צעהן טויזענט מנחם-מענדעלס, מען האט שוין באלד אויפגעהערט ציילען, עס זענען פול מיט זיי אלע גאסען פון גרויסען לאדז, וואו איהר געהט און גייט איהר שטעהט טרעפט איהר זיי אן, און זיי האבען איצט נייע נעמען: דעקלאסירטע, ארויסגעשטויסענע, אפגעקומענע. יתרו'ס נעמען פאר איין לופט-מענש.

עס רעדט זיך נאר אזוי לופט-מענש. אמאל איז ער געווען א לופט-מענש און האט געגעסען קניידלעך, הייבט עסט ער קדחות און שלינגט לופט, אבער טאקע ממש לופט, נו, לאדזער לופט....

וואס טוט מען מיט מנחם-מענדלען, וואו געפינט מען פאר איהם אנ'ארט אויף דער גרויסער ברייטער און פוסטער וועלט? אלע גרעניצען זענען געשלאסען, אלע לענדער פערמאכט, אלע ענטוויי-בונגס-ערטער פערהעמערט, אה, ווען מען וואלט איהם נאר געלאזט מנחם מענדלען! ווען מ'וואלט איהם נישט געשטערט, וואלט איר געזעהן וואס ער וואלט אויפגעטון, ער איז אויף דער עלטער קלוג געווארען מנחם-מענדעל. אויב ער האט אמאל געהאלטען נאר פון לופט, האלט ער איצט שטארק פון דער ערד, טאקע פון פעסטער, הארטער ערד, וואו מען זאל זיך קענען אוועקשטעלען מיט צוויי פער-פעסטיגטע פיס ווי קלעצער אריינגעוואקסענע אין איהר, נישט אפצורייסען זיך מעהר און נישט אויס-אויסצוווארצלען....

איהר האט עפעס א השגחה, וואס מיט איהם איז געשעהען מיט מנחם-מענדלען, ווי דער דאזי-גער טרויעריגער זייגער, זיין פינסטער געמיט האט איהם געלערנט אומקומען זיך אויפ'ן אמאל, אויס-טייטשען איהם, פערשטעהען איהם און אנאליזירען? ער ווייס שוין איצט דעם אמת'ן פשט אז פון לופט, אי פון פרנסה, אי פון ערד, אבער וואס איז די פעולה, אז מען לאזט נישט און רק מען לאזט נישט...

און צי ער דער ענגלענדער, דער אפוטרופס אינדערהער אויף דער „ערד" לאזט אונז נישט צו צו איהר? צי פערשטעלט ער אונז נישט דעם וועג מיט זיבען טויערען און זיבען שלעסער? ווען מנחם מענדעל וואלט געהאט פליגלען, וואלט ער אהינ-געפלויגען, נישט-קשה, פערלאזט זיך אויף איהם, אויף פליהען, אויף לופט און ער א מבין, דא איז ער א שטיקעל מומחה פון די גוטע אלטע צייטען, אבער וואס קומט ארויס, אז ער האט נישט קיין פליגלען און חוץ מות האט ער סתם אויף דער עלטער אויפגעהערט צו האלטען פון גלאט אזוי פליהען... אפילו פליהען טענה'ט ער איצט מנחם-מענדעל מוז אויך זיין מיט א פלאן, מיט א סדר.

וואס טוט מען מיט מנחם-מענדלען? די דאזיגע פראגע איז נישט גראד קיין ספעציפיש לאדזער-ישע; עס איז מיט איהר פול די גאנצע יודישע וועלט פון לאדז ביז ניו-יארק, פון ראטענפע-באנד ביז דרום-אפריקא, פון קאליפארניען ביז תל-אביב. ווייל מנחם-מענדעל דאס איז די קללה און די ברכה צוזאמען, דאס איז די ריזיגע פאטענץ אויס-געמשטעט מיט נישטיגער בעגאציע, דאס איז פער-ווארצעלטקייט און אויסגעווארצעלטקייט אין איין סובסטאנץ און נאר דא אונז אויפ'ן לאדזער באהען דא איז עס איצט בלויז קללה, בלויז אונטערגאנג, בלויז חורבן.

ער ווייזט איצט מנחם-מענדעל אויף לאדזער ברוקען, ער ווייזט ווי א קליין קינד פון ליידיג געהען, פון נעכטיגע טעג, און היינטיגע פינסטע-רע נעכט. וועט האט זיין געווען, ווער פערבעטעט זיך מיט איהם ?

וואס טוט מען מיט מנחם-מענדלען? ווי אזוי בעפרייט מען איהם פון זיין מורא'דיגער הימעל-שהיינענדער בוים?

שרעקליכער צוויי-פאכער מארד אין פראנקרייך

דער מארד איז בעגאנגען געווארען פון צוויי דינסטען. — זיי זענען ברוגז געווארען אויף זייער אריסטא-קראטישער באלעבאסטע און זיי האבען ברוטאל ערמארדעט די באלעבאסטע און איהר טאכטער

צוויי יאהר צייט איז גאנץ פראנקרייך געגאנגען באפאראם צוליב א שרעקליכען מארד, וואס איז בעגאנגען געווארען אין שטעטעל לע מאן. דער מארד איז בעגאנגען געווארען דורך צוויי דינסטמיידלעך. די קרבנות זענען געווען: די פרוי פון א רייכען אדוואקאט, מאדאם לאנסעלין און איהר 27-יאהריגע טאכטער, דזשענעוויעוו. דער מארד איז געווען איינער פון די קאלטבלוטיגסטע און ברוטאלסטע פערברעכענס אין דער געשיכטע פון פראנקרייך.

דער מארד האט פעראורזאכט אזא גערודער צוליב עטליכע אורזאכען: ערשטענס, זענען די אומשטענדען, אונטער וועלכע דער מארד איז בעגאנגען געווארען, געווען אויסערגעוועהנליכע. צווייטענס, זענען די מערדערינס געווען צוויי יונגע מיידלעך, און די פראגע איז פון אלעמען געשטעלט געווארען: וועלען די צוויי מיידלעך פער'משפט ווערען צום טויט און וועלען זייערע קעפ אפגעשניטען ווערען אויף דער גילאטינע? אין פראנקרייך איז קיין פרוי נישט געפיהרט געווארען צו דער גילאטינע פאר די לעצטע 50 יאהר. וועט פראנקרייך אויך ווייטער אנהאלטען אט די 50-יאהריגע טראדיציע נישט צו היגריכטען קיין פרויען?

פאסירט האט דער מארד אין דעם נאכמיטאג פון פעברואר דעם 2-טען, 1933. אין דעם הויז פון דעם רייכען לאנסעלין האבען געארבייט צוויי שוועסטער, וועלכע האבען געטון די הויז-ארבייט. די דינסטמיידלעך, קריסטינע און ליא פאפין, זענען געווען בעוואוסט אלס שטילע און ארענטליכע דינסטען, וועלכע האבען רעגעלמעסיג געטון זייער ארבייט און זיי האבען קיינמאל נישט ארויסגעדריקט קיין גרויס אונצופרידענהייט מיט זייער שיקזאל.

אבער אין יענעם נאכמיטאג פון 2-טען פעברואר, זענען די צוויי שטילע מיידלעך פלוצלינג פערוואנדעלט געווארען אין ווילדע חיות. זיי האבען זיך ארויפגעווארפען אויף דער באלעבאסטע, האבען אויסגעקראצט ביי איהר די אויגען פון קאפ און האבען באלד דערשלאגען די באלעבאסטע אויף טויט מיט א גרויסען אייזערנעם טאפ. דער באלעבאסטעס טאכטער האט דערהערט די געשרייען און זי איז אריינגעלאפען אין צימער צו בעשיצען די מוטער. די צעווילדעוועטע דינסטס האבען זיך ארויפגעווארפען אויף דער טאכטער און זיי האבען זי אויך ערמארדעט מיט דער זעלבער ווילדקייט מיט וועלכער די האבען געמאכט א סוף צו דעם לעבען פון דער באלעבאסטע.

די דינסטמיידלעך זענען דאן אוועק אין קיך, האבען ארויסגענומען צוויי גרויסע שארפע מעסערס און האבען צושניטען די קערפערס אויף שטיקלעך. באלד ווי זיי זענען פארטיג געווארען מיט דער טייפלישער ארבייט, האבען זיי זיך פערקליבען אויפ'ן בוידעם און האבען זיך אוועקגעזעצט ווארטען ווען דער באלעבאס וועט קומען און וועט אויפדעקען די טראגעדיע און וועט רופען די פאליציי. לאנסעלין איז געקומען אהיים ארום 7 א זייגער אין אווענד. די טיר פון זיין הויז איז געווען פערשפארט. איז ער געווארען שטארק אונרוהיג, האט ער גערופען די פאליציי און מען האט איהם צוגעשיקט צוויי זשאנדארען צו בעגלייטען איהם אהיים.

ווען די צוויי דינסטמיידלעך זענען ארעסטירט געווארען איז די איינציגע ערקלערונג געווען, אז זיי האבען זיבען יאהר צייט געליטען פון דער באלעבאסטע און זיי זענען אויסגעשטאנען אלערליי בעליידיגונגען. ענדליך האט זייער געדולד געפלאצט און זיי האבען בעשלאסען זיך אפצורעכענען מיט דער באלעבאסטע פאר די אלע צרות. וואס זיי זענען פון איהר אויסגעשטאנען. זיי האבען דערצעהלט די איינצעלהייטען פון דעם מארד מיט אזא קאלטבלוטיגקייט, פונקט ווי זיי וואלטען געוועזען לאנג-יאהריגע פערברעכערינס. זיי האבען ערקלערט אז זיי האבען קיין חרטה נישט אויף זייער טאט.

די איינצעלהייטען פון דעם מארד האבען אויפגערעגט די גאנצע געזעלשאפטליכע מיינונג פון פראנקרייך, געגען די מערדערינס און פון אלע זייטען זענען געקומען פאדערונגען, אז מען זאל די צוויי ברוטאלע פערברעכערינס פיהרען צו דער גילאטינע.

דער פראצעס איז געווען איינער פון די סענסאציאנעלסטע אין פאריז. טראץ די בעמיהונגען פון דער פערטיידיגונג און טראץ די בעווייזען פון געוויסע עקספערטען, אז די צוויי מערדערינס האבען געליטען פון גייסטיגע קראנקהייטען, וועלכע קענען פעראורזאכען א צייטווייליגען פערלוסט פון פערשטאנד, האט דאס געריכט געפונען די צוויי מיידלעך שולדיג אין ערשטען גראד מארד און זיי זענען פער'משפט געווארען צו שטארבען אויף דער גילאטינע.

ערשט האט זיך אנגעהויבען א גאנצער שטורם אין פראנקרייך געגען דעם טויט אורטייל איבער די צוויי יונגע מיידלעך. אפילו די, וואס זענען געווען אזוי שטארק אויפגערעגט פון דעם טאפעל מארד און זיי האבען געפאדערט טויט-שטראף פאר די מערדערינס, האבען איצט פלוצלינג געענדערט זייער מיינונג און זיי האבען אנגעהויבען א קאמף צו ראטעווען די צוויי שוועסטער פון דער גילאטינע. די פראטעסטען זענען געווארען אזוי שטארק, אז די רעגירונג האט זיך געפונען געצוואונגען צו פערביטען די טויט-שטראף אויף געפענגניש. די עלטערע שוועסטער, קריסטינע, איז פער'משפט געווארען אויף אייביגע תפיסה און די יונגערע שוועסטער ליא, האט געקריגען א 10-יאהריגען טערמין אין געפענגניש.

די האנדלונג פון דער רעגירונג האט ארויסגערופען גרויס צופרידענהייט אין פערשידענע קרייזען. די 50-יאהריגע טראדיציע, נישט צו היגריכטען קיין פרויען, איז געראטעוועט געווארען. פראנקרייך האט ווידער אמאל בעוויזען, אז עס האלט נאך אט דאס ווערטעל: „אין פראנקרייך קען קיין פרוי נישט געפיהרט ווערען צו דער גילאטינע."

רעכט און לעבען

יורידישע ביילאַגע פון „נייעם פאָלקסבלאַט"

וויכטיגע ענטשיידונגען פון העכסטען געריכט און אדמיניסט. טריבונאל

פאך־קוואליפיקאציעס

דרוקערייען אפילו בעוואויגענע מיט הענד אדער פיס ווערען נישט בעטראכט פאר קיין הענד וועקער־אנשטאלטען און ממילא זענען די בעשטי־מונגען וועגען האנדווערקער פאך־קוואליפיקאציעס פאר זיי נישט חל.

דער האנדעל מיט איינגעווייד פון בהמות (גראָש) און דאס פיהרען אנ'עופות יאטקע פאדערט דעסגלייכען אויך נישט קיין פאך־קוואליפיקאציעס.

עקספערט־הנחות

דער עקספערט פון פערטיגע אדער האלב־פערטיגע אויסארבייטונגען בעפרייט פון אומזאץ־שטייער אפילו אויך אין דעם פאל, ווען די האנ־דעלס־ביכער פון דער בעטרעפענדער אונטערנע־מונג זענען אין אלגעמיין קוועסטיאנירט געווארען.

שטייער־פארשריפטען

אויב א צאהלער פעררופט זיך אין א רע־קורס אויף עדות, טאר מען זיין פערלאנג נישט אפווארפען בלויז מיטן מאָטיוו, הלמאי ר'האט זיך נישט מתחייב געווען צו דעקען די בעטרעפענדע קאסטען.

ווייבאלד א שטייער־צאהלער פעררופט זיך אויף אנ'עקספערט און ווייזט גלייכצייטיג אן אויף וואסערע אומשטענדן דער עקספערט דארף אויס־געהערט ווערען, מוז זיין פארשלאג אונבעדינג אנגענומען ווערען.

האנדעלס־ביכער

מיט'ן בלויזען צוזאמענשטעלן א פראטאקאל וועגען דער פעהלערהאפטיגקייט ווערען נאך די ביכער נישט געפסלט.

דער פינאנץ־אמט מוז דעם צאהלער מיטטיי־לען אויספירליך וועגען אלע בעמערקטע פעלערן און איהם אויך אויפפאדערן צו געבען גענויע ער־קלערונגען אין משך פון א בעשטימטען טערמין. ערשט דערנאך קאן מען די ביכער נישט אנ'ער־קענען.

דעזערציע

דעזערציע פארן 1 יאנואר 1933 ווערט געמשפט לויטן אלטען מיליטערישען שטראף־קא־דעקס, וועלכער איז פארן אנגעקלאגטען גינסטיגער. אויב די דעזערציע איז בעגאנגען געווארען נאכ'ן 1 יאנואר 1933, ווערט געמשפט לויט'ן נייעם קאדעקס, וועלכער זעהט פאר א הארבערע סאנק־ציע. ווייבאלד די דעזערציע האט זיך אנגעהויבען פארן 1 יאנואר 1933 און פערצויגען זיך איבערן 1 יאנואר 1933 ווערט לגבי דעם אנגעקלאגטען אנגעווענדען די הארבסטע שטראף־רעפרעסיע.

ארימקייט־רעכט

ארימקייט־רעכט ווערט אנערקענט נישט פאר 1 געריכטס־אינסטאנץ, נאר דער גאנצער פראצעס (אין אלע אינסטאנצען) ווערט בעפרייט פון אפצאל.

די ערטיילטע ארימקייט־רעכט בעציהט זיך נאר צום געגעבענעם פראצעס אבער נישט צו אלע פראצעסען, וועלכע דער בעטרעפענדער פעטענט פיהרט גלייכצייטיג אפילו אין זעלבען געריכט.

סובלאקאטארן־רעכט

אויב א הויזווירט פערדינגט א טייל פון זיין דירה, קוים האט דער דינגער זיך נישט שריפטליך בעווארענט, אז ער האט די רעכט פון א זעלבסט־שטענדיגען לאקאטאר. ווערט ער אין אלע פרטים בעטראכט פאר א סובלאקאטאר.

באַטיצעז

לאָקאַל־שטייער

ביים אנהייב פון יעדען יאהר, ווען ס'ווערען פארגעשיקט די צאהל־בעפעהלען פון לאקאל־שטייער, שווימט אויפסניי ארויף די פראגע, וועלכע מיר האבען שוין פיל מאל בעריהרט און מוזען אויך דאס מאל בעריהרען.

קיהאנדעלט זיך בעמליך אט ... וואס:

פיל ווירטסלייט, וועלענדיג פערלייכטערען די צאהלונגס־מעגליכקייטען, פון זייערע געדריקטע לא־קאטארען, האבען וואוילוויליג רעדוצירט דאס דירה־געלט. די רעדוקציע איז א גאנץ ממשותדיגע. זי בעטרעפט 20,15,10 און אין א סך הייזער אפילו 25 פראצענט פון נארמאלען דירה־געלט.

די דאזיגע גוטוויליגע רעדוקציעס ווילל אבער די פינאנץ־אמט ביים אויסמעסטען לאקאל־שטייער נישט בעריקזיכטיגען און פאדערט ווייטער דעם דער מאנטען שטייער און זעלבען ביזהער געצאהלטען סכום. יא, די פינאנץ־אמטען וואלטען מסכים געווען אויף דעם לאקאל־שטייער צו פערקלענערען פראָ־פארציאנעל צו דער פערקלענערטער סומע דירה־געלט, זיי שטעלען אבער א בעדינג, אז די רעדוק־ציע פון דירה־געלט זאל סאנקציאנירט ווערען דורכ'ן שידס־אמט (אורזש. ראזיעמטשי).

דעם דאזיגען פערלאנג קאנען אבער מייסטענס לאקאטארען נישט נאכקומען — ערשטענס צוליב דעם, וואס דאס דורכפיהרען אזא פעסטשטעלונג אין שידס־אמט איז פערבונדען מיט אזא סומע, וועלכע זעלטען א לאקאטאר קאן זיך ערלויבען אויסצוגעבען. צווייטענס ווילען נישט די ווירטסלייט מסכים זיין אויף א אפיציעלע סאנקציאנירונג פון דער רעדוקציע פון דירה־געלט. ווייל זיי בעטראכטען דאך די רעדוקציע פאר א צייטווייליגע, בלויז אויף דער צייט פון קריזיס ערטיילטע און אויסשליסליך פאר'ן בעטרעפענדען לאקאטאר בעשטימטע הנחה. ווערט אבער די רעדוקציע דורכגעפיהרט דורכ'ן שידס־אמט, בלייבט זי שוין א פרעצעדענץ אויף שטענדיג און פאר אלע צוקונפטיגע לאקאטארען פון דער דירה.

שאפט זיך דערביי אזא מאדנע לאגע, אז דירה געלד צאהלט דער לאקאטאר לויט א נייער, געענ־דערטער, בעדייטענד פערקלענערטער נארמע, בעת לאקאל־שטייער מוז ער צאהלען לויט דער אלטער, פאַרגעהער גרויסער סומע.

אזא צושטאנד טאר לעגנער נישט דויערען. די פינאנץ־אמטען דארף נישט פעשטוערען דאס לעבען פון צאהלער איז איהם צוזוגעגען ערשט אנ־צוקומען צום שידס־אמט, נאר זי דארף זיך בעניגנען מיט א בעשטעטיגונג פון הויז־ווירט, אז דאס דירה־געלט איז פערביליגערט געווארען און ענטשפרע־כענד דערצו דארף זי אויך פערקלענערען דעם לאקאל־שטייער.

א געהעריגע פעראָרדנונג צו די פינאנץ־אמ־טען וואלט ווי אמשנעלסטען געדארפט ארויסגע־געבען ווערען און זי וואלט דורך די פעראינטערע־סירטע מאסען לאקאטארען מיט אנערקענונג אויפ־גענומען געווארען.

א—ה.

נייע געזעצן און ציקולארען

סאניטארע פארשריפטען איז ווישניאווע־גורע

לויט א פעראָרדנונג פון אינערן־מיניסטער ווערט דאס געזעץ וועגען אפהיטען די ארדנונג אין הויפען, גאסען און טראטוארען אויך פערפליכ־טען אין ווישניאווע גורע.

רעקלאמע־פילמען

אונטערנעמונגען, וועלכע ווילען דורך רע־קלאמע־פילמען פאפולאריזירען זייערע אויסארבעי־טונגען, מוזען לויט א ציקולאר פון אינערן־מיניס־טעריום, לעגאליזירען די דאזיגע פילמען אין אינערן־מיניסטעריום.

די ווענדונג וועגען לעגאליזירען דאנק גע־מאכט ווערען מינדעסטענס 10 טעג פאר דער גע־פלאנטער דעמאנסטראציע פון בילד.

פערביליגערונג...

די וואיעוואדעס האבען בעקומען צוגעשיקט א ציקולאר, אז זיי זאלען ווירקען אויף די שטע־טישע זעלבסטפערוואלטונגען, אז די אזויגערופענע ראגאטקאווע, טארגאווע און שחיטה אפצאלונגען זאלען אונבעדינג פערביליגט ווערען.

די קאנאליזאציע מוז פונקציאנירען

די מאכט האט בעקומען א שטרענגען בעפעהל אכטונג צו געבען, אז די קאנאליזאציע זאל גוט פונקציאנירען. קוים וועט די קאנאליזאציע־איינריכטונג אין ערגיץ נישט געהעריג פונקציאני־רען און די בערופענע פאקטארען וועלען נישט אונטערנעמען די נויטיגע שריט די מניעה צו בע־זייטיגען, וועלען די שולדיגע צוגעצויגען ווערען צו שטראפליכע פעראנטווארטליכקייט.

פאר דעם קינד - ספעציעלע קינדער-זייף BEBE SZOFMANA

ר. איזראעל

דער בערזען־סוחר

שפאנענדער ראמאן פון יודישען לעבען

106

דער אינספעקטאר האט גארנישט געפינען, ס'האט געהערשט אונטערנעהמען שריט אויסצוגע־פינען דאס אלט, וואו דזשאן געפינט זיך. דאס איז געווען זעהר וויכטיג, דעם אינספעקטאר האט אפילו נישט געקענט איינפאלען, אז דזשאן זאל פון זיין אייגענעם ווילען זיך אויסבעהאלטען, ווייסטענדיג, אז דער אינספעקטאר איז צוריקגעקומען פון פוילען, פון וואנען האט דזשאן דען געזאלט וויסען, אז דער אינספעקטאר האט מיטגעברענגט ידיעות וועגען איינעם, וואס הייסט דזשאן קיסטער און גלייכצייטיג דזשאן קאן? דאס איז געווען נישט וואהרשיינליך. קיינער אין פוילען האט דאך אין גארנישט חושד געווען דזשאנען, אזוי, אז מ'האט אפילו נישט געקענט טראכטען וועגען דעם, אז דזשאנען זאל דראהען עפעס א געפאהר. איבע־ריגענס האט דאך דער אינספעקטאר אליין נישט געוואוסט, צי זיינע השערות זענען ריכטיגע. טא פארוואס־זשע איז דזשאן אוועקגעקומען? וואו איז ער?

ס'איז אוועק א שעה נאך א שעה און קיין שום ידיעה וועגען דזשאנען איז נישט געווען, דאס האט שטארק בעאונרוהיגט דעם אינספעקטאר, וועלכער איז שוין אין דעם מאמענט געווען אי־בערצייגט, אז דא איז געשעהען עפעס ניעס, אבער אלץ איז געווען אזוי געהיימניספול, אזוי אונפערשטענדליך, אז דער אינספעקטאר האט זיך דאס ערשטע מאל אין זיין פראקטיק דערפיהלט אונבעהאלפען און זיך נישט געקענט קיין עצה געבען.

דערווייל איז אויך געווארען אונרוהיג די פאמיליע פון דזשאנען, וועלכע האט אנגעהויבען צו בעלעסטיגען דאס פאליציי־ביורא מיט אנפרא־גען וועגען דזשאנען, דער ענין איז געווארען זעהר ערנסט.

— אויב דזשאן האט ביז איצט נישט געגע־בען קיין שום ידיעה וועגען זיך, איז א סימן, אז ס'איז עפיס געשעהען, האט דער אינספעקטאר דעצידירענד אויסגערופען, א צופאל איז אויסגע־שלאסען. דא זענען אויך פעראן דריי מעגליכקיי־טען: זעלבסטמארד, אומגליק, אדער פערברעכען. אבער וואס הויבט מען אן צו טון? ווי אזוי נעמט מען זיך צו דער דאזיגער ארבייט? דער אינספעק־טאר אליין איז שוין מיד געווארען פון די געשע־הענישען, וועלכע זענען פארגעקומען אין די לעצטע וואכען. לאנדאן די מיליאנען־שטאט האט קיינמאל זיך נישט געקענט בעריהמען, אז עס פעהלען אויס פערברעכענס, אבער דאס וואס איז פארגעקומען אין די לעצטע וואכען וועגען דעם האט דער אינספעקטאר אפילו נישט געלייענט אין דער געשיכטע פון דער לאנדאנער קרימינאליסטיק.

ס'איז געווען איבער זיינע כוחות דאס אלץ אליין ארומצונעהמען און צו בעקעמפען. נאכמעהר ווען ער האט פערלוירען דעם צוטרוי צו זיין טרייסטען און איבערגעגעבענסטען געהילף דזשאן קיסטער, איצט איז די לאגע געווארען נאך ערנס־טער, ווען ער האט דזשאנ'ען אינגאנצען פערלוירען און געמוזט אוועקלעגען אלערליי אנדערע אויס־פארשונגען, כדי זיך צו פערנעהמען מיט'ן ענין דזשאן קיסטער.

דער אינספעקטאר האט געעפענט דעם פער־ברעכער־אלבאם, וועלכער איז געלעגען אויף דער פאליצע ביי איהם אין קאבינעט און געמישט א בלעטעל נאך א בלעטעל. דא זענען געווען טויזענ־טער פאטאגראפיעס פון פערשידענע פערברעכער־טיפען, וועלכע האבען זיך נאר אפילו איינמאל איינגעמאלדען אין דער הויפט־פאליציי. דער אינ־ספעקטאר האט זיי כמעט אלע געקענט און גע־וואוסט וועגען דער געשיכטע פון די בעגאנגענע פערברעכענס דורך די, וועלכע האבען זיך געפי־נען אין אלבאם. צווישען זיי האבען זיך אויך גע־פינען אזעלכע, וועלכע האבען זיך נאך דעם אפ־קומען די שטראף פערבונדען מיט דער פאליציי, וועלכער זיי האבען שפעטער אין געהיים, פאר גוט־בעצאהלט, צוגעשטעלט ידיעות וועגען גע־פלאנטע פערברעכענס אדער איבערגעבען די פערברעכער אין פאליצייאישע הענד.

דער אינספעקטאר האט טאקע איצט אין אלבום געזוכט אזא איינעם, וועלכער איז געווען אמאל בעשטראפט און דאן געווען א פאליצייאישער קאנפידענט. ער האט געוואלט אויסזוכען דעם זי־כערסטען פון די דאזיגע קאנפידענטען, ווייל די פאליציי האט שוין געהאט די פראקטיק, אז די־זעלבע פערברעכער־קאנפידענטען, וועלכע האבען געדינט דער פאליציי האבען גלייכצייטיג געדינט דער אונטערוועלט און אליין געווען פערברעכער. דער בליק פון אינספעקטאר האט זיך אפגעשטעלט אויף דער פאטאגראפיע פון „ווייסען אוסטען", וועלכער האט שוין נישט איינמאל געברענגט דער פאליציי נוצליכע ידיעות און די דאזיגע אלע ידיעות האבען זיך ארויסגעוויזען פאר ריכטיגע. דער אינספעקטאר האט אויך געוואוסט, אז ער איז אנ'אנגעזעהענער מיטגליד אין דער אונטערוועלט און ווייסט פון אלעם, וואס דארט קומט פאר.

דער אינספעקטאר האט זיך ענטשלאסען ארויסצורופען דעם „ווייסען אוסטען" וועגען דער געשיכטע מיט דזשאנען. געזאגט און געטון און דער אינספעקטאר האט געשיקט איינעם פון זיינע בעאמטע, אז ער זאל איהם אהערברענגען דעם „ווייסען אוסטען".

ס'איז שוין געווען שפעט נאכמיטאג, ווען דער פאליציי־בעאמטער האט אנגעקלאפט אין טיר, וואו ס'האט געוואוינט אוסטען. דער פער־ברעכער איז געלעגען אין די מלבושים אויסגעצוי־גען אין זיין בעט און געקוקט אין סופיט ארייין. ווען דער בעאמטער איז אריינגעקומען אין צימער, איז אוסטען אויפגעשפרונגען און געפרעגט:

— וואס ווילט איהר?

— איך בין א פאליציי־בעאמטער, מיך האט אהערגעשיקט דער פאליציי־אינספעקטאר אייך איינ־צולאדען אין פאליציי־ביורא.

— איהר ארעסטירט מיך?

— ניין, איך האב נישט בעקומען אזא אויפ־טראג, איך בין נאר אהערגעקומען אייך בעטען, אז איהר זאלט מיטגעהען מיט מיר אין דער פאליציי.

— איך וועל נישט געהען, ווייל איך האב נישט דארט וואס צו טון. אנ'אנדער זאך וואלט געווען ווען איהר האט א בעפעהל פון ארעסט, דעמאלט וואלט איך קיין עצה נישט געהאט, אבער גוטוויליג געהען האב איך נישט קיין חשק און קיין פערלאנג.

— איך האב אבער גלייכצייטיג אנ'אויפטראג, אז אויב איהר וועט נישט וועלען געהען, זאל איך אייך דערצו צווינגען, איך פערזיכער אייך אבער, אז ס'האנדעלט זיך וועגען א פרייען וויזיט אייערען און נישט וועגען קיין שום אויספארשונג.

דער ווייסער האט זיך פויל אויסגעצויגען, האט אנגעטון זיין מאנטעל און שטילשווייגענד אוועק מיט'ן בעאמטען.

דער אינספעקטאר האט אומגעדולדיג אויף זיי געווארט, ער האט זיך געדרעהט א הין און צוריק איבער'ן צימער און געפרובט עפעס אליין אויסצוטראכטען, אליין זיך צו מאכען א בעגריף, וואס דא האט געקענט געשעהען, אבער אומזיסט, ס'האט גארנישט געהאלפען, ביי איהם איז געווען פוסט אין קאפ, אזוי ווי ער וואלט גארנישט מעהר געהאט קיין פעהיגקייט פון טראכטען און דענקען. אויב דער דאזיגער ווייסער אוסטען זאל איהם נישט ארויסהעלפען, ווייס ער באמת נישט ווי אזוי ער זאל ווייטער האנדלען.

(פארטזעצונג קומט)

נייער פאלקסבלאט

דאס לאדזער לעבען

נייער פאלקסבלאט

זונטאג 3 ל׳ שבט תרצ"ה

פעברואר
זון-אויפגאנג 7.16
זון-אונטערגאנג 4.24

ווייטערדיגע קאנדאלענץ-דעפעשען און בריף
צוליב׳ן טויט פון רעדאקטאר לאזאר פוקס

אונזער רעדאקציע בעקומט כסדר ווייטערדיגע קאנדאלענץ-דעפעשען און בריף צוליב׳ן טויט פון אונפערגעסליכען לאזאר פוקס. מיר דריקען ווייטער א טייל פון זיי:

טיף בעטראפען פון דעם אומזיניגען טויט פון דעם טייערען חבר און פריינד לאזאר פוקס דריק איך אויס מיין מיטגעפיהל פריינד טאניא פוקס און די קאלעגען פון לאדז.

זלמן רייזען.

מיר טרויערען מיט אויפ׳ן טויט פון לאזאר פוקס, דעם אויסגעצייכנעטען יודישען זשורנאליסט, דעם קעמפער פאר דער יודישער קולטור און מיטבויער פון דער אונאפהענגיגער יודישער פרעסע אין פוילען. רעדאקציע „ווילנער טאג".

מיר זענען טיף דערשיטערט פונ׳ם טויט פונ׳ם טייערען לאזאר פוקס און האבען פשוט נישט קיין ווערטער אויסצודריקען אונזער גרויסען צער.

צוזאמען מיט אייך בעוויינען מיר דעם אומפערגעסליכען מענש לאזאר פוקס און שיקען איבער אונזערע טרייסט-ווערטער דער פריינדין טאניא, דער משפחה און אייך חברים פון רעדאקציע.

דיאנא און יאנאס טורקאוו.

צו דער רעדאקציע „נייער פאלקסבלאט".

ליידער האבען מיינע דינסט-פליכטען מיר נישט ערלויבט אנטייל צונעהמען אין דער לוי׳ פון לאזאר פוקס, דעם רעדאקטאר פון „נייער פאלקס-בלאט".

איך ערלויב מיר אויף דעם וועג איבערצושיקען דער פאמיליע פון פערשטארבענעם און דעם פערלאג פון „נייער פאלקסבלאט" פון אויסדרוקען דעם טיפסטען מיטגעפיהל צוליב דעם פריהצייטיגען טויט פון דעם פערדינסטפולען מענש אויפן געזעלשאפטליך-קולטורעלען געביט, ווי ס׳איז געווען לאזאר חוקס, רעדאקטאר פון „נייעס פאלקסבלאט".

הערמאן עהרליך, פרעסע-רעפערענט ביי דער לאדזער סטאראסטווע

דער חשובער רעדאקציע און דער אין טיפען טרויער-פערבליבענער אלמנה פון נ"ע לאזאר פוקס מיינע מיטגעפיהלס-אויסדרוקען.

צום אנדענק פון נפטר בין איך מנדב 5 גילדען פארן יודיש וויסענשאפטליכען אינסטיטוט.

מאג. ש. בונין

טיף גערירט צוליבן טויט פון טייערען קאלעגע שיקען מיר איבער אויסדרוקען פון הארציגער מיטגעפיהל.

יצחק בארנשטיין

ווייטער האבען קאנדאלירט: די פארזיצערין פון „וויזא" פרוי מלכה ריעזניק, וואלף און מרים אוליגאווער, ש. פרענקעל, פערוואלטונג פון קאלאניאל-הענדלער-פעראיין און פערזאנאל (שרודמיעסקא 20), פליישער הורטאווניקעס און קעלבער-שעכטער פעראיין פאדזשעטשנא 10.

דער נאמענס-טאג פון מלוכה-פרעזידענט
איז אין לאדז געפייערט געווארען אימפאזאנט

דער עהרענכטיגער נאמענסטאג פון מלוכה-פרעזידענט פראפ. איגנאצי מאשטשיצקי איז אין לאדז אדורך ביז גאר פייערליך. אלע הייזער פון דער שטאט זענען געווען דעקארירט מיט אמאראנט ווייסע פעהנער. אויך די טראמווייען זענען געווען בעציהרט מיט פויליש - נאציאנאלע פעהנער. דאס-גלייכען זענען די רעגירונגס- און קאמונאלע געביי-דעס געווען בעציהרט מיט פוילישע פעהנער און מיט גרינס.

10 פריה איז אין דער קאטעדרע אפגעריכט געווארען א פייערליכע תפלה, אין וועלכער עס האט זיך צום ערשטען מאל בעטייליגט דער נייער לאדזער ביסקופ יאשינסקי. בעתן גאטעסדינסט זענען געווען אנוועזענד פארשטעהער פון די מאכט-ארגאנען מיטן וויצע-וואיעוואדע פאטאצקי און רעגירונגס-קאמיסאר וואיעוואדזקי בראש. אויך אין דער אלטשטעטישער שוהל און אין דער סינאגאגע זענען פארגעקומען פייערליכע תפילות געווידמעט דעם מלוכה-פרעזי-דענט. אין די שולען זענען ביי דער געלעגענהייט איבערגעריסען געווארען די לימודים און די שילער האבען בייגעוואוינט די גאטעסדינסטען.

אין אווענד זענען אין פערשידענע ארגאני-זאציעס פון געוועזענע מיליטער-לייט, רעזערוויסטען און „סטזשעלצעס" פארגעקומען פייערליכע אקא-דעמיעס.

עס איז בדאי צוצוגעבען, אז דער היי-יאה-ריגער נאמענסטאג פון מלוכה - פרעז. מאשטשיצקי איז גלייכצייטיג געווען דער 30-יעהריגער יובילעי פון פראפ. מאשטשיצקי דעם געלעהרטען.

רעגולאציע פון גאסען-בעוועגונג
עס וועט איינגעפיהרט ווערען ארדענונג און שטילקייט

(—) די טעג איז אין דער שטאטישער סטא-ראסטווע פארגעקומען, אונטערן פארזיץ פון דעם שטאטישען סטאראסטע, א קאנפערענץ געווידמעט דער פראגע פון זיכערקייט ביי דער בעוועגונג אין די גאסען.

אויף דער דאזיגער קאנפערענץ, אין וועל-כער עס האבען אנטיילגענומען מאסגעבענדע פאק-טארען, איז אנערקענט געווארען, אז די גאסען-בעוועגונג אין לאדז פאדערט א פונקטענדיגע רעפארם.

דער סטאראסטע, ה׳ ווראנא איז ארויסגע-טראטען מיט א פראיעקט צו איינפיהרען שוין אין דער נאהענטסטער צייט עטליכע צעהנדליג ענדע-רונגען.

קודם כל ווערט פראיעקטירט איינצופיהרען אויף עטליכע גאסען אנ׳אזויגערופענע איין-ריכטונגס-בעוועגונג. עס איז דערפאר, ווייל אויף אזעלכע גאסען, ווי צ.ב.ש. אויף אנדזשעיא, פשעיאזד, קי-לינסקיעגא זענען די ראד-פערקעהר-בעדינגונגען אבסאלוט אומנארמאלע.

פריהלינגס-צייט וועט אויך אדורכגעפיהרט ווערען „א וואך צו לערנען גיין און פאהרען אין די גאסען", און אין שייכות דערמיט וועט ארגאני-זירט ווערען א פראפאגאנדע-קורס פאר די לאדזער בירגער.

בכדי צו ענטשפאנען די פיעטריקאווער גאס פון דער צו שטארקער ראד - פערקעהר - בעוועגונג זאלען אין דער צוקונפט לאסט-וואגענס און פויע-רים-פוהרען פאהרען מיט די פאראלעל - ליגענדע גאסען: די גדאנסקא און די וואלטשאנסקא.

עס וועט אויך געארבייט ווערען אין דער ריכטונג צו ליקווידירען דעם צו שטארקען גאסען רויש, דורך פערוועהרען הילכיגע רעקלאמע, מענא פאנען, הילכערס א א.וו.

267

שויז איז קורצעז

הויבט זיך אז די ציהונג פוז דער 1-טער קלאס פוז דער מלוכה-לאטעריע.—אוז דו קויפ א גליקליך לאס איז דער בעריהמטער קאלעקטור פוז נ. יאטקא, פיעטרי-קאווער 22 אוז 66, ווי אויך נאוואמיעסקא 1.
ווארט נישט! — עס איז שויז די העכסטע צייט!

טראמוואי-קאמוניקאציע פוז לאדז קיין בזשעזשין
מעמאריאל פוז בזשעזשינער בורמיסטוש אוז פוז שכנישע וואיטעז צום קאמוניקאציע-מיניסטער

(—) א דעלעגאציע פון דער בזשעזשינער שטאט-פערוואלטונג, פון דער גמינע-פערוואלטונג אין נאוואסאלנע, פון דער גמינע-פערוואלטונג אין ליפנע און פון די דארטיגע הויזבעזיצער האט זיך טעלעפאניש פערבינדען מיט׳ן סעקרעטאריאט פון קאמוניקאציע-מיניסטעריום מכח אנ׳אודיענץ וועגען דער נויטווענדיגקייט צו געבען דער שטאט בזשעזשין און די דערמאנטע גמינעס א דירעקטע טראמוויי-קאמוניקאציע מיט לאדז. דער סעקרע-טאריאט פון מיניסטעריום האט געענטפערט, אז צוליב די זיצונגען פון סיים און סענאט און פון זיינע קאמיסיעס, קען דער מיניסטער לעת עתה קיין שום דעלעגאציע נישט אויפנעמען. ער האט נאר אויסגעדריקט זיין גרייטקייט זיך צו בעקענען מיט אנ׳ענטשפרעכענדען מעמאריאל אין דעם ענין.

די דעלעגאציע פון די אויבענאנגערופענע געמיינדע-פערוואלטונגען האט טאקע אנגעשריבען א מאטיווירטען מעמאריאל, וועלכער איז איבער-געשיקט געווארען צום קאמוניקאציע מיניסטער.

אינ׳ם מעמאריאל בעקלאגט זיך די דעלע-גאציע, אז שוין 25 יאהר האפט די בעפעלקערונג פון בזשעזשין און אומגעגענד אויפ׳ן בוי פון א טראמוויי-פערבינדונג מיט לאדז. די לעצטע 5 יאהר זענען אויפ׳ן שטח פון דער געפלאנטער טראמוואי-ליניע לאדז — בזשעזשין פארצעלירט געווארען די דריי גיטער: שיקאווא, סטאקי און וולאנטשין.

אין שייכות דערמיט האבען פערשי-דענע שפעקולאנטען צוליב פערזענליך-מאטעריעלע אויסרעכנונגען צוקלינגען אין דער עפענטליכקייט די ידיעה, אז דאס בויען די געהאפטע טראמוואי-ליניע איז א פראגע פון א לאנגע חודש. דער-ווייל הויבט עס זיך נישט אן. און פיל מענשען, אפילו לאדזער איינוואוינער, האבען אונטערן איינפלוס פון די דאזיגע קלאנגען, געבויט הייזער אין און הינטער בזשעזשין. וואוינונגס-הייזער בויט מען אונאויפהערליך, די בעפעלקערונג שטייגט אין דער צאהל און דער מאנגעל אין דער נויטי-גער טראמוואי-קאמוניקאציע פיהלט זיך וואס א טאג אלץ מעהרער.

אנגעבענדיג נאך אנדערע מאטיוון, וועלכע בעגרינדען די נויטווענדיגקייט פון דער דערמאנ-טער טראמוואי-ליניע, ווערט דער קאמוניקאציע-מיניסטער געבעטען צו אינטערווענירען און עווענ-טועל ארויסהעלפען דער טראמוואי-דירעקציע מיט אנ׳ענטשפרעכענדער הלוואה, בכדי די ליניע לאדז - בזשעזשין זאל מען היינטיגעס יאהר אנהויבען צו בויען.

Dr. med.
R.Zalcwasser
כירורג
ציגעל-גאס 19, טעל. 125-17
נעמט אן פון 1–2 און פון 4–6 נאכמ.

מאנאטליכע טראמוואי-בילעטען
צו 22.50 צו בעקומען אין
„ORBIS"
פיעטריקאווער 18, טעל. 24-933

צוגאב-פאבאר

(א) דעם 15-טען פעברואר הי וועט זיין טעטיג א צוגאב-פאבאר-קאמיסיע פאר פ קאו לאדז-שטאט 1, פיעטריקאווער 165. עס דארפען זיך שטעלען פאבאראווע פון יאהרגאנג 1913 און עלטערע, וועלכע האבען נאך נישט רעגולירט זייער מיליטער-פליכט און וואוינען אויפן שטח פון 11, 9-8, 5, 3, 2 קאמיסאריאטען

דעם 28 פעברואר הי וועט אויך זיין טעטיג א צוגאב-פאבאר-קאמיסיע פאר פק או לאדז 2, פיעט-ריקאווער 165 עס דארפען זיך אהין שטעלען די פאבאראווצעס פון יאהר 1913 און עלטערע, וועל-כע האבען נישט רעגולירט זייער מיליטער-פליכט וואס וואוינען אויפן שטח פון 14, 13, 12, 10, 7, 6, 4, 1 קאמיסאריאטען און האבען בעקומען נא-מענטליכע אויפפאדערונגען פון שטאט-סטאראס-טווע

לאדזער שטאטישע פארקען וועלען פערשענערט ווערען

דעם קומענדיגען פריהלינג הויבען זיך אן די ארבייטען אין די שטאטישע פארקען. אין פארק לודאווי וועט אויסגעפערטיג ווערען א פלאזשע און באד-באסיינען, טעניס פלאץ און שיס-בודעס, א באטאנישען גארטען, א גרויסער ספארט-פלאץ, דאס וועט זיין דער גרעסטער פארק אין פוילען.

דעם יאהר וועט אויף פאלעשע אויסגעפערטיגט ווערען 6 ספארט-פלעצער אויף א מרחק פון 6 טויזענד קוואדראט מעטער, סטאווען, א קינדער-פארק א.אז.וו. אין וואלד וועט איינגעארדענט ווערען א זאאלאגישער גארטען. שוין דעם יאהר וועט דער פארק אפגעגעבען ווערען צום געברויך.

אויך אין די אנדערע שטאטישע פארקען וועלען אדורכגעפיהרט ווערען פערשידענע פלאנ-זאציע-ארבייטען, ביי וואס ס׳וועט בעשעפטיגט ווערען ארבייטסלאזע.

אפגענומען א גאלדענעם זייגער

אויפ׳ן טראמוויי נומער 8 האט דער קאנ-דוקטאר נומער 198, געפינען א גאלדענעם זייגער מיט אנ׳איבערגעשניטענע קייט.

די בעטרעפענדע פערזאן דארף זיך מעלדען אין דער טראמוויי-דירעקציע, בכדי געגען סמנים, אפצונעמען דעם זייגער.

צוזאמענשטויס פון א לאסט-אויטא מיט א פאסאזשיר-צוג

עהרענעכטען 9 אין אווענד איז אויף דער באהן-ליניע קאנין—סממפאלנא פארגעקומען אנ׳אויס-טערלישע קאטאסטראפע, וועלכע האט זיך צום גליק פערענדיגט אהן מענשליכע קרבנות.

א לאסט-אויטא ל. ד. 85494, וואס געהערט צו איינעם משה פישער האט זיך צוזאמענגעשטוי-סען מיט דעם געמישטען פאסאזשיר-צוג נומער 306.

אין רעזולטאט פונ׳ם צוזאמענשטויס איז ארא פון די שינעס דער לאקאמאטיוו און דער באגאזש-וואגאן, און דער אויטא האט זיך איבער-בעקעהרט.

דער שאפער, זיין געהילף און אנ׳ארבייטער, וואס האט געהיט די סחורות אין דעם אויטא, זענען פון דער קאטאסטראפע ארויס אומבעשעדיגט. בלויז די באהן-שינעס זענען אויף א שטח פון העכער צעהן מעטער בעשעדיגט געווארען.

עס ווערט בעפיהרט אנ׳אויספארשונג.

GABINET KOSMETYCZNY
I. NAMIOTOWEJ
ul. Narutowicza 11 front, I piętro
przyjm.: 10–3 i 5–8.
Masaż twarzy, maquillage,
trwałe przyciemnianie
brwi i rzęs, usuwanie
brodawek oraz zbędnego
owłosienia.
Porady bezpłatne.
Ceny przystępne.

בודזשעט-דעבאטן אין לאדזער שטאטראט

בעריכט פון דער דאנערשטאגדיגער זיצונג

ווי מיר האבן שוין מיטגעטיילט אין דא־נערשטאג פארגעקומען א זיצונג פון לאדזער שטאט ראט.

די זיצונג עפענט דער רעגירונגס־קאמיסאר וואיעוואדזקי מיט א דורכלייענען א דרינגענדען פארשלאג פון דער כ. ד.־פ־אקציע, אז די שטאט זאל ביזן 1 מערץ אויסקויפען דאס שטאטישע שעכט הויז און, אז דער שטאט־ראט זאל אויסוועהלען א קאמיסיע, וועלכע זאל זיך בעמיהען וועגן א הלוואה אויף דעם צוועק. דאן האט איבזש. וואיע וואודזקי געהאלטען זיין

בודזשעט עקספאזע.

איידער וועלכען ס׳ווערט צווישען אנדערען געזאגט: כדי מ׳זאל זיך אפגעבען א חשבון איין וואס פארא בעדינגונגען עס ארבייט די לאדזער שטאט־פער־וואלטונג, דארף מען קודם זאגען, אז דעם שם וואס לאדז האט אלעס רייכע שטאט איז נישט קיין ריכטיגער. לויט דער פראפעסיאנעלער סטרוקטור און לויט די וואוינונגען וואס די בעפעלקערונג פערנעהמט מוז מען קומען צו דער איבערצייגונג, אז

לאדז איז אן׳ארימע שטאט

די זעהר קליינע צאהל פערמעגליכע מענשען געהערען פער־לויר צווישען דער הונדערט טויזענדיגער מאסע, וואס האט אפילו איין די „גוטע צייטען" געמוזט אנקומען באר סאציאלער הילף און איצט האט זיך נאך זייער צאהל פערגרעסערט, ווען מיר זאלען א קוק געבען אויף אונזערע שטאָטישע אונטערנעהמונגען זעהען מיר, אז מיר זע־נען נאך ארימער, די אקוזאנטען האבען אונז נישט איבערגעלאזען קיין קאנאליזאציע און וואַ־סערלייטונג און די הויפט־אונטערנעהמונגען ווי עלעק־טראוויניע, טראמוואיען איז באזאוויע זענען אוועק־געגעבען געווארען פריוואטע אונטערנעהמער. מיט גרויס מיה איז דער שטאט־פערוואלטונג געלונ־גען אויסצוקויפען די גאזאוויניע, דאגעגען איז אפילו נישט פארויסצוזעהען, אז די עלעקטראווניע און טראמוואיען זאלען אזוי שנעל קענען איבער־געהן צו דער שטאט.

צוליב דעם זאגט דער קאמיסאר, וואס לאדז האט געמוזט אויסגעבען גרויסע כוחות אויף קאנאליזאציע און וואסערלייטונג און דעריבער מוז מען קארגען אויף עפיס אנדערש.

דער איינציגער אויסוועג איז דעריבער אפשפארען

אויסגעבען געלד מוז מען נאר אויף די נויטיגסטע זאכען. געוויס וואלט מען די גרויסע איב־וועסטיציעס געקענט מאכען דורך הלוואות. מיר קענען נישט נעהמען קיין הלוואה קורצטערמי־ניגע און אויף גרויסע פראצענטער, קיין אנדערע בעקומען מיר אבער נישט, דעריבער זענען די איינציגע הלוואות וואס מיר קענען איז איצטיגען מאמענט נעהמען פון ארבייטס־פאנד און דאס איבריגע נעהמען פון די אפשפארונגען פון אדמיניסטרא־טיווען בודזשעט, כדי ענדליך אראפצונעהמען פון אונזער שטאט דעם שטעמפעל פון א מיאוס׳ער און נישט איינגעארדענטע שטאט, קודם־כל דארף צו טרעטען צו מאכען דאס נויטיגסטע פון נויטיגסטען. מ׳דארף אויסארבייטען א קאנסעקווענטען ווייטער־דיגען פלאן אויף א רייה יאהרען.

אפשפארונגען זענען געמאכט געווארען פון בעהייצונג און בעלייכטונג און פון די קאנקורסען ביי יעדער שטאטישער ארבייט, דאן זענען גע־מאכט געווארען אפשפארונגען אין פערזאנאל, ביי מיין אמטירען זענען געקינדיגט געווארען 412 בע־אמטע פון 2740 אין די צאהל בעאמטע פערקלע־נערט געווארען אויף 2298. די דאזיגע אפשפא־רונגען האבען געבראכט דער שטאט אנ׳ערך 3 און א האלב מיליאן זלאטיס

ס׳איז אמת, אז די ארימע בעפעלקערונג בע־קומט נישט די הילף, וועלכע זי וואלט געדארפט, קיין גרעסערע פאנדען האבען מיר אבער נישט און מיר האבען איינגעארדענט אויף דעם אופן, אז די קאנטראל זאל פערשטארקט ווערען, כדי הילף זאל בעקומען טאקע דער, וועלכער דארף דאס אמנויטיגסטען.

מיר מוזען האבען דעם צוטרוי ביי די אייגענע בירגער און אויך איז דער וועלט און דעריבער מוזען מיר בעצאהלען פינקטליך די חובות און פראצענטער פון די חובות, ענערגיש מוזען אויך געפיהרט ווערען די פעריענדיגונג פון די קאנאלי־זאציע־ארבייטען און די אנהויב פון דער וואסער־לייטונג, מען מוז לעגען אכט אויף בויען פאלקס־שולען און צורעכט צו מאכען די ברוקען, דאס זע־נען די נויטיגסטע ארבייטען פון דער שטאט־פער־וואלטונג.

דער בודזשעט ווערט דאן אפגעשיקט אין דער פינאנץ און בודזשעט־קאמיסיע.

דאן רעפערירט ראטמ. פאדגורסקי (נ.ד.) דעם רעגולאמין פון דעם שטאט ־ ראט און פון די שטאט־ראט־קאמיסיעס. ס׳טראגען אריין פערשיעדענע אויסבעסערונגען די ראטמענער האלענדערסקי, ביאַ־לער, צערבע, וואלטשינסקי, רייכמאן און דאבראַ־ניצקי, ד״ר קרויש א. א.

אלע אויסבעסערונגען ווערען אפגעווארפען דורך דער ענדעקישער מעהרהייט, די ענדעקעס האבען איז זייערע רעגולאמינס געמאכט

די שארפסטע בעגרענצונגען פאר די קלענערע פראקציעס

מ׳האט דער אפאזיציע פשוט צוגעמאכט דאס מויל, אדוו. דאבראניצקי האט בעת דער דיסקוסיע גע־פרובט צו קאקעטירען די ענדעקעס און געשטיצט א טייל פון זייערע רעגולאמין־פונקטען אויף וואס ער האט בעקומען איינציגע ריכטיגע ענטפער פון אנדערע יידישע ראטמענער.

דאן האט קאמיסאר וואיעוואודזקי רעפערירט די פראגע וועגען בעפולמעכטיגען דעם קאמיסאר אויסצושטעלען וועקסלען אויף אינוועסטיציעס אין דער גאזאווניע, דער פארשלאג איז איינשטימיג אנגענומען געווארען.

צום סוף ערשט קומט די סענסאציע, קאמ. וואיעוואודזקי רעפערירט דעם פארשלאג וועגען בע־פולמעכטיגען דער שטאט־פערוואלטונג אויף אויס־צושטעלען וועקסלען אויף די סומע פון 250 טוי־זענד זלאטיס אויף איינצוקויפען מאטעריאל פאר די קאנאליזאציע־ארבייטען. די מאטעריאלען מוזען איינגעקויפט ווערען שוין איז חודש פעברואר, אויב נישט וועלען די ארבייטען מוזען פערשפע־טיגט ווערען און די ארבייטער וועלען נישט קענען אנהויבען צו ארבייטען, דער קאמיסאר זאגט ווייטער, אזוי ווי ער זעהט וויל די ענדעקישע מעהר־הייט אפווארפען דעם פארשלאג. די פעראנטווארט ליכקייט וועט דעריבער פאלען אויף די וועלכע וועלען דעם פארשלאג אפווארפען און וועלען אזוי ארום נישט דערלאזען די ארבייטסלאזע סעזאן־ארבייטער צו דער ארבייט.

ס׳טרעט דאן ארויס דער בעריהמטער קאפטשינ־סקי און אדוו. קאוואלסקי,, וועלכע ערקלערען אפען, אז דאס איז פון זייער זייט א פאליטישע אקציע, מיט׳ן אפווארפען דעם פארשלאג וועלען זיי צווינגען די אויפזיכטס־מאכט, אז מ׳זאל זיי וואס שנעלער צולאזען איבערצונעהמען די מאכט אין שטאט.

איינער פון די ענדעקישע חכמים זאגט אפילו, אז מ׳זאל נעהמען געלד פאר די ארבייטסלאזע דורך אוועקנעהמען די סובסידיעס פאר׳ן פוי־לישען טעאטער, נישט געבען קיין געלד דער „וואלנא וושעכניצא" און נישט אויסגעבען אויף ספארט.

פאר׳ן פארשלאג רעדען די ראטמענער פאטאפ טשוק, אדוו. דאבראניצקי, האלענדערסקי, וואלטשאק, טשערניק, זיידע, פיין און [illegible]. ראטמ. וואל־טשינסקי פאדערט [illegible] א נאמענטליכע אפשטי־מונג, בעת וועלכער דער פארשלאג ווערט דורך די ענדעקעס אפגעווארפען.

איינברוך-גנבה פון 100 טויזענד זל. מזומן

אויסגעפיהרט צום שאדען פון א יודישען סוחר

(—) פרייטאג פריה איז אויף זשעראמסקי־גאס 36 אויסגעפיהרט געווארען א דרייסטע איינ־ברוך־גנבה צום שאדען פון דער פרוכטען־פירמע „ש. עקשטיין און שותפים".

ארום 8 א זייגער אינדערפריה, ווען שמואל עקשטיין מיט זיין פרוי זענען אוועק אין געוועלב אריין, וואס געפינט זיך אין הויז פון זשעראמסקי 36 אויף דער זייט פון גרינעם מארק און די דינסט איז אוועק מאכען אנ׳איינקויף, — האבען זיך אין שטוב אריינגעקריגען גנבים, וועלכע האבען אויפ־געבראכען די שענק און ארומגענישטערט (די קינ־דער זענען נאך געשלאפען) זיי האבען געזוכט און געפונען א שטאלענע קאסעטקע, זי צובראכען און צוגענומען אלץ, וואס עס איז געווען אין דער קאסעטקע, זענען די איינברעכער אומבעמערקט אוועק.

די דינסט האט דאס בעמערקט ערשט דאן, ווען זי איז שוין צוריקגעקומען פון איינקויף, האט ארפגענומען די וועש פון בוידעם און איז אריין אין שלאפצימער זעהען, צי די קינדער זענען שוין אויפגעקומען פון שלאף. זעהענדיג די אפענע שאנק און די צובראכענע לעדיגע קאסעטקע, איז זי העני דום פענדום אוועק צו איהרע ברויטגעבער, וועלכע האבען צו זייער אומגליק פעסטגעשטעלט, אז די גנבים האבען ביי זיי צוגענומען 100 טויזענד זל.

די פאליציייאישע אויספארשונג האט פעסט־געשטעלט, אז די טיר פון דער וואוינונג ביי די עקשטיינ׳ס איז דורך די גנבים געעפענט און פער־שלאסען געווארען, נישט איבערלאזענדיג קיין שום פערדעכטיגע שפורען. אפילו די שאנק, וואו עס איז געווען די קאסעטקע מיט׳ן געלד, איז געעפענט געווארען מיט א וויטריך.

זאל פילהארמאניע, נארוטאוויטשא 20.

היינט זובטאג, 8[30] אוונט

נאר 1 קאנצערט

פון דער אונפערגלייכליכער ארטיסטקע

האנקא ארדאנובנא

נייער פראגראם. נאך נישט געזונגען אין לאדז.

272

אכטונג, בעלי-מלאכות-עמאלירער

א ארץ־ישראל׳דיגע פאבריק זוכט קוואליפי־צירטע ארבייטער עמאלירער (ד. ה. ארבייטער. וואס זענען בעשעפטיגט ביים צוגרייטען עמאליעס צו אייזען וואננעס און אנדערע אייזען אויסאר־ביישונגען).

קוואליפיצירטע בעלי מלאכות, וועלכע קענען פארשטעלען צייגנישען פון זייער לאנגיעהריגער ארבייט אין דער פראדוקציע, קאנען זיך מעלדען נאך גענויערע אינפארמאציעס צום רעפעראט פאר מלאכה און אינדוסטריע פון דער פויליש ארץ ישראל׳דיגער האנדעלס קאמער, ווארשא, פרעדרי 10, טעגליך פון 12 ביז 2 נאכמ. צו בריפליכע אנ־פראגען דארף מען ביילעגען א פאסט מארקע אויף ענטפער.

די געזעלשאפט „מיליטערישער משפחה"

פייערט היינט דעם 10 יעהריגען יובל פון דער עקזיסטענץ

זייט 10 יאהר עקזיסטירט ביי אונז אין לאדז א געזעלשאפט „מיליטערישער משפחה", וועלכע ענטוויקעלט א נוצליכע טעטיגקייט פאר די מיטגלידער.

איצט פייערט די געזעלשאפט דעם 10 יעה־ריגען יובל פון דער עקזיסטענץ.

אין צוזאמענהאנג דערמיט, וועט היינט פאר קימען א ספעציעלע פייערליכקייט.

קינא־טעאטער

„MIRAŻ"

11 ליסטאפאד (קאנסטאנט.) 16

היינט און פאלג. טעג!

די פיקאנטסטע פוילישע מוזיקאלישע קאמעדיע

וואס טוט מיידל מאן ביינאכט

אין די הויפט־ראלען:

Gorczyńska, Mańkiewiczówna, Znicz, Krukowski, Gierasieński, Jarosy

אויסער׳ן פראגראם:

קלאנג־צוגאבע פון Paramount

פרייזען פון די פלעצער:

54 גר., 85 גר. 1.09 זל. באלקאן 75 גר.

דער זאל איז גוט בעהייצט

רעפרעזענטאנץ־טעאטער

„ראזמאיטאשטשי"

ציגעל־גאס 27. טעל. 112-25.

דירעקציע: דוד צעלמייסטער.

גאסטשפילען פונ׳ם בעריהמטען יודיש־דייטשען קינסטלער, פרעמיער פון ריינ־הארד־ און פיסקאטאר־טעאטערען

אלעקסאנדער גראנאך

היינט זונטאג 2 פארשטעלונגען

4.30 נאכמיטאג (צו ביליגע פרייזען)

9.30 אוונט פאפולערע פרייזען

גרויסער שטורמישער ערפאלג פון אלטער קאצינעס׳ם נייע ביהנע־ווערק אלעקסאנדער גראנאד׳ס אויפפיהרונג

וועלט־געוויסען!...

סינטעטישער רעפארטאזש אין 3 אקטען, 7 בילדער. די ראלען פיהרען אויס: (לויט דעם שטיק:)

שלום שווארצבארד — אלעקסאנדער גראנאך

חנה שווארצבארד	— עני ליטאן
אטאמאן פעטלורא	— דוד האמבורגער
מאדאם פעטלורא	— נאטאליא ליפמאן
אדוואקאט טארעס	— משה ליפמאן
דיכטער שווארצמאן	— יצחק גרודבערג
סאפרא	— יוסף סטרוגאטש
מיניסטער שולגין	— מרדכי הילסבערג
אדוואקאט קעמפינסקי	— גרשון לעמבערגער
פרל. גרינבערג	— פאני רובינא
קליין יודעלע	— מאקס באזשיק
צירעל	— רייזעל ליבראווסקא
אינזש. קאסטא	— ש. הערשקאוויטש
דאמע	— לאה ליבראווסקא
פראקוראר	— ישעיה צוויקך
פיאטר	— קלמן גוטמאן

און אנדערע.

בילדער:

1) אין מאסקווע — אין יאהר 1917;
2) מעשה פראסקוראוו — אין יאהר 1919;
3) ביי שלום שווארצבארד אין פאריז;
4) דאס בעגעגעניש מיט׳ן אטאמאן פעטלורא;
5) שלום שווארצבארד נאכ׳ן נקמה־אקט;
6) אין תפיסה;
7) דאס וועלט־געוויסן... פראצעס אין פאריז

ספעציעלע נייע עפעקטפולע דעקאראציעס פראיעקטירט און געמאלען פון ארט־מאלער ב. קודעוויטש.

גרויסע עקספאנסיע פון דער ארטיסטישער אינדוסטריע אין פוילען

אונזער היימישע ארטיסטישע אינדוסטריע פון זילבער אויסארבייטונג, וועלכע איז ביז נישט לאנג צוריק אין פערגלייך מיט אויסלאנד געווען אינדי וויקעלעך, ענטוויקעלט זיך וואס אמאל אין א שנעלערן טעמפא. מיר זענען יעצט עדות פון א דערפרעהענדען פאקט אז אין דעם אויבענאן אין דעם פראדוקציע צווייג פערנעהמט די קראקעווער פירמע איגנאצי האלפערן וועלכע שלאגט דעם אויסלענדישען מארק מיט׳ן עקספארט פון איהרע סחורות, סיי מיט דער קוואַ־ליטעט סיי מיט די זעהר נידריגע פרייזען. די דער מאהנטע פירמע פערנאכלעסיגט אבער אויך נישט דעם אינערליכען מארק. אזוי האט די פירמע ערשט נישט לאנג געעפענט אין לאדז איהר פיליע „Manon", וואו מ׳קען אנקוקען די געגענשטאנ־דען, מאנאן איז דער ליבלינג פון אונזער ארטיסטי־שער אינדוסטריע.

ליקווידירט א „הייזעל"

די „מוהמע" און איהר בעהעלפער ארעסטירט

די פאליציי האט נעכטען ליקווידירט א „פרעהליך הייזעל" אויף לימאנאווסקיעגא 25.

אין צוזאמענהאנג דערמיט, איז ארעסטירט געווארען דער „בעהעלפער", וועלכער פלעגט ווער בירען „מעדלעך" ביי דער אויטאבוס סטאציע און די אייגענטימערין פון הייזעל.

Dr.

Wołkowyski

האט זיך איבערגעצויגען אויף

ציגעל־גאס 11, טעל. 238-02

נעמהט אן אין הויט־ און ווענערישע קראנקהייטען, מענער־שוועכע

נעמט אן פון 8–11 בייטאג און פון 4–9 אוועגד.

קאטאסטראפאלע לאגע פון די לאדזער דאקטוירים

עהערנכטען איז אין לאדז פארגעקומען אן אלגעמיינע פערזאמלונג פון דער היגער דאקטוירים קאמער.

דער פרעזעס פון פעראיין ד"ר מיסיאן האט רעפערירט איבער דער שווערער לאגע פון די לאדזער דאקטוירים אין אונזער שטאט. וואס עס איז שייך די דאקטוירים, וועלכע זענען בעשעפטיגט אין דער קראנקען קאסע, זענען זייערע פערדינסטען רעדוצירט געווארען מיט עטליכע צעהנדליג פראצענט, מהאי טעמא געפינען זיך די דאזיגע דאקטוירים אין א ממש קאטאסטראפאלען מצב, זיי לעבען אין נויט. היות דער איצטיגער קאלעקטיווער אפמאך מיט די דאקטוירים איז גע קינדיגט, מוז דער דאקטוירים-כלל אין לאדז זיין גרייט אויפצונעמען א שארפען קאמף, כדי צו פערטיידיגען זיין עקזיסטענץ.

נאכן אננעמען דעם בודזשעט פון לויפענ דען יאהר, זענען אויפן ארט פון דריי "אויסגע לאסעוועטע" מיטגלידער אריין אין דער פערוואל טונג פון דאקטוירים פעראיין: ד"ר פראם, ד"ר סטאנטשאק און ד"ר סקיבניעדסקי. פערטרעטער זענען: ד"ר איטעלסאן, יעלענקעוויטש, פאזנאנסקי און יאניק.

BANK HANDLOWY w ŁODZI

Spółki Akcyjnej

Al. Tadeusza Kościuszki 15

ma jeszcze do wynajęcia **SAFES**

na dogodnych warunkach, poczynając od 4 złotych miesięcznie·

Korzystajcie z Safesów,

gdyż jest to najpewniejsze miejsce przechowywania Waszego majątku

אלג. פערזאמלונג פון פערבאנד פון דער לויהז=טעקסטיל=אינדוסטרי

(אג) די טעג איז פארגעקומען די אלגעמיינע פערזאמלונג פון טעקסטיל-פערבאנד פון דער לויזן אינדוסטריע, אויף וועלכער עס איז אפגעגעבען געווארען א בעריכט טעטיגקייט פארן יאהר 1934. לויט'ן בעריכט ווייזט זיך ארויס, אז דער פערבאנד רעפרעזענטירט איצט פאלגענדע צווייגען פון דער טעקסטיל אינדוסטריע: 76 וועבערייען, 30 טריקאטאזש פאבריקען, 18 צווירנערייען, 3 בלייכערייען, ווי אויך 15 געמישטע אונטערנעמונגען. די אויבענדערמאנטע פאבריקען האבען 4,550 ענגלישע וועב=שטיהל, 350 קארט שטיהל, 500 רונד מאשינען צו טריקאטאזש ארבייט, 20 טויזענד צווירן שפינדעל, ווי אויך 9 קראכמאל מאשינען. ביים פערבאנד זענען טעטיג געווען פערשידענע קאמיסיעס, אזוי למשל א עלעקטרישע קאמיסיע, וועלכע האט פינאליזירט א אפמאך מיט עלעקטראווניע, א דאנק וועלכען די מיטגלידער זענען בעפרייט געווארען פון דעם רימשאלט אפצאהל, א קאמיסיע, וואס האט זיך ספעציעל פערנומען מיט קאנפליקטען וואס זענען אויסגעבראכען צווישען מיטגלידער פון פערבאנד און די ארבייטער. דער פערבאנד האט אויך אנגעקניפט א קאנטאקט מיט דער האנדעלס קאמער און וועלכער דער פערבאנד האט א פערטרעטער.

איצט האט דער פערבאנד אונטערגענומען א פלאן פון א קאסע פון געגענזייטיגער הילף פאר די מיטגלידער. דער פראיעקט האלט זיך ביים פערווירקליכט ווערען.

צום סוף זענען פארגעקומען וואהלען צו דער נייער פערוואלטונג אין וועלכער עס זענען אריין: אינזש. גאוואַרטין — אלס פרעזעס. סט. קאהלער — וויצע פרעזעס, ר. עפשטיין — צווייטער וויצע פרעזעס, א. גאלדבערג — סעקרעטאר, ע. שמיט — קאסירער און די מיטגלידער ראבי נאוו, וואלאשיק, פייטלאוויטש און יאכימאוויטש.

רוזוועלטס ריזיגע פלענער פון עפענטליכע ארבייטען

(עגדע פון דער 5-טער זייט)

לען, וואס וועלען אין משך פון די נאהנסטע 18 חדשים אויפלעבען דאס ווירטשאפטליכע לעבען פון לאנד. אויף דעם געביט איז דעריבער נישט פערהאן קיין מורא פון א קאנפליקט צווישען דעם קאנגרעס און דער רעגירונגס-אדמיניסטראציע.

דאגעגען קען צו אזא קאנפליקט קומען אין א רייה וועניגער וויכטיגע פראגען און קודם כל אין דער פראגע פון פערגיטיגונג פאר די וועטע ראנען. רוזוועלט איז ענטשידען געגען דער פער גיטיגונג. די גרופע אנהענגער פון א תיכפדיגער אויסצאהלען פון דער גאנצער פערגיטיגונג פאר די וועטעראנען, איז אבער אין קאנגרעס אזוי גרויס, אז עס איז מעגליך, דאס זיי וועלען איבערשטימען דעם וועטא פון פרעזידענט. א חוץ דעם געפינט זיך נאך אין פארלאמענט א גרופ דעפוטאטען, וואס פאדערט דאס עס זאל אנגענו מען ווערען א געזעץ לויט וועלכען יעדער בירגער וואס איז עלטער פון 60 יאהר זאל בעקומען א מאנאטליכע פענסיע פון 200 דאלאר מיט'ן בע דינג, אז די גאנצע פענסיע מוז אין משך פון חודש אויסגעגעבען ווערען. דערויף וואלט נויטיג געווען א ריזיגע סומע פון 24 מיליארד דאלאר. די דאזיגע סומע וואלט צוריק אויסגעגעבען גע ווארען — און לויט דער מיינונג פון די פראיעקט געבער — וואלט דאס ענטגילטיג אויפגעלעבט דאס גאנצע ווירטשאפטליכע לעבען.

דער גאנצער ארבייטער-פראנט ווירעד, אונ טערשטיצט דעם פראיעקט פון א 30-שעה'דיגער ארביימס-וואך. דער דאזיגער פראיעקט ווערט שטארק אונטערשטיצט פון דעם פארשריטליכען טייל פון קאנגרעס.

זאל פילהארמאניע, נארוטאוויטשא 20.

העברעאישע דראמאטישע סטודיע

היינט, זונטאג, 4.30 נאכמ. לעצטע געזעגענונגס=פארשטעלונג

פאר'ן אפפאהרען נאך ארץ-ישראל

א.נ. לארדש

רייכער פראגראם אויסגעפיהרט אין יודיש און העברעאיש

בילעטען פון 54 גר. צו בעקומען אין דער קאסע פון פילהארמאניע. 282

א מתנה, וועלכע פער- שאפט פרייד — איז זילבער

זילבער איז: שעהן, פראקטיש און ביליג...!

דער גרעסטער אויסוואהל פון געגענשטענדע עכט זילבער, ווי אויך שלע אנדערע זאכען, וועלכע גייען אריין אין נעבים פון יובילער- ארבייט — עמפפעהלט צו זעהר צוגענג- ליכע פרייזען

ערשטקלאס. יובילער=מאגאזין

„MANON"

Łódź, ul. Piotrkowska 70

telefon 234-07. 270

היינט פארלעזונג פון רעד. אוגער אין דער פאלקס-אוניווערזיטעט

בײ דער ציוניסטישער ארגאניזאציע

היינט 8.30 אוונד קומט פאר אין לאקאל פון דער ציוניסטישער ארגאניזאציע (שרודמיעסקא 29) א פארלעזונג פון רעד. י. אוגער אויף די אינטערעסאנטע טעמא: „ראסען=טעאריע — און מענשען-רעכט לויט דער יודישער עטיק".

דאס איז די ערשטע פון א ציקל פארלע- זונגען פון רעד. אוגער וועגען אקטועלע פראבלע- מען, וואס וועלען ארגאניזירט ווערען דורך דעם פאלקס. אוניווערזיטעט ביי דער ציוניסטישער אר- גאניזאציע.

גרויסער ערפאלג פון אלעקסאנדער גראנאך אין „וועלט-געוויסען"

הייגט זונטאג ווערט אין „ראזמאיטאשטשי" געגעבען 2 פארשטעלונגען: 4.30 נאכמיטאג און 9.30 אוונד פון קאציזנעס רעפארטאוש „וועלט- געוויסען!" וועלכער האט געמאכט א געוואלדיגען רושם אין די היגע ברייטע קרייזען סיי צוליב דעם אינהאלט פון דעם שטיק גופא און סיי צוליב דעם שפילען פון די ארטיסטען מיט אלעקסאנדער גראנאך בראש.

יודיש פאלקס-טעאטער

היינט זונטאג ווערט אין יודישען פאלקס טעאטער" זגערזשער 17 געשפילט 2 פארשטעלונגען 4 נאכמיטאג דאס לעבענס בילד מיט געזאנג „הער צעלע מיוחס". 9 אוונד די היסטארישע אפערעטע וועלכע איז שוין לאנג אין לאדז נישט געשפילט געווארען „כל נדרי". פרייזען פאפולערע.

ראדיא=פראגראם

זונטאג, דעם 3-טען פעברואר

9,03 פליטען, 9,17 גימנאסטיק 9,30 ידיעות 9,40 פליטען, 10 פליטען, 10,30 גאטעס דינסט. 11,57 צייט סיגנאל 12,03 ידיעות, 12,05 טעאטער איבערזיכט. 12,15 מוזיק, פריהמארגען, 2 פליטען, 3 רעפעראט. 3,15 פליטען 3,45 פון די סטזשעלצעס. 4,20 פוילישע פארטעפיאן שאפונ גען. 4,45 שמועס פאר קינדער, 5 מוזיק צום טאנץ, 5,50 רעפעראט. 6 הערשפיל. 6,45 דאס לעבען פון דער יוגענד, 7 מוזיק 7,50 פעליעטאן 8 סימפ. קאנצערט, 8,45 ידיעות, 9 „אויף די פריי ליכע לעמבערגער כוואליעס". 10 רעקלאמע קאנ צערט. 10,15 טעכניש פאסט קעסטעל, 10,30 ספארט ידיעות 10,45 טאנץ מוזיק 11 ידיעות. קאמוניקאטען, 11,05 טאנץ מוזיק.

ספארט

באקס-מעטשען

י.ק.פ. (לאדז) — מכבי (בערלין) 5:9

דער מעטש איז פארגעקומען אין ווארשא. נאטקע (בערלין) האט געוואונען ביי גלורע, ספא דענקעוויטש האט געוואונען ביי באלזאם (בערלין) וואזשניאקאוויטש דורך ק. א. ביי פראנקע (בערלין) לעשטשינסקי ביי בראנדווייז (בערלין) נוימאן (בער לין) האט געוואונען ביי טאבארעקו. שטאטלענדער (בערלין) ביי דורקאווסקין און קלאדאס שטאהל (י.ק.פ.) האט געוואונען ביי פראנקען און קלאדאס דורך ק. א. געוואונען ביי לעווין.

ווארשא — לעמבערג 5:11

ווילא — לעביא (קראקא) 5:7

מכבי (טשענסטאכאוו) — טאמאשאווער זיידען-פאבריק 9:5

פון דער לאדזער בערזע

באנק פאלסקי — — — —		97.00
3 פראצענטיגע בודאוולאנע	—	46.50
4 „ דאלארובקא	—	53.50
7 „ סטאביליזאציע (אמ.)		72.75
5 „ ווארשאווער פ.ב.	1934	62.50
5 „ לאדזער	„	53.85
ענגלישער פונט — — —		25.93
דאלאר אפיצ. 5.33 נישט אפיצ. —		5.28
גאלד-דאלאר — — — —		8.89
גאלד-רובל — — — —		4.56
דייטשער מארק — — —		2.02

DR. MED. H. LUBICZ

פאר הויט, ווענערישע און געשלעכטס-קראנקה.

צעגעלניאנא 7 (פריהער 43), טעל. 141-32

עמפפאנגס-שעה'ן 8–10, 12–2, און 5–8 אוונד.

זונטאג און יום-טוב פון 9–11 בייטאג און יו"ט 9–1. פאר דאמען בעזונדערער ווארטע=זאל

Dr. med. P. Braun

צוריקגעקעהרט

ספעציאליסט פאר הויט- און וועגערישע קראנקהייטען

נעהמט אן פון 8 ביז 1 און פון 4 ביז 8 אוונד.

Cegelniana 4, tel. 216=90.

יודיש פאלקס-טעאטער 17 זגערזשער 17

ווידער 2 פרייליכע אפערעטען אין פאלקס-טעאטער, אויסגעפיהרט דורכ'ן „פילהארמאניע"=אנסאמבל. היינט, זונטאג — 2 פארשטעלונגען:

4 נאכמיטאג — דאס בעליבטע פאלקס-שטיק מיט געזאנג און טענץ — הערצעלע מיוחס

אוונט-פרייזען: פון 54 גר. ביז 1.50 ◆ נאכמיטאג=פרייזען: פון 40 גר. ביז 1 זל.

9 אוונד — די שוין לאנג נישט געשפילטע היסטארישע אפערעטע מיט 20 נומערן געזאנג און טענץ — כל=נדרי

אין 4 אקטען. היסטארישע קאסטיומען, פערגרעסערטער ארקעסטער.

GABINET DENTYSTYCZNY

Lek. Dty

A. Struńskiego

פיעטריקאווער 43, טעל. 165-20.

אין טעטיג

Dr. med. Z. DATYNER

אוראלאג

ספעצ. פאר נירען, בלאז און אורין- קראנקהייטען

ZACHODNIA 59a, tel. 148-95

נעהמט אן פון 2–3 און פון 6–8 אוו.

Dr. med. M. Wajnberg

נערווען=קראנקהייטען (עלעקטריזאציע)

נעהמט אן פון 5 – 8 אוונד

זשעראמסקיעגא 25

טעל. 172-20

Dr. med. M. TAUBENHAUS

ספעציאליסט

פאר אקושעריע און פרויען-קראנקהייטען

פערהיטונג געגען שוואנגערשאפט

זגערזשער 11, טעל. 246-09

נעמט אן פון 4–8 אוונד.

קאמיטעט ארויסצוגעבען „משנה חב"ד" פון חיים יצחק בונין

אדרעס פאר קארעספאנדענץ:

Rab. S. Trajstman, Łódź, Zachodnia 57.

מיר טיילען מיט, אז עס האט זיך אנגעהויבען די אקציע צו פערשפרייטען „משנה חב"ד" פון ח. י. בונין און עס ווערען אנגענומען חותמים אויף דאס ווערק. במשך פון דער אקציע בעטרעפט דער פרייז אנשטאט 25 זל. נאר — 12 זל.

„משנה חב"ד" ענטהאלט בערך 900 דרוק-זייטען און טיילט זיך אין 13 חלקים: 1) משנת האלקות, 2) משנת הנפש, 3) משנת עבודת אלקים, 4) תורה ותפלה, 5) משנת הבינוני, 6) התשובה, 7) המוסר, 8) הנבואה, 9) הצדקה, 10) השכינה, 11) ישראל ועמים, 12) המשיח, עוה"ב ותחה"מ, 13) רבי וחסידים.

דעם געלד-בעטראג ווערט געבעטען צו שיקען אויף דער טשעק-קאנטא, N[illegible]46.058 Rabin Eljasz Josek Fajner — Łódź.

די 1-טע און ביליגסטע קוועלע פון

רעשטען

אויף פאלטענס און אנציגער

פון די בעסטע ביליצער און טאמאשא- ווער סחורות, די מאדערנסטע מוסטערן, אין א גרויסען אויסוואהל, בעקומט מען נאר ביי

R. Szczęśliwy

לאדז, 5 גאוואמיעסקא 5

טעל. 156-09

גערענקט, פראנט 2 שטאק.

CZWÓRKA WANDY VORBOND (chór rewelersów kobiecych) W ZIEMIAŃSKIEJ

קראנג-קינא
CAPITOL
זאוואדזקא 16

היינט פרעזענטירען מיר דעם פרעכטיגען פילם מיט מויזענטער פאסירונגען און עמאציעס א. ז.

„דער אינזעל פון אוצרות"

אין די הויפט-ראלען: WALLACE BEERY און JACKIE COOPER — אויסער'ן פראגראם: א בילד אין פארבען FOX און פאטס-אקטואליטעטען
אנהויב פון די סעאנסען 4.30 נאכמ., שבת, זונטאג און חנאות — 12.15 בייטאג. — קירצליך: „דאס געהיימניש פון דער קליינער שערי".

אויגען-קליניק

מיט שטענדיגע בעטען פון
Dr. B. Donchin
פיעטריקאווער 90, טעלעפ. 221-72
נעהמט אן שטענדיגע אויגען-קראנקע (צוועק אפעראציע א. ז. וו.), ווי אויך אמבולאטארישעס פון 9 ביז 1 און פון 4 ביז 7.30 אווענד.

Dr. med.
D. ROZENCWAJG
וואוינט יעצט אויף
72 פילסודסקיעגא 72
(ווסכאדניא) פראנט 2-טען שטאק
טעלעפאן 128-74.

פויליש-פאלעסטינישע האנדעלס-קאמער
פיעטריקאווער 113
א נייע גרופע פאר דער
ענגלישער און העברעאישער שפראך
די לעקציעס פאר ענגליש הויבען זיך אן מיטוואך, דעם 6 נ, 7.45 אוו.
„ „ „ העברעאיש „ „ „ מאנטאג, 11/11, 9 אוו.
אינפארמאציעס און איינשרייבונגען אין לאקאל פון דער קאמער. 269

WAŻNE DLA WYJEŻDŻAJĄCYCH ZAGRANICĘ!
Zawodowe Kursy Samochodowe
F. Grętkiewicza w Łodzi
Al. Kościuszki 68, tel. 175-35
zawiadamiają, że przyjmują zapisy na nowy kurs samochodowy. Po ukończeniu szkoły i złożeniu egzaminu każdy otrzymuje Międzynarodowe prawo jazdy ważne na wszystkie kraje.
Zapisy i informacje codz. od 9 rano do 8 wieczór.
Opłata niska — ratami. 266

לעטשניצע

פאר ווענעריש קראנקע
פון דאקטוירים-ספעציאליסטען
Poradnia Wenerologiczna
זשעלאזנא 2—פיעטריקאווער 47
טעל. 189-33
טעגליך פון 9 פריה ביז 9 אווענד
ווענעריש-קראנקע, מענער-שוואכע און הויט-קראנקהייטען.
אנאליזען פון בלוט און אורין.
פרויען און קינדער נעמט אן א פרוי-דאקטאר
א בערואטונג 3 זל.

מאר דיר א קניפעל

בכדי זאלסט נישט פארגעסען.
אז אמביליגסטן קויפט זיך
אין דער איינציגער פירמע
KONSUM
PRZY „WIDZEWSKIEJ MANUFAKTURZE" S.A.
ROKICIŃSKA 54. Dojazd Tramwajami 10 i 16
268

Dr.
S. Kantor
ספעציאליסט פאר הויט און ווענערישע קראנקהייטען (סיפילי און טריפער), היילט מענער-שוואכע
פיעטריקאווער 90 טעל. 129-45
נעמט אן פון 8—2 נאכמ. און פון 4—9 אוו., זונטאג און יום-טוב פון 8—2 נאכמ
פאר אונבעמיטעלטע — לעטשניצע-פרייזען

Dr. med.
Z. Wajs
האט זיך איבערגעצויגען אויף
נאוואמיעסקא 5 (פראנט)
ספעציאל-ארצט פאר הויט, וועניריש, האר און געשלעכטס-קראנקהייטן
נעמט אן פון 9—1 און פון 3½—8 אווענד.
זונטאג און יום-טובים פון 9—1 מיטאג
צו לעטשניצע-פרייזען.

קליינע אנאנסען

1 זלאטי אנ'אנאנס ביז 15 ווערטער 1 זלאטי

איך קויף געניצט מעבעל און צאהל גוטע פרייזען, ביי מיר איז אויך צו בעקומען שלאף-צימער, עס-צימער און פערשידענע מעבעל-שטיק אויף אייזעל, טאפעציר-ארבייט, שענקעוויטשא 52 אין. מעבעל מאגאזין. 6061

סוחרים, פאבריקאנטען און אנגעשטעלטע! בוכהאלטער-בילאנסיסט פיהרט האנדעלס-ביכער לויט די שטייער-געזעצען פון אלערליי בראנזשעס — נעמט אן נאך איינינע פירמעס, לערנט אויס בוכהאלטעריע פאר א קליינעם אפצאהל; מאשין-שרייבען — קורס 10 זל. אינפארמאציעס אין ביורא צעגלניאנא 25. 6046

אויספלוגען

גרופענווייז און אינדיווידועל
— קיין —
פאלעסטינע
פון 650.— זל.
ארגאניזירט די
פויליש-פאלעסטינישע
האנדעלס-קאמער
אפטיילונג אין לאדז
אינפארמאציעס:
פיעטריקאווער 113

Lekcje hebrajskiego i angielskiego. Postępy gwarantowane. Ceny przystępne. Narutowicza 11, m. 4, front. Zgłoszenia 5—6 popoł.

Związek Zawodowych Muzyków Zachodnia 68, telefon 244-62. Przyjmuje wszelkie zabawy, śluby. Stowarzyszenia, związki mają ustępstwa.

פרייע פאסטענס

ס'ווערט געזוכט א לערן-יונגעל אין קאנפעקציע-געשעפט ביי מ ע ש, נאוואמיעסקא 4 בעפארצוגט פון דער בראנזשע. 6041

א קוואליפיצירטע פערקויפערין ווערט געבראוכט אין דער בעקעריי געבר. לאנדסמאן, 11 ליסטאפאד 84. 6060

לאקאלען

א לאנג איינגעפיהרט געוועלב אויף 11. ליסטאפאד (קאנסטאנטינער) 43 פאר א קצב מיט איינריכטונג, אויך א שטוב מיט א קיך און אנ'ענצעלנע שטוב פון זאפארט צו פערמיטען. צו ערפאהרען ביים וועכטער. 5993

4-צימערדיגע וואוינונגען פראנט, ערשטער שטאק צו פערמיטען פאלודניאוא 28. 271

3 צימער און קיך מיט בעקוועמליכקייטען 2 שטאק צו פערמיטען. צו ערפאהרען 11 ליסטאפאד 49, ביים ווירט. 6039

שרודמיעסקא 7 פון זאפארט צו פערמיטען א פראנט-געוועלב מיט א צימער, איינצעלנע לאקאלען פארטער אין הויף א פאלשטענדיג איינגעריכטעטע בעקעריי מיט 2 אויוועס, 6 צימער און קיך אין 1-טען שטאק פראנט מיט אלע בעקוועמליכקייטען, 4 און 3 צימער און קיך פראנט מיט אלע בעקוועמליכקייטען, 3 און 2 צימערדיגע וואוינונגען אין דער אפיצינע מיט בעקוועמליכקייטען.

פערשידענעס

Zaginiony został kwit kaucyjny z Elektrowni Łódzkiej za № 36133 na Zł. 25.— na imię Abrama Lewkowicza, Piotrkowska 42. 6059

פערשידענע שערמעס און פיינשמעק אין בעסטען צושטאנד ביליג צו פערקויפען ביי פיימאן, זאכאדניא 66

צוליב אפרייזע צו פערקויפען א גוט שלאף-צימער פרייזווירדיג, אפצרעטען אין אדמיג. אינטער ליט. „J Z" 6019

LABORATORJUM ANALIZ LEKARSKICH
„HIGJENA"
Gdańska 31a, tel. 192-64
עפען א גאנצען טאג. נעמט אן אלערליי אנאליזן פאר אונבעמיטעלטע — ביליגערע פרייזן.

GABINET SWIATŁOLECZNICZY
עלעקטרישע בעשטראלונגען, קווארץ-לאמפען, סאלוקס, דיאטערמע.
Gdańska 31a, parter, tel. 192-64
עס ווערט ארויסגעבארגט קווארץ-לאמפען אהיים.

לעטשניצע

פאר וועניריש קראנקע
פון דאקטוירים ספעציאליסטען
לאדז, זאוואדזקא 1
טעל. 122-73
טעגליך פון 8 פריה ביז 9 אווענד.
וועניריש-קראנקע, מענער-שוואכע און הויט-קראנקהייטען
אנאליזען פון בלוט און אורין
די פערהיטונגס-סטאציע
איז טעטיג א גאנצען טעג לעת
פאר פרויען א ספעציעלער ווארטע-זאל
א בעראטונג 3 זל.

רעטשניצע

פון דאקטוירים - ספעציאליסטען
זגערזשער 17
טעל. 116-33
רענטגען-גאבינעט
ווענעראלאגישעס אמבולאטאריום
פון 9 פריה ביז 8 א זייגער אוונט.
וויזיט 3 זל.

Dr. HELLER

ספעצ. פאר הויט און וועניריש קראנקהייטען און מענער-שוואכע
8 טראוגוטא 8, טעל. 179-89
נעמט אן פון 8—11 און פון 4—8 אוונט
זונטאג פון 11—2 מיטאג.
פאר פרויען א ספעציעלער ווארטע-זאל.
אונבעמיטעלטע — לעטשניצע-פרייזן

Dr. med.
Niewiażski
ספעציאליסט פאר סיפיליס, טריפער און הויט-קראנקהייטען. בעהאנדלונג פון מענער-שוואכע
אנדזשעיא, 5 טעל. 159-40
פראנט, 1-טער שטאק.
נעהמט אן פון 8—11 און פון 5—9 אוו.
זונטאג און יום-טוב פון 9 - 1 פארמיטאג.
בעזונדערער ווארטע - זאל פאר פרויען.

פריוואט-קליניק

פון האלז-, נאז- און אויערען-קראנקהייטען
Piotrkowska 55
Telefon 174-74
86
Dr. Dr. A. WOŁYŃSKI, J. IMICH.

מודעה. ברוך-קראנקע!

ליידענדע אויף פערשידענע רופטורע, פערקרימונגען פון רוקען-ביין, פיס און הויקערס!

א הילף און א רפואה!

ביי ווינקעל, נופעל, בויך און קיסברוכען אויך אין געפעהרליכסטען צושטאנד ביי מענער, פרויען און קינדער. ספעציעלע הילף ביי פרויען, מוטערברוך, מאגען און נירען-ברוך!

ברוך-ליידענדע! איהר קענט געזונד ווערן אהן בלוטיגע אפעראציעס און געפאהר! פערנאכלעסיגט נישט און ראטעוועט אייער געזונד כל-זמן ס'איז נאך צייט, ווייל דער ברוך ווערט גרויס ווי א מענשען-קאפ.

די קישקעס ווערען פערדרעהט און מ'קען בראנדיג ווערען. דורך מיין מעטאדע ערפונדענע ספעציעלע גומי-הייל-באנדאזשען, וועלכע האלטען צו די גרעסטע פערנאכלעסיגטע געפעהרליכע ברוכען און בעזייטיגען ראדיקאל מיט גאראנטיע. מיין ספעציאליטעט איז אויך: הייל-אפאראטען און גארסעטען נאך דעם סיסטעם פון פראפעסאר ד"ר האפא, ד"ר העססינג און האללאם. געגען אלערליי פערקריפלונגען, פערקרימטע פליצעס, פוס, הויקערס ווי אויך שמערצענדע פלאט-פיס. פאר אמפוטירטע אינוואלידען אמעריקאנישע קונסט-פיס (סאלאן-ארבייט).

ביים פראפלאזען זיך פון מאגען, קישקעס און געבירט-מוטער, עמפפעהל איך ספעציעלע הייל-באנדאזשען לויט דעם סיסטעם פון פראפ. ד"ר גלענארד.

דער אמת'ער בעריהמטער און גאנץ פוילען ספעציאליסט
פון אוניווערזיטעטס-פראפעסארען אנערקענט

Ortoped NATAN RAPAPORT

מיט 30-יעהריגער פראקטיק אין וויען, דייטשלאנד און האמבורג, נעמט אן פון 9 פריה ביז 1 בייטאג און פון 3 ביז 7 אווענד

אין לאדז, פילסודסקיעגא № 23

פערזענליכעס ערשיינען פון קראנקע ביי מיר איז אונבעדינגט נויטיג.
צאהלרייכע דאנקזאגונגען פון גרעסטע רבנים און צדיקים און פון פיל הויכגעשטעלטע פערזענליכקייטען.

ג ע ד ע נ ק ט די א ד ר ע ס:
ארטאפעדישע אנשטאלט 23 פילסודסקיעגא 23.
איינציגער אמת'דיגער הייל-באנדאזשען-אינסטיטוט לויט 'ן אויסלענדישען מוסטער.

אנאנסען-פרייז פאר א מילימעטער-שורה
פאר'ן טעקסט—. פרייטאג און ערב-יו"ט—24 גר. אין דער זייט שפאלטען
אין טעקסט—40 . . . . . 60— . . . . 4 .
נאכ'ן טעקסט—12 . . . . 18— . . . .
פאר'ן אינהאלט און שפעטער ווי זייט 4 (אין דער זייט שפאלטען) קליינע אנאנסען ביז 15 ווערטער 1 זל. יעדעס ווייטערדיגע ווארט — 10 גר. מעלדונגען — 10 גר. א ווארט. פריסטער דער שטארט 50 פראצ. טייערער, אויפשפאר 100 פראצ. טייערער.
אבאנאמענטס-פרייז: אין לאדז — 4 זלאטעס א חודש מיט אפטראגען אהיים. אויף דער פראווינץ — 5 זל. א חודש; אין אויסלאנד 7 זל. אמעריקא—1 דאל.
רעדאקציע, וועלכע ענדערען נישט פרינציפיעל דעם אינהאלט פון דער אנאנס בערעכטיגען נישט צום איבערדריקען די אנאנס אדער צוריקצוהאלטען פאר דעם אנאנס
פאר'ן אינהאלט און טעקסט פון די אנאנסען איז דער פערלאג נישט פעראנטווארטליך. די אדמיג. איז אפען טעגליך און פייגאכט

Za wydawnictwo „Najer Folksblat", spółdz. z odp. udz. Ch. J. Brzustowski i D. Silberberg
Redaktor odpowiedzialny: Ch. Kaufman
Czcionkami i druk. redac. „Najer Folksblat". Piotrkowska 24.